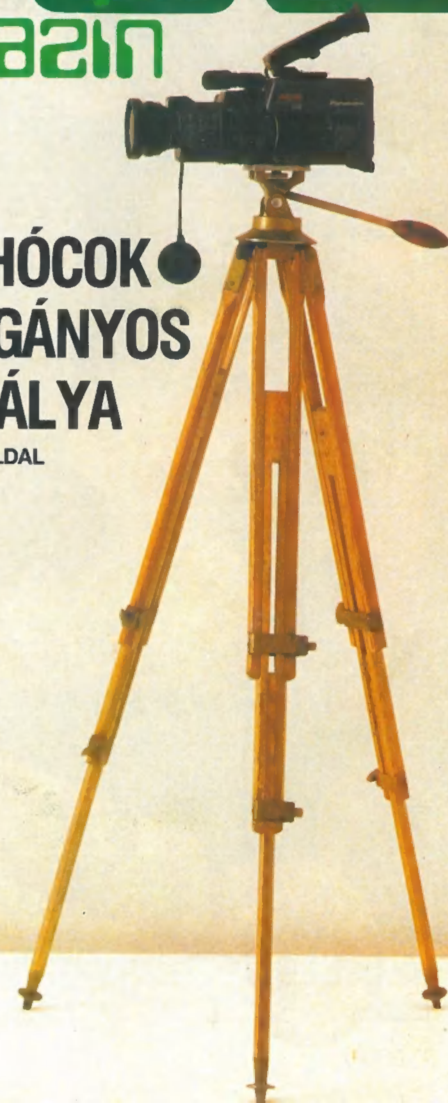
video magazin

1989.
V. évf. 8. (25.) szám
Ára: 49 Ft

A BOHÓCOK MAGÁNYOS KIRÁLYA

36–38. OLDAL

Kedves Olvasó!

Végre minden akadály elhárult azelől, hogy teljesítsük régi kívánságát: mint lapunk impresszumából is kiderül, a Video Magazin ezentúl előfizethető! Rendszeres olvasóinknak hó vége táját ezentúl már nem kell árgus szemekkel figyelni a hírlapárusok pavilonját, mert – ha akarja – magazinunk házhoz jön, minden hónap végén. Lapunk 40. oldalán megrendelőlapot is talál, amely megkönnyíti az előfizetést. Ennek beküldését követően Ön postafordultával egy csekket kap kézhez, mellyel fél évre vagy akár egy esztendőre is előfizetője lehet a magazinnak. Tudjuk, hogy e mostani újságáradatban a kényszerűségből megállapított nem olcsó ár miatt akadnak érdeklődők, akikhez még nem jut el mindegyik számunk. Ezért is számítunk arra, hogy intézmények, könyvtárak is megtisztelnek bennünket azzal, hogy megrendelik a Video Magazint, és így egyetlen példány több videobaráthoz juthat el.

Megrendelőinknek két kiskaput is kínálunk. Korlátozott számban még fellelhetők a postán az elmúlt időszak egyes lappéldányai. Aki a megrendelőlapon időben jelentkezik kérésével, utólag még kiegészítheti gyűjteményét. Az a magánmegrendelő pedig, aki a lehető leghamarabb szeretné megkapni legújabb számainkat, ne e megrendelőlapot töltse ki, hanem a Hírlap és Lapellátási Iroda (HELIR) pénzforgalmi jelzőszámára fizesse be az előfizetési díjat pontos címe feltüntetésével, megjelölve, milyen céllal fizette be az összeget. (E csekkszámlaszám ezen az oldalon, az impresszumban olvasható.) Természetesen lapunk az újságos standokon is változatlanul megvásárolható – remélhetően továbbra is elnyerve az Ön tetszését.

Falus Tamás

video magazin

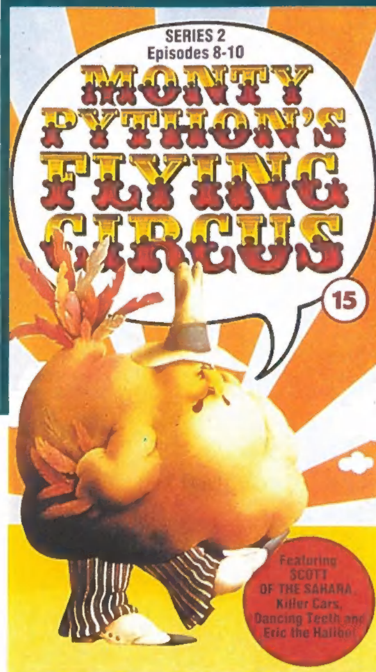
VIDEOVILÁG

FILMGLÓBUSZ

TESZT ÉS TECHNIKA

HÁZUNK TÁJA

VÁSÁRLÁS

Az UNIÓ Kft. magazinja · Felelős szerkesztő: Horváth Béla · Szerkesztő: Bíró Zoltán István · Helyettes szerkesztő: Falus Tamás · Művészeti szerkesztő: Kerék Antal · Képszerkesztő: Kiss Árpád · Olvasószerkesztő: Berkes András
Szerkesztőség: Budapest XIII., Frangepán utca 50–56.
Levélcím: Budapest 1398 Pf 598 · Telefon: 408-960

Kiadja az UNIÓ Lap- és Könyvkiadó Kereskedelmi Kft.
A kiadásért felel: Horváth Béla ügyvezető igazgató

Kossuth Nyomda, Budapest 89.0362 · Felelős vezető: Bede István vezérigazgató
Terjeszti a Magyar Posta
Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR) 1900 Budapest, XIII. Lehel u. 10/a közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215-96162 sz. pénzforgalmi jelzőszámra.
Címlap: Carlo
HU ISSN 0237-5141

Hogyan öld meg a feleségedet?

(HOW TO MURDER YOUR WIFE)

USA, 1964
Főszereplők: Jack Lemmon, Virna Lisi
Rendezte: Richard Quine
118 perc
(Kölcsönözhető az Intervideo boltjaiban.)

Ford úr meghitt környezetben él. Klinkertéglás, balkonos, falépcsős házikója szomszédságában New York gigantikus felhőkarcolói magasodnak. Ford úr sajátosan képzeli el az emberi létet is. Hűséges inasával, Charlie-val harmonikus, programokban gazdag életet él, s ebben csak epizódnyi villanás jut a szebbik nemnek. Minden menetrendszerűen, agglegénymódra zajlik. Semmit sem bíznak a véletlenre. Még a munkát sem. Ford úr – akit Jack Lemmon alakít – ugyanis képregényeket rajzol. Ahhoz azonban, hogy elkészítse lőporfüstös és ökölharcos krimiképregényeit, tapasztalatra van szüksége. Először tehát élesben játsszák el a kitalált történetet, legyen benne emberrablás, túszejtés vagy tömeggyilkosság. A derék Charlie fotóinak felhasználásával pedig megszületik a nagy mű, a „comics", amely különösen a film készítésének idején, azaz a hatvanas években élte virágkorát.

A napok nyugodt folyását azonban váratlan esemény zavarja meg. Ford úr egy barátja esküvői partijára hivatalos. A nagy ünnepség – a leendő ara hibájából – agglegényzsúrra emlékeztet, és a csúcspontján igazi „varázslat" tanúi lesznek az egybegyűltek. A hatalmas esküvői tortából egy igazán felséges nő lép elő. De ez még közel sem minden. A hölgy másnap Ford úr ágyában ébred, amin legjobban talán az érintett agglegény lepődik meg. Elképedése nőttön-nő, amikor visszaemlékszik az elmúlt éjszakára, ugyanis feleségül vette a hölgyet – aki ráadásul egy szót sem beszél angolul, lévén, hogy olasz. A házasság tehát már kész tény, az inas pedig csomagol. A hölgy azonban hirtelen eltűnik, s a gyanúsított maga a férj lesz.

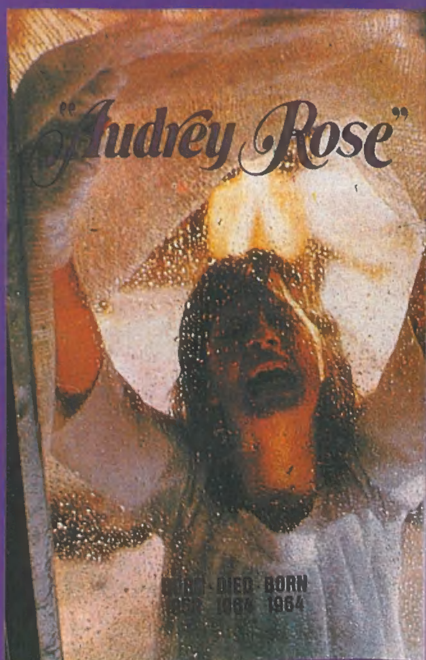
Gyanús külsejű férfi várakozik egy New York-i iskola előtt. Az ugyancsak ott álldogáló, a lányát váró anya úgy érzi, látta már valahol ezt az arcot. A férfi követi a lányt és a mamáját. Nem tesz semmit, csupán hazáig kíséri őket. A jelenet megismétlődik néhányszor, majd telefonhívások következnek. A megrémült anya nem tudja mire vélni a dolgot, ám a férfi végül találkozóra hívja a szülőket.

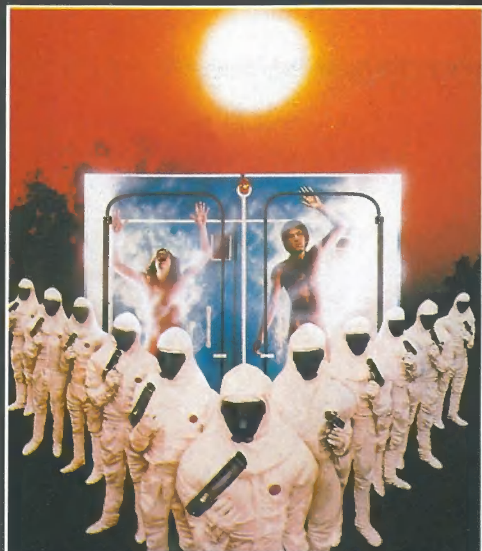
Egy étteremben ülnek le beszélgetni, ahol a Hoover névre hallgató úr különös történetet ad elő. Tizenegy évvel ezelőtt egy autóbalesetben meghalt felesége és leánya, akit Audrey Rose-nak hívtak. Kis idő múlva egy látnok felvilágosította, hogy a lánya nem halt meg, csupán más testbe költözött a lelke. A férfi nem hitt a reinkarnációban, s egy másik látnoktól is tanácsot kért, aki az elsővel megegyezőt mondott. Többéves kutatómunkával talált rá Iwyre, akit azóta követ, mert meggyőződése, hogy lánya az ő testébe költözött.

A házaspár nem hisz a férfinak és faképnél hagyja őt. Iwyt azonban egyre gyakrabban furcsa rohamok kerítik hatalmába. Ijedten sikoltozik éjszaka, s szülei sem tudják rohamát csitítani. Előbukkan azonban Hoover, akit „apa"-ként üdvözöl. Lehiggad, majd újra álomba merül. Természetesen sem a férfi, sem a nő nem hajlandó elhinni Hoover történetét, s ezért nem is engedik a lányuk közelébe a férfit. A rohamok azonban egyre sűrűbben jelentkeznek, s úgy tűnik, csak a férfi tudja megnyugtatni a lányt. Olyannyira, hogy egyszer lakásába viszi az őrjöngő kislányt. Ez aztán indokot ad letartóztatásához, s gyermekrablásért bíróság elé is állítják Hoovert. A bizonyítási eljárás elkezdődik, s talán fény derül arra is, hogy valóban reinkarnációról van-e szó!

USA, 1977
Főszereplők: Anthony Hopkins, Marsha Mason, John Beck
Rendezte: Robert Wise
113 perc

(Kölcsönözhető az Intervideo boltjaiban.)

Láncreakció

(THE CHAIN REACTION)

Csernobil óta tudjuk, hogy ami profetikusan és hihetetlenül megjelent az első, atomreaktor-balesetről szóló filmben (A Kína-szindróma), sajnos valóság, vagy könnyen az lehet. Azóta kevés olyan nagy hatású film készült, amely a bármikor bekövetkezhető balesetet és következményeit érzékletesen bemutatná. Erre tett kísérletet a Láncreakció című film – helyenként vadnyugati ízű jelenetekkel.

A reaktorbalesetet egy vörös lámpa villogása jelzi. Az ügyeletes a helyszínre siet, hogy mentse, ami még menthető. Egy kórházi ágyon ébred fel, ahol rögtön közlik vele, hogy csak három nap maradt az életéből. Súlyos sugárfertőzést kapott. A reaktort működtető cég, a Waldo emberei „természetesen" abban érdekeltek, hogy a reaktor meghibásodásáról és a sugárszennyeződésről ne szerezzen tudomást a külvilág. Ezt megérzi a halálos beteg Henryk is, s fájdalmait legyőzve megszökik a kórházból. Értesíteni akarja a gyanútlan embereket.

A cég riadóztatja alkalmazottait, akik a sugármentesítés mellett embervadászatba is fognak. A sérült, lázálmoktól gyötört férfi egy autóversenyző kocsijába bújik, s így potyautasként egy kis tanyára jut. A fiatal pár észreveszi a sérült reaktorkezelőt, s rögtön gondozásba veszik. Azonban hiába akarnak tőle megtudni valamit sebesülése körülményeiről, annak emlékezetkiesése miatt csak sejtik a tragédiát. A versenyző nem nyugszik meg, mert érzi, hogy nagy baj van. Kocsijába ül és a közeli kisvárosba igyekszik. Már az első útelágazásnál üldözőbe veszi egy sötét limuzin, s eszeveszett sebességgel igyekszik lelökni az útról...

USA, 1986
Főszereplők: Steve Bisley, Anna-Maria Winchester, Ross Thompson
Rendezte: Ian Barry

(Kölcsönözhető az Intervideo boltjaiban.)

Sárga rapszódia

(RHAPSODIE EN JAUNE)

Nem tudni, meddig kísért a háború. A második világégést hiába követte 44 év béke, a veszély mégsem múlt el végérvényesen. Valószínűleg „hosszú életű" lesz a vietnami háború is, legalábbis a szenvedő vietnamiak és a megszálló amerikaiak számára. Ebből aztán könnyen kerekíthető krimi is, csupán egy megfelelő helyszínt (Párizst) és egy kellően izgalmas témát (kábítószer-kereskedelem) kell találni.

Li bácsi a párizsi alvilág egyik rettegett alakja. Nőkkel, kábítószerrel és legfőképpen hatalommal rendelkezik, s mindenható maffiafőnök módjára igazgatja „birodalmát". Steiner, az egykori újságíróból lett rendőrtiszt egészen más nyomon indul el. Egy vietnami mészárlás tanúit s főleg annak felelősét keresi. Így jut el egy néger szaxofonoshoz, aki csupán egy volt a közkatonák közül. A fiú azonban már nem tud a parancsnokról beszélni, mert néhány gyors pisztolylövés leteríti.

Steiner nem adja fel, s tovább nyomoz a gyilkosok és az egykori kivégzőosztag vezetője után. Útját azonban nemcsak az alvilág, hanem egy féltékeny és rosszindulatú rendőrtiszt is keresztezi. A szaxofonost még jó néhányan követik a túlvilágra. Li bácsi gyönyörűszép prostituált pártfogoltja, Fuong és a hatalmas karddal bámulatosan fürgén mozgó férfi társa végeznek Li bácsi embereivel és vetélytársaival. Végül azonban Steinerrel együtt egérfogóba kerülnek. A hatalmas raktárépületből csak egyetlen út vezet ki, azt pedig rendőrautók állják el.

Franciaország, 1985
Főszereplők: Patrick Depeyrrat, Nadja, El Ki Kuya
Rendezte: Gerard Marx

(Kölcsönözhető a Televideo boltjaiban.)

Szerelmes álom

(PRICELESS BEAUTY)

Christopher Lambert napjaink ügyeletes sztárja. Mindegy, hogy kit alakít, milyen életvitelt népszerűsít, milyen eszményt állít reflektorfénybe – a siker szinte biztos. Lehet majomember *(Greystoke)*, metrólakó, csöves, otthontalan *(Subway)*, de alakíthat bosszúálló szicíliai maffiózót *(A szicíliai)* vagy szentéletű papot *(Papgyilkosság)*.

A Szerelmes álom című közelmúltban bemutatott film külön pikantériája, hogy a hős és a hősnő a vásznon kívül is egymásra talált. Christopher Lambert és Diane Lane valóban összeházasodtak.

Lambert Mike Menroe-t, egy sikeres rocksztárt alakítja, aki karrierje csúcsán szögre akasztja gitárját, hogy végre nyugalmat találjon. A visszavonulás oka az, hogy felelősnek érzi magát testvére, Jimmy haláláért. Egy tengerparti házban lel menedékre, s hűséges kutyájával naponta fürdik a vízben. Egyszer egy fuldokló nőt vél látni a habok között. Rögtön a vízbe veti magát, hogy kimentse. A nő helyett azonban csak egy amforát talál, amelybe egy hattyú van belevésve. Menroe a zsákmányt hazaviszi, s éjszaka a karcsú vázából egy csodálatos nő bújik elő. A volt rocksztár természetesen lángra gyúl, s Jennie – az „amforanő" – gyönyörökkel halmozza el. Egyetlen hiba van csupán, hogy a hölgy nem e világi, vagyis hogy szellem.

Olaszország, 1988
Főszereplők: Christopher Lambert, Diane Lane, Francesco Quinn
Rendezte: Charles Finch
95 perc

Arthur 2.

(ARTHUR 2 – ON THE ROCKS)

Arthur már-már hihetetlenül gazdag és önelégült fickó, aki Rolls-Royce kocsijának hátsó ülésén pezsgőt kortyolgat. Így mutatkozott be a nézőknek 1981-ben, Dudley Moore alakításában. A film akkor úgy ért véget, hogy hősünk, Linda, azaz Liza Minnelli szemé-

Másállapotban

(SHE'S HAVING A BABY)

Az AIDS megoldotta a monogámia vagy poligámia egyre égetőbb dilemmáját – vélik sokan. A szörnyű betegségtől való félelem még a legmegátalkodottabb férfit is házastársi hűségre kényszeríti – hacsak nem használ gumi óvszert. Még ennél is jobb taktikát ajánl John Hughes, a nagy sikerű amerikai filmrendező. Azt javasolja ugyanis, hogy az unatkozó házaspárok csináljanak gyorsan egy vagy több gyermeket és egycsapásra megoldódik minden problémájuk. Filmje ehhez ad receptet.

Jake Briggs írónak készül, de csak reklámszövegek megfogalmazásáig jut el. Hosszas habozás után elveszi élete szerelmét, Kristyt. Az ifjú pár egy chicagói sorházba költözik, s elkezdődik az egyhangú kispolgári élet. A szomszédok az idegeikre mennek, minden apróságon összekapnak. Egyfolytában unatkoznak. Jake ráadásul attól a kényszerképzettől sem tud megszabadulni, hogy lemaradt a szexuális forradalomról – és így elpocsékolta legszebb éveit.

Irtózik az egyhangú házasélettől is, s a hallucinációk és vágyak birodalmába menekül. Álmában kívánatos, dús keblű hölgyekkel szeretkezik. Nyugtalanságát nem titkolja felesége előtt, aki megértően viselkedik, és úgy véli, hogy minderre csak egyetlen gyógyszer van: a gyermek. Abba is hagyja a tabletták szedését és várja, hogy teherbe essen. De semmi sem lesz a dologból, mert a férje terméketlen. Az orvostudomány a kétségbeesett asszony segítségére siet és végül felgőgicsél a csecsemő – de az igazi megpróbáltatások csak ekkor kezdődnek.

– Jégbehűtve

lyében méltó társra talál, s hatalmas tengerparti esküvőn ígér örök hűséget választottjának.

A második rész ott kezdődik, ahol az első abbamaradt, avval a különbséggel, hogy felbukkan Arthur egy régi szerelme is, aki elhatározza, visszaszerzi ezt a bolondos fickót. Ennek elég egyszerű módját választja: egy perc alatt koldusszegény embert „varázsol" Arthurból. Lindának és Arthurnak nincs más választása: luxuslakásukból egy nyomornegyedbe költöznek, s ráadásul éppen akkor, amikor végre elhatározzák, hogy örökbe fogadnak egy gyermeket.

A történet mégsem szomorú. Gyökeresen megváltozik a házaspár élete, s az élet arra kényszeríti őket, hogy dolgos munkával keressék meg a mindennapi kenyérre valót. Elmarad a Rolls-Royce, a pezsgő és a féktelen dáridók. Ami megmarad: a szeretet, a munka és a gyerek, vagyis a világ kevésbé szerencsés több milliárd emberének mindennapi élete. Arthur és Linda jól vizsgáznak a számukra idegen helyzetben, s a jutalom sem marad el: újra gazdagok lesznek. Az erkölcsi tanulság tehát egyértelmű: aki dolgozik, az még gazdag is lehet.

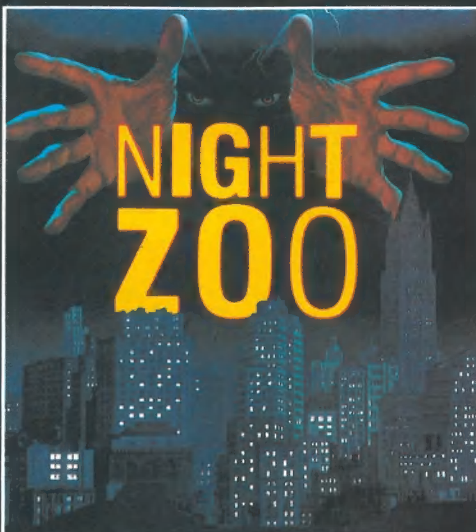

USA, 1988
Főszereplők: Dudley Moore, Liza Minnelli, Sir John Gielgund
Rendezte: Bud Yorkin
113 perc

USA, [redacted]
Főszereplők: [redacted] Bacon, Elisabeth McGovern, Alec Baldwin
Rendezte: John Hughes
90 perc

Az éjszaka teremtményei

(NIGHT ZOO)

Ritka esemény, ha egy mozifilm díjak tucatjait kapja és ráadásul még kasszasiker is. A kanadai Jean-Claude Lauzon első filmjével rögtön aratott.

A viharos sebességgel rohanó történet középpontjában az olasz származású Marcell áll, aki kétéves börtönbüntetését letöltve végre szabad. Gondtalan, vidám életről álmodik – Ausztráliában. Erre meg is lenne a lehetősége, hiszen egy jól őrzött helyen 200 ezer dollár várja, a bűntényből származó „tiszta haszon".

A kokainkereskedő – mert ezzel kereste kenyerét Marcel – nyomában azonban két gyanús külsejű és korrupt rendőr lohol, akik nem felejtették el a fiút – és a pénzt! Marcel a nagyvárosi zűrzavarban próbál meg egérutat nyerni üldözői elől. Menekülése közben bejárja Montreal egzotikus kínai negyedét, bekukkant a peep-show, vagyis a kukucskáló szexboltok világába, átverekszi magát megannyi kocsmán és lebujon. A rendező amúgy mellékvonalként élesen szembeállítja a tisztességes, bölcs apát meggondolatlan, sötét üzelmekbe bonyolódó fiával.

Az üldözés vége – itt is – véres leszámolásba torkollik, s a „vége" felirat előtt mindenki megkapja azt, amit érdemel. Hogy végül teljesül-e Marcel vágya az ausztráliai magányról, egyelőre maradjon titokban.

Kanada, 1987
Főszereplők: Roger Le Bel, Gilles Maheu, Lynne Adams
Rendezte: Jean-Claude Lauzon
115 perc

Lásson tisztán!

CSERÉLJE KI NYOMTATÓJÁBAN AZ ELHASZNÁLT FESTÉKSZALAGOT!

FESTÉKSZALAGOK, FESTÉKKENDŐK
SZEMÉLYI ÉS PROFESSZIONÁLIS SZÁMÍTÓGÉPEK NYOMTATÓIHOZ.
KISZOLGÁLJUK NAPI KÉSZLETBŐL ÉS ELŐRENDELÉSRE IS.

ÁPISZ SZÁMÍTÁSTECHNIKAI SZAKÜZLETEK

Bp. XI., Budafoki út 7. ☎ 665-503
Bp VIII., Szigony u. 15. ☎ 143-446

Ápisz

Univerzális editáló-távvezérlő

Kisebb stúdiókban – de néha nagyobbakban is – problémát okoz a költségvetésben az, hogy minden editáló egységhez külön meg kell venni az editáló-távvezérlőt még akkor is, ha erre igazából nem volna égető szükség. Ez abból a kényszerűségből adódik, hogy a legtöbb editáló-távvezérlő nem képes a tőle különböző típusú gépek vezérlésére. Ez néha még azonos gyártó készülékeinél is így van. Pedig számos előnye volna, ha csak egyféle távvezérlőt kellene használni; meghibásodás esetén egy másikkal lehetne helyettesíteni, csak egyféle klaviatúrát kellene megszokni stb.

A japán FOR-A reagált ezekre a gondokra és kifejlesztette *EC–740* típusú univerzális editáló-távvezérlőjét. Professzionális gyártmányról van szó, mivel a Sony U-'matic HB/SP, Betacam, egyéb U-matic formátumokon kívül az MII és a VHS, valamint S-VHS profi vágógépek vezérlésére is alkalmas. A soros vagy párhuzamos interfész segítségével csaknem minden felsorolt formátumban dolgozó géphez illeszthető. Egy speciális kimenet segítségével a hozzá csatlakoztatott képkeverőt vagy digitális effektgenerátort is vezérelni tudja, tehát három gépet kezel. Időkóddal is lehet használni és a paralelkapuval bíró képmagnók CTL-rendszerben is kommunikálni tudnak vele. Egyebekben teljes értékű editáló-távvezérlőként működik.

Ampex digitális képmagnó

Ezeken az oldalakon esett már szó a digitális képrögzítésről, de mind ez ideig mint kísérlet került szóba, esetleg mintadarabokat mutattunk be. Az AMPEX amerikai vállalat most „piacra dobta" digitális képrögzítőjét. Azért kell ezt idézőjelben mondani, mert egyelőre nem kapható úgy, mint mondjuk egy normál asztali VHS – no és persze nem annyiért...

Bármennyire várná is az olvasó, nem fogunk hozzá, hogy a képen látható készülék műszaki adatait hosszú oldalakon keresztül ismertessük. Bölcsebbnek látszik megvárni, amíg kiderül, mi lesz a videózás következő szintje itt Európában – mivelhogy az AMPEX *VPR–300* elsősorban az amerikai törekvéseket és eredményeket tükrözi. Mint ismeretes, a Távol-Keleten és Európában is némileg eltérnek ettől a szakemberek elképzelései.

Nem kétséges, hogy a digitális rögzítésé a jövő, de abban vita van, hogy milyen legyen a megvalósítás. Talán meglepő, de úgy tűnik, itt sem a technikai optimum a fő kérdés, hanem az, hogy az új technika bevezetésének milyen hatása lesz a továbbiakban a műsorkészítés egész struktúrájára és az milyen gazdasági következményekkel jár majd. A meglevő technikai eszközök rendszerébe való beillesztés ugyancsak nem műszaki, hanem elsősorban gazdasági kérdés. Az AMPEX VPR-300 sokat ígér. De milyen áron?

A konkurencia sem tétlen. Másik képünkön a Sony *DVR–1000* típusú digitális képmagója látható. Tucatnyi másolat, minőségromlás nélkül – hirdetik; és ebben van az igazság. A Photokina kiállításon tavaly ősszel mutatták be ezt a PAL-szabványnak megfelelő változatot. Bár sok értelme nincs PAL-ról beszélni ezeknél a készülékeknél, mivel alapvetően nem PAL-jellel, hanem komponensrögzítéssel dolgoznak, az említett kitétel azt jelenti, hogy a PAL szerinti stúdiószabványoknak és ajánlásoknak a gépek kimenőjelei mindenbe megfelelnek. Mindkét képmagnó D 2 rendszerű (4 : 2 : 2) rögzítést alkalmaz. Háromféle kazettát lehet használni: 32, 94 és 208 perc műsoridővel. Négy digitális hangcsatornát rögzít. A digitális jelfeldolgozás kínálja a különféle digitális trükkök lehetőségét – képben és hangban egyaránt. Ez utóbbit ez ideig nem nagyon használták ki, pedig igen hatásos hangeffektusok állíthatók elő digitális úton. Hiába, a hang a videó mostohagyermeke, és úgy tűnik, az is marad.

Ez a készülék kompozit PAL jelekkel is boldogul annak érdekében, hogy jobban beilleszkedjen a meglevő rendszerekbe. Dinamikus sávkövetésre képes −1- és +3-szoros sebességhatárok között; a képkeresés akár 60-szoros sebességgel is történhet.

A digitális rögzítés jövője össze van kötve az integrált kommunikációs rendszerek fejlődésével. Igaz, ha jól belegondolunk, ma már az egész világ elektronikus kommunikációs rendszerei egyetlen egészet alkotnak, mivel olyan sok pontos találkoznak és kapcsolódnak egymáshoz, hogy a függetlenség ezen a téren nem előny, hanem hátrány. Ezeket a képmagnókat már a műholdas műsorközlés várható igényeinek megfelelően, azok figyelembevételével fejlesztik.

Joggal merül fel a kérdés: mikor lesz nálunk ilyen? Az ember szeretné, ha mielőbb volna, de el kell ismernünk, hogy nincs meg az ilyen szintű eszközök működtetéséhez szükséges háttér. Az egyszerű embernek ilyenkor szokott eszébe jutni a hazai telefonhálózat tragikomikus állapota...

Kamerára tűzhető hangkeverő

A hangfelvétel a videós munka során általában nem kapja meg azt a figyelmet, amit megérdemel és ez utólag gyakran sok gond forrása. Ennek egyik legfőbb oka az, hogy a videofelvételt készítő egyetlen személy nem képes egyszerre a képkomponálással és ugyanakkor a hangfelvételi szint állandó kontrollálásával törődni. Ezért ez utóbbit automatikus áramkörökre bízzák, amelyek igyekeznek a felvétel számára optimális, állandó szintet biztosítani.

A hangerősség azonban nagymértékben ingadozik és ráadásul néha hosszú szünetek szakítják meg – gondoljunk csak az emberi beszédre. Nem nehéz belátni, hogy mai tudásunkkal sem lenne könnyű olyan elektronikus áramkört építeni, amely képes volna a fentiek szerint változó hangforrás jelét úgy rögzíteni, hogy az a visszahallgatás során természetesnek tűnjék. (A kép esetében ez bizonyos értelemben egyszerűbb, mivel a képben általában nincsenek „szünetek", azaz fekete szakaszok és a képek átlagvilágossága – a szem adaptációját is figyelembe véve – sokkal kevésbé változik, mint a hangforrás hangossága.) Ezért egyetlen megoldás marad: gondoskodunk egy második személyről, akinek a felvétel során csak az a dolga, hogy megteremtse a hangfelvétel optimális körülményeit, beleértve a legfontosabbakat, a felvételi szint folyamatos beállítását. Ezt a második embert, a hangtechnikust elhagyni annyit jelent, mint lemondani a használható kísérőhang felvételéről. Ugyanakkor az amatőr videósok a legritkább esetben engedhetik meg maguknak azt a luxust, hogy hangtechnikust

vigyenek magukkal a videofelvételhez.

Ezen az ellentmondáson próbál segíteni a *Sony* cég *MX-V8* nevű hangkeverő egységével. Ez a pici doboz mindössze 8 × 5 × 2,5 cm méretű és alig 100 grammot nyom, és így az aljára szerelt T idom segítségével könnyedén fel lehet szerelni egy videokamera tetejére, a tartozékok részére szolgáló papucsba.

Két mikrofonbemenetet, valamint egy vonalbemenetet tud fogadni. Az utóbbira kazettás magnó, hordozható CD-lejátszó stb. csatlakoztatható. Ez különösen playback-felvételeknél hasznos, amikor egy előre elkészített hanganyagra kell valamilyen mozgást eljátszani és azt képmagnóra rögzíteni. Ilyenkor a hangot jó minőségben az említett vonalbemenetre vezethetjük a playback-rendszer kimenetéről, miközben a kamera, illetve kamkorder veszi a képet. Eközben arra is van lehetőség, hogy a helyszíni zajokat is megfelelő szinten hozzákeverjük a felvételhez.

A kis fekete doboz kimenete a kamera/kamkorder külső mikrofoncsatlakozójába vezethető. Sajnálattal kell azonban megállapítani, hogy ez a kimenet egycsatornás, tehát nem lehetséges sztereó hangot felvenni a segítségével, még akkor sem, ha erre egyébként a kamkorder alkalmas volna. A dolog érthető: az operatőr figyelmét meglehetősen leköti a képfelvétel, s ha ezen kívül még a hang keverésére is ügyelni tud, rendkívüli adottságról tesz tanúbizonyságot – az azonban, hogy sztereó hangot keverjen, nem várható el tőle. Ehhez egy teljes figyelemmel rendelkező, gyakorlott hangtechnikusra van szükség az operatőr mellett.

A két mikrofonszintű bemenet függetlenül szabályozható; a harmadik potenciométer segítségével, amely a „Mix Bal" jelzést viseli, csak az előbbi kettő és a vonalbemenet arányát lehet beállítani. Ez azonban a legtöbb gyakorlati esetben megfelel a céloknak. A keverődobozka tetején is van egy papucs, amelybe az egyik külső hangszórót csatlakoztathatjuk és ennek segítségével kommentárszöveget keverhetünk a felvételhez, miközben egy irányított mikrofon a „hasznos" hangot veszi. A keverő sok hasonló esetben tehet jó szolgálatot, amelyekben az a közös, hogy meg lehet takarítani a hang-utómunkálatok jelentős részét, esetleg az egészet.

Az MX–V8-kábellel és teleppel együtt 150 márkába kerül az NSZK-ban.

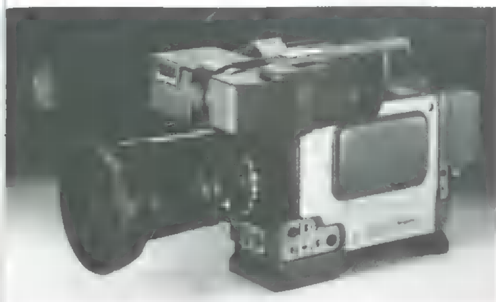
Ikegam

A stúdiótechnikában használatos videokamerák egyrészt igen drágák, másrészt bonyolult és általában súlyos, terjedelmes darabok. A hordozható ENG vagy EFP (Electronic News Gathering, illetve Electronic Field Production – vagyis elektronikus hírgyűjtés, illetve helyszíni videofelvétel) rendszerekben használatos kamerák, vagyis újabban inkább kamkorderek valamivel karcsúbb, testhezálló eszközök, de súlyuk nemigen van 8-10 kg alatt. Ez a súly tartós, kézből folytatott felvételnél sok és az operatőr számára rendkívül fárasztó.

Szerényebb költségvetéssel rendelkező stúdiók esetében azt is figyelembe kell venni, hogy nincs mód külön stúdiókamerák és helyszíni felvételre szolgáló kamerák beszerzésére. Ezeken a gondokon próbál segíteni az a japán vállalat, amely egyébként is híres a stúdióberendezéseiről. Azt *Ikegami* cégről van szó és közelebbről annak *HC–230* típusú videokamerájáról. Ez a legújabb fejlesztési elvek szerint megépített, olcsó, három CCD-vel működő kamera igen sokféle tartozékkal felszerelhető annak érdekében, hogy a legkülönbözőbb konfigurációkban is megállja a helyét. Használható önálló kameraként, kamkorder kamerarészeken és teljes értékű stúdiókameraként is. Ez utóbbi esetben egy nagyméretű keresővel szerelik fel és ellátják a fókusz és a varióobjektív távműködtetésére bovdennel, illetve kapcsolószerkezettel is. Azért, hogy könnyen kezelhető legyen, nem áldozták fel a stúdióeszközök jellemző tulajdonságait: a kiváló képminőséget és a megbízhatóságot.

A HC–230 három darab fél col képátlójú CCD-felvevő elemet tartalmaz, ame-

mi HC-230-kamera

lyek mindegyike 420 000 képpontra bontja a látványt (az NTSC változatban ez ■ szám 360 000). Ez kb. 600 sornyi felbontásnak felel meg; ugyanakkor a kimenő videojel jel–zaj viszonya 58 dB. A kamerának S-VHS-kimenete is van, így S-VHS-képmagnókkal együtt is lehet használni. A komponenskimenet hasonló célokat szolgál ■ stúdiótechnikában újabban erőteljesen terjedő komponensrögzítési rendszernek megfelelően, ahol a világosságjelet és ■ két szintkülönbségi jelet külön-külön rögzítik és dolgozzák fel. Ehhez természetesen olyan keverő és trükkegységek szükségesek, amelyek az ilyen jeleket fogadni tudják. Ezek ■ lehetőségek szinte bármilyen rendszerben alkalmazhatóvá teszik ■ HC–230-kamerát.

Egyéb jellemzőit tekintve hasonló ■ megszokott kamerákhoz; változtatható ■ kiolvasási sebesség stb. Ki kell emelni azt, hogy az automatikus könyökpont-beállítás segítségével minden világítási helyzetben jól kiegyenlített, színhelyes képet ad a kamera. Rögzítése ■ kameraállványon olyan, hogy egy mozdulattal levehető, illetve feltehető akár önmagában, akár ■ képmagnóval egybeillesztett („dokkolt") változatban is. Természetesen kamerakontroll (CCU) és távvezérlő is kapható hozzá, ami tovább bővíti alkalmazási lehetőségeit. Ezeket jól összefoglalja a mellékelt sematikus ábra. Arról sem feledkeztek meg, hogy egy „esőkabátot" is készítsenek hozzá, ami az eső vagy ■ felfröccsenő víz ellen is védi a kamerát (pl. tengerparti felvételek esetén), de akkor sem felesleges a

használata, ha poros környezetben dolgozunk.

A kamera külön illesztőegység nélkül használható Beta, MII, S-VHS és U-Matic rendszerekhez egyaránt. A hozzá illeszthető (dokkolható) S-VHS hordozható Ikegami képmagnó típusjele SP–102. A használható leghosszabb kamerakábel, amellyel az MA–230 kamerakontroll-egységhez csatlakozhatunk, 100 méter.

JVC
Két képkeverő pult

A videoműsor-készítés elengedhetetlen eszköze legalább egy olyan készülék, aminek ■ segítségével két videojel egymással valamilyen módon összekeverhető, trükközhető. Attól függően, hogy hány és milyen bonyolult trükköt szándékozunk használni, nagymértékben függ a képkeverők ára; néhány száz és néhány százezer dollár között mozoghat...

Való igaz, hogy már az olcsó, egyszerű keverőkkel is hatásos trükköket csinálhatunk. Önkéntelenül felmerül a kérdés, hogy akkor miért nem kaphatók nagy választékban, hiszen igen sokan szívesen használnák akár otthoni, családi videoanyagaik készítésekor is. A válaszhoz akkor jutunk közelebb, ha tudatosítjuk azt a jól ismert tényt, hogy bármilyen videojelek csak akkor keverhetők össze, illetve trükközhetők egymással, ha teljes szinkronban vannak. Ez spontán módon nem teljesül, még akkor sem, ha két hajszálra azonos videokészülék (pl. két kamera) működik egymás mellett.

A szinkron biztosításához ezért egy külön eszközre van szükség: ez az időalapkorrektor, más néven TBC (Time Base Corrector). A TBC-k meglehetősen nagy memóriával felszerelt digitális tárolók, amelyekből a tárolt videojelet egy másik jel ütemében lehet kiolvasni, miáltal a két jel közt ■ szinkron teljes mértékben megvalósul.

Két kamera között egyszerűbb a helyzet akkor, ha az egyik olyan, hogy szinkronrendszere kívülről vezérelhető a másik kameráéval és a két kamerakimeneti videojelet eleve egymással szinkronban kapjuk, tehát ezek minden további nélkül keverhetők, vághatók vagy trükközhetők. Aki tehát videokeverő egységet vagy trükkpultot kíván használni videoanyagainak látványosabbá tételére, legyen tudatában ■ fentieknek.

Egy kis keverőpult néhány száz márkáért már kapható, de a legegyszerűbb TBC sincs néhány *ezer* márka alatt. Némely kamerához külön lehet megvásárolni az úgynevezett genlock egységet – ez is néhány száz márkába kerül. Az amatőr kamerákon és kamkordereken nincsen genlock egység vagy ilyen bemenet, mert a legritkább esetben kíván valaki ilyen eszközökkel élő kétkamerás felvételt készíteni. Egy ilyen kamera azonban elvileg együtt tud működni egy genlock egységgel felszerelt stúdiókamerával, mivel az képes ennek szinkronjeléhez ■ magáét hozzáfogni.

Az együttműködés akkor szokott meghiúsulni a gyakorlatban, ha ■ két kamera képminősége és színvilága olyannyira eltér, hogy ■ két forrás képe nem vágható össze, nem tehető egymás mellé. Ezen semmilyen keverőpult nem segít. Esetleg egy időalap-korrektor, de csak olyan, amelyik képes ■ színjelbe való független beavatkozásra. Ezért általában külön kell fizetnünk. Ha tehát van két tisztességes videojelünk, amelyek ráadásul szinkronban is vannak egymással, a keverés vagy trükk gyerekjáték, de addig...

Akinek még ezek után is eltökélt szándéka, hogy trükközni akar, annak melegen ajánlhatjuk a JVC KM–2500E típusú videokeverő pultját. Professzionális kivitel és ezért ára sem a legalacsonyabb – 8800 dollár –, jóllehet, szolgáltatásaiban nem nyújt semmi különöset. Nyolc kompozit bemenetet tud fogadni, de ezek közül egy időben csak kettővel képes érdemben foglalkozni. Van ezenkívül egy RGB (nonkompozit) bemenete is a háttértrükkök számára (Chroma Key) és további öt kompozit bemenet áll rendelkezésére a trükkjelek fogadására. Van egy program- és egy preview kimenete.

JVC

Az összes említett ki- és bemenet részére két BNC csatlakozó szolgál annak érdekében, hogy a jelet egy monitorra is ki lehessen adni. A frekvenciaátvitel 60 Hz-től 5 MHz-ig + 0,3 dB-en belül van. Hasonlóan kiváló a jel-zaj viszony is: jobb mint 60 dB. A KM–2500E rendelkezik egy belső szinkrongenerátorral is, amely ■ hozzá csatlakoztatott eszközök számára szolgál, amennyiben szükséges (pl. genlockolható kamerák vezérlése). A szinkronjel black-burst formában is megkapható, mivel az újabb stúdiórendszerekben jobbára ezt ■ formát használják a szinkronjelek átvitelére. A színsegédvivő fázisát pontosan be lehet állítani; a pontosság ± 0,1/µus.

Tizenháromféle ablaktrükk közül választhatunk; a kivágások mérete, illetve ■ két kép aránya folyamatosan változtatható. Tetszőleges színű hátteret generálhatunk, és az is lehetséges, hogy a keverőhöz kapcsolt fekete-fehér kamera jelét elszínezzük. A border-generátor a képek átmenete mentén színes sávot állít elő, melynek színe ugyancsak változtatható. A kiválasztott ablaktrükkök némelyike (a kör, ■ rombusz és a téglalap) egy joystick segítségével pozicionálható a képernyőn. A források közötti átúszás kézzel is automatikusan is elvégezhető; utóbbi esetben állítani lehet az átúszás sebességét.

A felsorolt jellemzők tipikusak és minden „valamirevaló" keverőpulton megtalálhatók. A különbség leginkább abban van, hogy más az áramkörök minősége. Két lényeges paraméter alapján lehet a keverőpultokat minősíteni – akár a legtöbb elektronikus eszközt –, ■ képminőség és ■ megbízhatóság alapján. Az igazán jó keverőpult nem ront ■ jel minőségén; a kimeneti jel ugyanolyan minőségű, mint az, ami bemegy ■ elején. A jelet keverőpultnál nemcsak a zajosodás és torzulás, hanem ■ egyes csatornák közötti áthallás is fenyegeti. A megbízhatóság stúdiórendszerekben alapkövetelmény: kontakthibás kapcsolók, instabil áramkörök alapvetően veszélyeztetik a kimenőjel minőségét. A KM–2500E nem véletlenül kerül olyan sokba: árában az is benne van, hogy az említett tényezők nem veszélyeztetik ■ működését.

Maga a keverő ■ elektronikus jelfeldolgozó áramköröket tartalmazó egységből és a vezérlőpultból áll. Mindkettő szabványos rackbe szerelhető kivitelben készül. A két rész között egy tizméteres, 37 pólusú kábel biztosítja az összeköttetést.

Végezetül el kell gondolkoznunk azon, hogy az ismertetett keverőpult lassan a múlté lesz, mivel ■ stúdiótechnikában és az amatőr gyakorlatban egyaránt a komponensfeldolgozás és -rögzítés felé halad ■ technika.

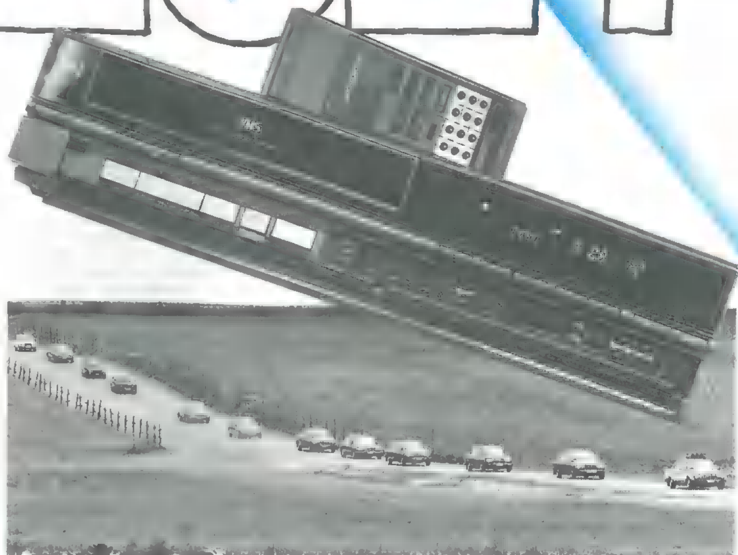
A nemrégiben feltűnt S-VHS jelek ilyen keverőpulton nem kezelhetők – ■ szétválasztott világosság- és színjel miatt –, ezek hasonló szintű keveréséhez és trükközéséhez sokkal bonyolultabb és így sokkal drágább berendezések szükségesek. Igaz, az eredményként kapott képminőség is arányosan jobb. Maga a JVC is továbblépett: kapható már ■ KM–3000 típus, amely komponensjelek keverésére és trükközésére alkalmas, így használható az S-VHS felvételek és MII rendszerű anyagok utómunkálatához. Külsőre igen hasonló a KM-2500 típushoz és valószínű, hogy mechanikus és elektronikus megoldásaiban is sok ■ hasonlóság. Van azonban egy kínos hátránya: az, hogy embargós, vagyis egyelőre nem fogadnak el tőlünk megrendeléseket ■ készülékre. Remélhetőleg ■ COCOM-lista újabb felülvizsgálata megszünteti ezt a hátrányt.

KM–3000

TESZT

A mérések [redacted] Magyar Elektrotechnikai Ellenőrző [redacted] laboratóriumábam készültek. A tesztet ösz[redacted] és [redacted] értékeléseket készítette Géczy Géza.

Felzárkózunk?!

Mit tagadjuk, [redacted] fantasztikus méreteket öltő bevásárlóturizmus láttán nemegyszer intettük olvasóinkat körültekintésre, óvatosságra. Számos példán keresztül próbáltuk [redacted] videoskalp-vadászatot mértékletessé, átgondolttá tenni, de ugyanakkor meg kellett értenünk azt az irreális helyzetet is, ami [redacted] hazai kínálatból következően, a videózás iránt érdeklődőket a határon túlra tántorította. Ez előbb-utóbb versenyhelyzet elé állította a hazai kereskedelmet, mely valójában csak utóbb ébredezett és ráadásul taccsbírói segédlettel – [redacted] vámszabályok lényeges szigorításával – kezd ismét egyeduralkodóvá válni. Mindezzel együtt felemás helyzet látszik kialakulni. Egyrészt az egyszerűbb készülékek elérhetőbb, mondhatni reálisabb árukkal gondolkodtatják el [redacted] leendő vásárlókat, míg az igényesebb masinák ára láttán bizony morfondírozni kezd a tájékozottabb szemlélődő az árképzés rejtelemein.

Tesztünk alanyainak ma egy újabb Goldstart – mondhatni Goldstar családot – választottunk, és bemutatunk egy lejátszómagnót is, mely szintén az előbbi gyár terméke. Végül egy érdekes, sajátos mozgást végző, Philips gyártmányú készüléket boncolgatunk.

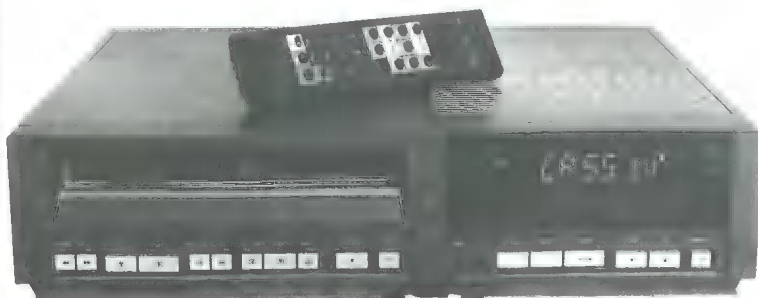
Utoljára e lap hasábjain Goldstar jelzéssel 1988 májusában találkoztunk, amikor a GHV 1223 P típust mutattuk be, s nem halmoztuk el dicséretekkel.

Az újabb típus, mely *GHV 1245 P* nevet viseli, nagyfrekvenciás szempontból korszerűbb, kvarcórája pontos (az 1223-nál napi egy-másfél perces hiba is előfordult,) hangolása frekvenciaszintézeres, elektronikus. Három típusjelzéssel is találkoztunk, ezek [redacted] típusszám utáni „K" illetve „W" betűjelben térnek el. A „K" kivitelnél a gyár nem építette be a kábelcsatornákat, s ezt különösen nagyközösségi antennarendszeres vételeknél kifejezetten hátrányként értékeljük. Ezek a csatornák a műholdas vétel terjedésével kifejezetten hiányozni fognak, mivel a vételi csatornák növelésével óhatatlanul szükség lesz használatukra. A GHV 1245 K felépítésében megegyezik a „P" típusjelölésű készülékkel, csak míg az utóbbi a PAL-SECAM színnormák mellett a nyugat-európai alaptípus, tehát csak az 5,5 MHz-es hangkülönbségi frekvenciájú kísérőhangok vételét biztosítja, addig a „K" jelzésű minta ugyanezt teszi, csak 6,5 MHz-en. Miután önmagában napjainkban egyik kivitel sem felel meg [redacted] kétnormás hangkövetelményeknek, ezért ezeket a forgalmazók utólag kétnormásíttatják. Egyedül a „W" jelzésű mintát készítettek többnyelvűre, s ha most azt kérdezi a kedves olvasó, hogy vajon akkor miért nem ez jön Magyarországra? Hát bizony, szabad a gazda...

Éppen ideje, hogy egy pillantást vessünk [redacted] készülékre. Főbb méretei megegyeznek az elődökével, nem mondható szuper lapos kivitelnek, amit rögtön magyaráz az is, hogy a mechanikán nem sok változtatás történt. Változott viszont a készülék előlapja, [redacted] magnófunkciók gombjai, melyek a távszabályzón is megtalálhatók, s azok [redacted] funcionális kezelőszervek, melyeket ritkábban kell használni, egy lehajtható ajtó mögött helyezkednek el, míg az üzemi kapcsoló, a stop/kazettakivető nyomógomb, továbbá a gyorsfelvétellel, szalagszámláló nullázással és csatornaléptetéssel kapcsolatos kezelőgombok azonnal hozzáférhetőek.

Mielőtt lehajtanánk az ajtót, a hátlapon a már szinte minden készüléken megszokott antennajelszint-, tetsztábrakapcsoló és [redacted] kimeneti csatornabeállító gombok mellett hálózati kapcsolót is találunk, mellyel a készüléket áramtalanítani lehet. Ekkor azonban [redacted] memória törlődik. Az előlap lehajtása után válnak hozzáférhetővé a magnófunkciók gombjai, valamint az órabeállító és programozási időket rögzítő mikrokapcsolás létető gombok és a tv-csatornák beállító szervei. E készüléken a Tracking és Sharpness (fejkövetés és élességállítás) kivezetett potenciométerekkel van megoldva, melyek szintén itt találhatók. A tracking-szabályzó feladata ismert, [redacted] szalagra ferdén rögzített videojelsávok és a forgófejek optimális helyzetének biztosítása, míg az élességállítás – mely nem általánosan alkalmazott – [redacted] gyengébb felvételek magasabb frekvenciás összetevőinek kiemelését, így [redacted] finomabb részletek jobb kirajzolását van hivatva biztosítani. Nem kívánunk elébe vágni a mérési tapasztalatoknak, de igazából hatásossága nem úgy jelentkezett, mint elvártuk. A középállásból elmozdulva a kiemelés irányába, [redacted] kép zajossá vált, [redacted] vonalak kicsipkéződtek, vagy inkább kiszőrösödtek, miközben [redacted] bontás nem javult. Osszcilloszkópon vizsgálva a jelet, láthatóvá vált, hogy az áramkör valójában nem ott fejti ki hatását, ahol várjuk, hanem a közepes tartományban, 1-3 MHz-en visz be erősítést.

Mielőtt [redacted] szolgáltatásokat részleteznénk, érdemes egy pillantást vetni a készülék belsejére is, mely teljesen átalakult, elárulva, hogy egészen új konstrukcióról van szó. A hálózati egység a doboz fejszerelvény mögötti sarkában helyezkedik

VR 6082

el, míg a funcionális áramkörök a kijelző mögötti oldalon találhatók. A készülék aljára került [redacted] vezérlő- és memóriapanel, míg fölötte kihajtható, nyomtatott áramköri alaplemezen [redacted] nagy és videofrekvenciás egységek vannak. Tulajdonképpen a konstrukció hozzáférhető és szervizelhető. A kábelezési technika ugyan nem sokat változott, de igaz, hogy csatlakozókon keresztül szinte minden oldható.

A műsorok rögzítése PAL és MESECAM rendszerben történik, és [redacted] felvenni kívánt műsort az antennacsatlakozón kívül scart típusú AV bemeneten is fogadni tudja a készülék. A hangolóegység 32 adóállomás programozását teszi lehetővé, automatikus feszültségszintézeres hangolással. A kimenőjel egyrészt [redacted] audio/video kimeneten, másrészt az UHF sáv 32–40 közötti csatornáján jelenik meg nagyfrekvenciásan. Ez utóbbiak csavarhúzóval állíthatók be a készülék hátlapján, hogy [redacted] zavar és interferenciamentes kép biztosítható legyen.

Későbbi időpontban játszásra kerülő tv-műsorok felvételére két hétre programozható előre [redacted] memória. A rendelkezésre álló négy programhely közül három tetszés szerint beállítható, naponkénti, azonos időben történő felvételre is, [redacted] negyedik programhely [redacted] hetenkénti felvételek beállítására szolgál. Hálózatkimaradás esetén nincs memóriavédelem.

A fevétel normál lejátszásán kívül lehetőség van annak megállítására, a kép szakaszos továbbítására, előre és visszafelé történő kb. 9-szeres képkeresésre. Infrafényű távszabályzója a magnófunkciókon kívül, a programléptetést és az üzemi be-ki kapcsolást végzi.

A kijelzőn láthatók a magnófunkciók, a kazettabetöltés ténye, az aktuális idő, [redacted] programszám, programozásnál az, hogy az első vagy második hét mely napján mikor kezdődik és fejeződik be a felvétel. (Későbbi időpontban is előhívhatók [redacted] már beírt programok, ellenőrzés végett.) A szalaghelyzetet négy számjegyes számláló írja ki és mutatja azt is, ha a gyorsfelvétel van aktualizálva. Egyébként [redacted] „Preset" gomb megnyomásával és a memória aktiválásával – visszatekercseléskor – [redacted] helyről kezd [redacted] magnó ismételni.

Bár [redacted] video nem gyorsbefűzéses, de felvételvédelemmel biztosított kazetta betöltésekor [redacted] „Play" gomb megnyomása nélkül is lejátszásba kezd.

A mechanika robusztus és stabilnak látszik, más jót nem nagyon tudunk róla mondani. Több készülék tapasztalatát öszszegezve, a szalagot nem a legsimábban fűzi be, csapágyazása kissé hangos, halljuk, hogy megy a magnó. Gyorskeresésre váltva először kiesik szinkronból [redacted] kép és lassan áll be a normál állapot, esetenként, különösen visszakeresésnél, néhány másodpercre elveszti [redacted] színét is. A készülék állókép-minősége sem tökéletes, mert [redacted] zavarcsíkok nem szüntethetők meg teljesen. Folyamatos képléptetésnél e zavarok folyamatosan vonulnak lefelé az ernyőn.

A képminőség vizsgálatakor [redacted] legjobb indulattal is 240 sor körüli bontást tudtunk megállapítani és sajnos a jel/zaj viszony is csupán 36 dB körüli értéket mutatott, ami alacsonyabb az eddig tapasztaltaknál. Ez az érték az élességállító használatával csak romlott. A hangfrekvenciás átvitel teljesítette, amit ebben [redacted] osztályban tudni kell, a zaj azonban kissé gyengébb volt az átlagnál, [redacted] nyávogás (megint [redacted] mechanika) elmaradt [redacted] várakozástól. ▶

MŰSZAKI ADATOK [redacted] MÉRÉSI EREDMÉNYEK

	PHILIPS VR [redacted]		[redacted] GHV [redacted]		GOLDSTAR VCP – 4100 P	
	Specifikált	Mért	Specifikált	Mért	Specifikált	[redacted]
RF bemenet	VHF: 2–4, S1–S3 5–12, S1–S19 UHF: 21–69	[redacted] MHz–300 MHz 460 MHz–880 MHz	– –	46.5 MHz–302 MHz 465 MHz–875 MHz	– –	– –
RF érzékenység (20 dB jel/zajra)	–	150–180/µV	–	180–250/µV	–	–
RF kimeneti csatornák	30–40	27–44	32–40	32–42	32–40	30–41
RF kimeneti szint						
impedancia	75 ohm	92 ohm	75 ohm	105 ohm	75 ohm	102 ohm
Video bemeneti szint	1 V_{cs-cs}	1 V_{cs-cs}	1 V_{cs-cs}	0,95 V_{cs-cs}	–	–
impedancia	75 ohm	75 ohm	75 ohm	0,95 ohm	–	–
Video kimeneti szint	1 V_{cs-cs}	1 V_{cs-cs}	1 V_{cs-cs}	1 V_{cs-cs}	1 V_{cs-cs}	1 V_{cs-cs}
impedancia	75 ohm	75 ohm	75 ohm	75 ohm	75 ohm	75 ohm
Video csatlakoztatás impedanciája bemeneten	–	27 kohm	50 kohm	10 kohm	–	–
kimeneten	–	850 ohm	1 kohm	40 ohm	5 kohm	370 ohm
Video jel/zaj viszony	47 [redacted]	45 dB	43 dB	36 dB	43 dB	[redacted] dB
Hang jel/zaj viszony	47 dB	45 dB	43 dB	36 dB	43 dB	39 dB
Sorbontás	250 sor	250 sor	[redacted] sor	240 sor	–	240 sor
Hangfrekvenciás átvitel sáv	40–10000 Hz	25–115000 Hz	100–10000 Hz	55–10000 Hz	200-6150	130–7000 Hz
Nyávogás	0,4	0,26	–	0,28	–	0,28

GHV 1245

▶ Összevetve a korábbi készülékkel ■ GHV 1225-öt, úgy érezzük, hogy bár elsősorban a hangolásban korszerűsödött, paramétereiben mégsem tapasztalható előrelépés, sőt mintáink esetenként kevesebbet mutattak. Végső fokon egy egyszerű igényeket kielégítő készülékről van szó, mely 30 ezer forint alatti árával jobban kezdi megközelíteni a valóságot, mint amit másfél éve a 1223 P jelentett, irreális, 49 ezer forintos árával.

Korábbiakban ritkán esett szó csak lejátszó videomagnókról. Bár érdeklődés volt e készülék iránt is, az elmúlt öt évben talán két gyártó típusával találkoztunk a kereskedelemben. Az igazsághoz az is hozzátartozik, hogy nevesebb cégektől ilyen kínálat alig van, éppen ezért ragadtuk meg az alkalmat, hogy a Goldstar kapcsán bemutassuk a *VCP–4100 P* lejátszót.

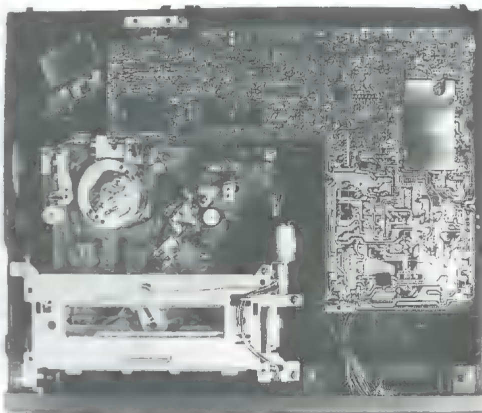
A szolgáltatások köre ez esetben igen leegyszerűsödik, hiszen bemeneti nagyfrekvenciás egység nincsen, sem antennáról, sem AV (audiovizuális) bemenetről felvétel nem készíthető. A VCP–4100 P VHS rendszerű PAL és MESECAM szinkódolású kazetták lejátszására alkalmas, kimenőjel megjelenik a video/audio kiemeneten (2 db RCA csatlakozó), és a nagyfrekvenciás kimeneten, mely ■ 32–40 csatornák között szabályozható. Mivel antennacsatlakozón keresztül történő jeltovábbításnál ■ tv-antennacsatlakozója „foglalt", így a tv-antenna jele ■ lejátszón keresztül is átadásra kerülhet. Minden, lejátszással kapcsolatos alapfunkciót, így gyorskeresést, állóképet és automatikus ismétlést tud ■ készülék. Számlálója nincs, így adott szalaghelyről nem képes újrajátszani. A PAL-SECAM színnormák közötti váltást kézi kapcsolóval lehet biztosítani. Tracking szabályozója manuális.

A készülék műszaki jellemzői is igen szerények, s a tapasztalt jellemzők erre nem cáfoltak rá. Sorbontása 240 körüli volt, és zaja is 39 dB körül alakult. Állóképét inkább információértékűnek tekintjük, a már előbb említett zavarok miatt.

A hangfrekvenciás átvitel vizsgálata során egy Vr 3998 típusú ITT magnóval készítettünk felvételt és összevetettük a két lejátszási görbét. A 0; –7 dB szintváltozáshoz tartozó érték (VR 3998-nál 45 Hz–11 kHz), a VCP 4100 P-nél az erős alacsony és magas frekvenciás esés miatt kb. 130 Hz–7 kHz-es tartomány átvitelét jelentette. Mint táblázatunkból is látható, a gyár eredetileg sem garantál 6,5 kHz feletti értéket.

Összességében a VCP–4100 P-t egy szerény szolgáltatású masinának tartjuk.

Mind a mérések, mind ■ szubjektív vizsgálatok alapján ■ *Philips VR 6082* más súlycsoportot képvisel specifikációja alapján rögtön a bekapcsolás után sok meglepetéssel szolgált. Úgy is mindhatjuk, hogy ■ készülék önmagát teszteli. A hálózatra csatlakoztatás után a Stand by (készenléti üzem) gomb megnyomásakor a kazettartartó felveszi a fogadási helyzetet, míg ha a csatornaléptető gombokat nyomjuk meg, a kazettafészek úgy tesz, mintha kazettát fogadott volna, becsúszik a csévélő tengelyek fölé és egy vissza- és előrecsévélést végez. Hogy mindez érdekesebb legyen, kazetta nélkül is működnek ■ funkciók. A lejátszás (Play) gomb megnyomásakor minden úgy történik, mintha minden „éles" lenne, sőt ■ fej is elkezd forogni. Igaz, ez „csak" nyolc percig tart és ezalatt a készülék kiadja a nagyfrekvenciás (antenna) kimenetén ■ „teszt" ábrát, melyre be lehet hangolni ■ tv-t. További sajátosság, hogy a VR 6082 ugyan nem gyorsbefűzéses, de ha már lejátszáson van, akkor ■ stop megnyomásával csak kilazítja, de nem fűzi ki ■ szalagot (ezt önmagától 8 perc múlva teszi meg). Az azonnali visszafűzést csak ismételt stop utasításra teszi meg. Maga a mechanika öntvényre épül fel, amire bizony

VCP-4100

A TESZTBEN SZEREPLŐ KÉSZÜLÉKEK RÉSZLETES TÁBLÁZATA

	PHILIPS VR 6082	GOLDSTAR GHV 1245	GOLDSTAR VCP-4100 P
ÁLTALÁNOS JELLEMZŐK			
Hálózati feszültség	220 V ± 10% 50 Hz	220V ± 103 50 Hz	220V ± 103 50 Hz
Teljesítményfelvétel	30/15 W	31/15 W	21 W
Méretek	420 × 330 × 105 mm	430 × 350 × 199 mm	290 × 240 × 125 mm
Tömeg	7 kg	7 kg	6 kg
SZOLGÁLTATÁSOK			
Játékidő (E 240-es kazettával)	240	240	240
Áttekercselési idő (E 180-as kazettával	225 mp	325 mp	350 mp
Gyorskeresés előre	9-szeres	7-szeres	7-szeres
Gyorskeresés hátra	9-szeres	7-szeres	7-szeres
Lassítás			
Gyorsítás	3-szoros		
Állókép	■	×	×
Képről képre léptetés		×	
Képbevágás			
Utóhangosítás			
Azonnali felvétel	×	×	
PROGRAMOZHATÓSÁG			
Óra kvarcvezérlés	×	×	
Napi programok száma	2	4	
Programozható napok száma	30	14	
Naponta ismételhető program	×	×	
Hetente ismételhető program		×	
Programban csatornakiválasztás	×	×	
AUTOMATIKÁK			
Adókeresés	×	×	
Memóriastop		×	
Szallagállás-stop			
Filmvége-stop			
Visszatekercselés	×	×	×
Ismétlés			
Színnormaváltás automatikus	×	×	×
Hangnormaváltás automatikus	×	×	×
Hátralévő szalagidő percekben intervallumokban			
KÜLÖNLEGESSÉGEK			
Sztereo hang			
Zajcsökkentő			
HiFi-sztereó hang			
Biztosítás hálózatkimaradásra			
Hozzáférés-letiltás			
Távszabályozó infra	×	■	
Távirányítható funkciók: magnó	×	×	
+ csatornaváltás hangolás	léptetés	léptetés	
CSATLAKOZÓK			
Antenna be	75 ohm koax	75 ohm koax	75 ohm koax
ki	75 ohm koax	75 ohm koax	75 ohm koax
Videó be	scart	scart	–
ki	scart	scart	–
Hang be	scart	scart	RCA
ki	scart	scart	RCA
Mikrofon			
Kamera			

óhatatlanul szükség van, lévén ■ készülék teljesen műanyag házas, s különösen felső burkolat nélkül merevnek nem nevezhetjük. A fedőlap is nagy felületen bordázott ■ jó szellőzés miatt, így különös figyelemmel kell lenni, hogy közvetlenül tv alá vagy fölé ne helyezzük a videót, mert a közeli változó, erős mágneses terek kárt tehetnek a készülékben. A készülék áramkörei kártyákon helyezkednek el, megfelelő szervizelhetőséget biztosítva.

Bár ■ kezelési útmutató mint az egyik legkorszerűbb készüléket mutatja be e videomagnót. A 105 mm-es magasság és ■ szolgáltatások szűkebb köre, és a már elmondottak, bennünk mégis kétségeket támasztottak. A három hétre szóló, mindössze két előre meghatározott időben történő programfelvétel (mindennap azonos időben történő felvétel és gyorsfelvételi lehetőség van), valamint ■ hálózatkimaradás elleni védelem hiánya nem alaptalanul kelti egy leegyszerűsített készülék érzetét.

Nem mondható bőbeszédűnek a kijelző sem, mely az üzemelő funkciók közül csupán ■ felvételt jelzi. Lejátszás és felvétel alatt számlálóállásra vált, egyébként az időt mutatja, azonban ■ számláló nullázása nem jelent egyben memóriahelyet is visszacsévéléskor. Felvételről stop állásra kapcsolva ■ mechanika kissé visszahúzza a szalagot, hogy új indításnál az újabb részlet jól illeszkedjen. A készülék műanyag doboza fémes fényű, sötétbarna színű, tetszetős. Kezelőszervei két lehajtható ajtó mögött helyezkednek el, melyek közül ■ bal oldali a magnófunkciókat fedi, ■ jobb oldali pedig az órabeállítással és programozással kapcsolatos mikrokapcsolók nyomógombjait takarja. Pontosabban nem mindet, mert a stop és play, illetve ■ csatornaléptetés és üzemi kapcsoló a többi gomb síkjából kiemelkedve a csukott ajtók „ablakain" keresztül működtethetők. Külön funkciók szolgálnak ■ gyors előre- és visszacsévélésre, a gyors képkeresésre előre- és visszafelé 9-szeres sebességgel. Sajátos funkció a normál sebességgel történő visszafelé játszát és a háromszoros előre- és visszafelé képkeresés, mely jó minőségű és csíkmentes. Az állóképből is kiléptethetők ■ zavarcsíkok, bár teljesen a kép nem tehető zavarmentessé.

A hangolóegység 35 tv-állomás beprogramozását teszi lehetővé automatikus feszültségszintézeres hangolással. A tuner ■ kábelcsatornák vételére is alkalmas, AV üzemmódra „O" pozícióra történő programléptetéssel kapcsolható. A kimenőjel megjelenik ■ video/audio kimeneteken, valamint nagyfrekvenciásan ■ UHF sáv 30–40 csatornáinak valamelyikén, szokás szerint csavarhúzóval állítható módon. A készülék órája kvarcvezérlésű, de hálózatkimaradás esetén mindig újra kell állítani.

A készülék hátlapján egy speciális kialakítású, 6 pólusú csatlakozóaljzat található, mely kameraadapter csatlakoztatására szolgál.

Nem tagadjuk, a szolgáltatási jellemzőket illetően kritikusan fogalmaztunk, a mért és tapasztalt jellemzők tekintetében azonban jobb volt ■ véleményünk. Vizuálisan a 250-es sorbontás biztonsággal értékelhető 45 dB-es jel/zaj viszony mellett. A vonalak rajzolása tiszta, a gradációátvitel egyenletes. A hangfrekvenciásan tapasztalt átvitel (25 Hz–11,5 kHz) ■ 45 dB-es jel/zaj viszony és a bemenőjel függvényében mért egyenletes hangtorzítás megfelelő visszaadást biztosít.

Az Ausztriában készülő Philips VR 6082-t összességében egy sajátos mechanikai megfontolások alapján konstruált, memóriák tekintetében egyszerű szolgáltatású, elektromos paramétereit tekintve azonban jó standard osztálybeli készüléknek tartjuk, mely jó minőségű háromszoros képével és visszajátszásával sajátos szolgáltatást ad.

Mostani készülékeinkkel elsősorban az egyszerűbb igények kielégítését látjuk biztosítani, s azok felzárkózását ■ videósok egyre népesedő táborához, akiket ■ gazdasági (vám) sorompó mozgásukban megkötött.

PANASONIC körkép

E magazin hasábjain rendszeresen igyekszünk tájékoztatni olvasóinkat a világ és ezen belül is Európa újdonságairól. A legfrissebb és valóban kuriózumnak számító készülékeket ismertetjük a Video című lap alapján, mely bemutatta a Panasonic legfrissebb készülékeit. Az NSZK-beli újság megfogalmazása szerint a világ legdrágább otthoni videójával és furfangos, ötletdús termékekkel új profil kialakítását végzi a Matsushita-konszern.

[illegible]

AV–Gear

NV–FS70

NV–V 10000

A CSALÁD HANGLEMEZ- ÉS KAZETTA-GYŰJTEMÉNYÉBE AJÁNLJUK

FÓKUSZ

Válogatás ■ Kodály Zoltán Hanglemezbolt
készletéből.

	Gyerekeknek:	Lemez:	Kazetta:
...pld.	Fazekas Mihály: LÚDAS MATYI Schwajda György mesejátéka.	100,–	120,– Ft
...pld.	HALÁSZ JUDIT – ISMERETLEN ISMERŐS 14 népszerű gyermekdal.	155,–	180,– Ft
...pld.	100 FOLK CELSIUS – PAFF A BŰVÖS SÁRKÁNY	110,–	155,– Ft
...pld.	TINI DAL Válogatás tini*slágerekből*	110,–	155,– Ft
	Mulatós és magyar nóták:		
...pld.	BETLI DUÓ – CSAK TAVASZ NE JÖNNE...	160,–	190,– Ft
...pld.	BOJTOR IMRE – GYERGYÓN INNEN, VAGY MÉG AZON IS TÚL	190,–	210,– Ft
...pld.	HORVÁTH ISTVÁN – ISTENEM, DE SZERETEK HALÓZNI Cigánydalok.	160,–	190,– Ft
...pld.	3+1 KÓPÉ Mulatós dalok. Bugyi Zoltán, Kadlott Károly és Lagzi Lajcsi.	160,–	180,– Ft
...pld.	CIRMOS KORMOS – PRESSZÓ ROCK Cirmos Kormos Gábor és zenekara játszik.	160,–	190,– Ft
	Tánczene – pop – rock:		
...pld.	ÉVA – INTIM PERCEK Csepregi Éva legújabb lemezalbuma.	190,–	210,– Ft
...pld.	KOMÁR LÁSZLÓ – EMLÉK – ELVIS PRESLEY	155,–	180,– Ft
...pld.	KORDA GYÖRGY ÉS BALÁZS KLÁRI – SÖTÉT AZ UTCA...	190,–	210,– Ft
...pld.	KOVÁCS ERZSI – CSAVARGÓ FANTÁZIÁM	190,–	210,– Ft
...pld.	LORD EGYÜTTES – RAGADOZÓK	190,–	210,– Ft
...pld.	OLD BOYS – NO. 1. – OLDIES PARTY	190,–	190,– Ft
...pld.	OSSIAN – FÉLRE AZ ÚTBÓL!!!	155,–	180,– Ft
...pld.	POKOLGÉP – ÉJSZAKAI BEVETÉS	180,–	210,– Ft
...pld.	SUPER HITS Válogatás az év legsikeresebb világslágereiből.	180,–	195,– Ft
...pld.	ZÁRAY MÁRTA ÉS VÁMOSI JÁNOS – HALLÓ, ITT JÓ BARÁT!	155,–	180,– Ft
	KÜLFÖLDI SZTÁROK:		
...pld.	RICHAR CLAYDERMAN – BALLADE POUR ADELINE	295,–	295,– Ft
...pld.	JULIO IGLESIAS – UN HOMBRE SOLO	265,–	280,– Ft
...pld.	IRON MAIDEN – SEVENTS SON OF A SEVENTH SON	265,–	280,– Ft
...pld.	OFRA HAZA – SHADAY	280,–	295,– Ft
...pld.	PET SHOP BOYS – INTROSPECTIVE	280,–	295,– Ft
...pld.	TINA TURNER – TINA LIVE IN EUROPE	280,–	295,– Ft

A felsorolt hanglemezek vagy műsoros kazetták bármelyike megvásárolható a kitöltött, kivágott, címünkre borítékban beküldött hirdetés alapján. Rendelésekor kérjük, húzza alá, hogy az egyes címeknél ■ hanglemezre vagy a kazettára van szüksége. Postán, utánvéttel szállítunk, a portóköltséget felszámítjuk. Tekintettel ■ korlátozott példányszámokra, ■ rendeléseket beérkezésük sorrendjében teljesítjük.

Címünk: KODÁLY ZOLTÁN HANGLEMEZBOLT
Budapest, V.,
Múzeum körút 21.
1053

A megrendelő neve: ....

Pontos címe (irányítószámmal): ....

....

....
aláírás

ŐRÜLET

Nem igaz, hogy Magyarország monopoljogot szerzett az őrültségekre! Akármit is láttunk tegnap a képernyőn, merő rágalom, hogy olyasmi csak nálunk fordulhat elő. Íme, néhány példa ■ televízió világából.

Khomeini és ■ tévészex

Khomeini ajatollah mondta volt az iráni televíziósoknak, rádiósoknak, mitől lesz jó – azaz: erkölcsös – a műsor. Íme, az útmutatás: (1) Színésznőket kizárólag nők, színészeket csak férfiak sminkelhetnek. (2) Csak olyan műsort szabad sugározni, aminek tanulsága is van. (3) Tilos olyan dalokat énekelni a műsorokban, amelyekben előfordulnak vallási szempontból helytelen *célzások*.

Ez nem ■ merevség jele. Épp arról van szó, hogy jele se legyen a merevségnek! Íme, az iráni hírügynökség, az IRNA hivatalos közleménye, az engedékenység szép példája.

Az iszlám köztársaság rádiója és televíziója továbbra is közvetíthet olyan zeneszámokat, amelyekben női kórustagok is közreműködnek. Rosszindulatú álhírek viszont azok a szóbeszédek, hogy énekesnők ezentúl szólistaként is felléphetnének a műsorokban. Minden marad így az ajatollah után is?

Kávézó és műholdcentrum

Jugoszláviában nincs jogszabály se a távközlési műholdak tévéprogramjainak vételéről, se ■ kábeltelevízióról. S amit a törvény nem tilt, azt – mint tudjuk – szabad. Tudják ezt a jugoszláviai Bosznia-Hercegovinában is.

Vitezben, egy boszniai kisvárosban él egy maszek, aki fel akarta lendíteni kávézójának forgalmát, s különleges szolgáltatást nyújtandó, vett egy műholdvevő parabolaantennát. Előbb csak a vendégei kedvéért „csapolta meg" az Eutelsat műholdat (pl.: Super Channel), majd gondolt egyet és kiépített egy vezetékes hálózatot. Száznál több háztartás fizette ki ■ csatlakozási díjat, meg az előfizetést. A kávézó tulajdonosa hamarosan vállalkozott hirdetések felvételére is. Újabban *speciális műsort* is kínál ■ *hajnali* órákban: kemény pornófilmeket ■ saját videoboltjának választékából.

A kisvállalkozó mindezért még egyetlen dinár adót sem fizetett. Az *ottani* hatóságok szerint ugyanis nem lehet megadóztatni olyan tevékenység jövedelmét, amelyet nem szabályoz ■ törvény.

A spanyol tévé legjobb nője

Spanyolországban jó a foci, a televízió sem árt neki. A bikaviadalnak viszont lanyhul ■ népszerűsége, tehát néhány éve kitalálták, hogy a liturgikus állatmészárlás „túlságosan erőszakos", s ezért betiltották a viadalok televíziós közvetítését.

Eközben a spanyol televízió 1. programjában óriási sikerrel futott a „Sábado Noche" (Szombat este) című show-műsor, Bibi Andersennel a műsorvezető szerepében. A 30 éves Bibi időnként *topless* jelent meg a képernyőn, ■ láthatóan volt mit bemutatnia *deréktól felfelé*. Műsorvendégei között olyan világsztárok is felléptek, mint Elton John és Rod Stewart. Amikor ■ nézőket megszavaztatták, hogy kit tartanak Spanyolország legszebb asszonyának, Bibi futott be elsőnek. A „Szombat este" még idén januárban is lenyűgözte a nézőket.

Márciusban aztán egy képes hetilap fotókkal bizonyította, hogy valami nem stimmel Bibinél – *deréktól lefelé*. A spanyol tévé legjobb nője ugyanis fiúnak született. A Manuel Fernandez nevű szenyor hormonkezelés révén jutott *igazán* látványos keblekhez.

Manapság a spanyol tévé 1. programjában szombat este már nincsen „Szombat este".

Nem élhet ■ tevepásztor műholdtévé nélkül!

Mongólia hatalmas nagy területű ország, csaknem 17-szer akkora, mint Magyarország. A lakosság úgy jó kétmillió, a népsűrűség tehát nagyon-nagyon csekély. Ráadásul, a városokon kívül élő mongolok nagyobbik része még napjainkban is nomád életmódot folytat. Évente 50-60 alkalommal változtatják a lakóhelyüket a sztyeppés, félsivatagos, sivatagos vidékeken, attól függően, hogy a juh, teve és kecskenyájak hol találnak megfelelő legelőt. E sok százezernyi embert kívánja ellátni televízióval a mongol kormány.

Földi telepítésű tévéadókról szó sem lehet, hiszen képtelenül sokba kerülne a hálózat kiépítése. A műholdas televíziót pontosan ilyen nagy területű országok számára gondolták el a műszaki tervezők. S mivel Mongóliában is kitört a glasznoszty, a kormány úgy határozott, hogy 1994-től kezdve egy szovjet műholdról televízióval sugározzák be a nomádokat.

Addig azonban meg kell még oldani néhány *apró* technikai problémát. Nem az űrben, hanem a sivatagban. El kell látni a nomád csoportokat aggregátorokkal, hogy elektromos áramot is tudjanak termelni a televíziók kedvéért. Az aggregátorokhoz üzemanyag, az üzemanyaghoz szállítóeszközök, ezekhez pedig helyenként út is kell. A félsivatagban, sivatagban!

A munkálatok már megkezdődtek. Néhány hónappal ezelőtt Ulan-Batorban átadtak egy új televíziós központot, amit – a TASZSZ hírügynökség jelentése szerint – „kiváló minőségű szovjet é magyar berendezésekkel" szereltek fel.

Veszedelmes élet

Egy amerikai stáb több részes tévéfilmet forgatott Ferdinand Marcosnak, A Fülöp-szigetek egykori diktátorának ■ hatalomban töltött utolsó napjairól. A film címe „Veszedelmes élet" volt, a felvételek helyszíne pedig Manila, a Fülöp-szigetek fővárosa. Mi más is lehetett volna hitelesebb?!

Az egyik jelenet utcán játszódott, ahol a felvonuló tankokat kővel dobálta meg a statisztákból álló tömeg. A szituáció tökéletesen hitelesre sikeredett. Marcosnak ugyanis manapság is igen sok híve van még – „az utca embere" körében.

A nyílt utcán zajló forgatásról sok járókelő azt hitte, hogy valóságot lát, s nyomban csatlakozott ■ statisztákhoz. A megjátszott zavargásból perceken belül igazi lett.

A felvételeket vagy 10 ezer kilométerrel odébb, Sri Lankán folytatták...

Maradona és a televíziós hazugságdetektor

Az olasz televíziózásban gyilkos verseny folyik az állami tévé, a RAI három programja és az öt országos magántelevízió, s a többszáz helyi adóállomás között. A fennmaradás kényszerétől „megindultak az agyak", s a televíziósok újabban felfedezték a naturalista valóságot.

A RAI második programjában jelentkezik például az „Igazság-gép" című adás, amelyben hazugságvizsgáló műszert kapcsolnak a *különleges* riportalanyokra. Így válaszolt az igencsak kemény kérdésekre többek között egy gyilkosságért már jogerősen elítélt nő és egy kábszeres homoszexuális férfi, akit barátjának megölésével vádoltak. Felkérték a műsorban való szereplésre Diego Maradonát is, mivel apasági perbe keveredett. A futballcsillag – ki hinné?! – nem vállalta a hazugságdetektoros fellépést.

A RAI harmadik programjában rendkívül népszerű az „Egy nap a bíróságon" című műsor. Ebben tárgyalótermekből közvetített igazi perek lefolyása látható: maffia gyilkosságok, prostitúció, kifizetetlen gyerektartások, állatlopások stb. ügyei. A helyszíni felvételekhez a bíróságok szinte minden esetben megadják az engedélyt, legföljebb csak az okoz némi gondot, hogy a tanúk arcát nem szabad bemutatni. (Olaszországban manapság is teljesen köznapi esemény, hogy a „kellemetlen tanúk" egyik napról a másikra nyomtalanul eltűnnek, persze, nem a saját akaratukból.) Ugyancsak a RAI-3-ban fut a „Telefono Giallo" (kb. „A megoldás telefonon érkezik") című műsor. Ezekben az adásokban felderítetlen bűncselekményeket rekonstruálnak, s a nézők betelefonálhatják megoldási ötleteiket vagy éppenséggel az addig ismeretlen információkat. Nemrégiben egy erőszakos közösülési és gyilkossági ügy a műsorban felmerült új mozzanatok nyomán került ismét a bíróság elé.

A magántelevízióknak is megtetszett a televíziós naturalizmus. A CANALE-5 programban látható a „Különleges híradás". A 15 perces műsorban bemutattak például egy AIDS-vírussal fertőzött milánói kábítószerest, amint éppen heroint injekciózott be magának. Óriási botrány tört ki! A közvélemény-kutatási adatok szerint a nézők 48 százaléka hasznosnak, 40 százaléka viszont ártalmasnak tartotta a szóban forgó adást. Meg kell jegyezni, hogy a heroin befecskendezése közben a férfi „kiszólt" a nézőknek: „Ne legyetek olyanok, mint én!"

Vannak akik abban bíznak, hogy a rendőrség közbelép és megakadályozza az ilyesfajta műsorokat. Mások azon elmélkednek, vajon hol húzódnak a jó ízlés határai. A közönségnek más dolga van. Rohan haza, hogy el ne mulasszon egyetlen adást sem.

Hogy lehet nézni 36 tévéprogramot?

Sehogy! – mondaná az ember, ha magyar ésszel gondolkodik és már attól ideges lesz, hogy két program között kell választania. Az amerikaiaknak más a véleményük.

Az Egyesült Államokban minden második háztartásba kábelen érkeznek a tévéműsorok, s a nagyvárosokban az a tipikus, hogy a vezetékes rendszerek *legalább* 36 különféle programot kínálnak. Könnyű elképzelni, hogy milyen nehéz eligazodni a műsorújság, a „TV-Guide" alapján a kínálatban. Amerikában is a műsorújság a legnagyobb példányszámú hetilap, pedig a jenkiknek legalább egyharmada sohasem veszi a kezébe. Nekik is és a többi néző többségének is a távkapcsoló segít a választásban. Az amerikai nézők kétharmada úgy ül le a képernyő elé, hogy nem tudja, mit is akar ténylegesen megnézni. Veszi a távkapcsolót és végigfut az éppen elérhető műsorokon, s kiköt valamelyik mellett. Legalábbis a legközelebbi reklámbetétig. Akkor vagy kimegy sörért a hűtőszekrényhez, vagy épp a *folyamatot* befejezendő a lakás legkisebb helyiségét látogatja meg. S ha marad a képernyő előtt, akkor a reklám ideje alatt a távkapcsolóval ugrál egyik csatornáról a másikra, harmadikra, harmincadikra. A fiatalok körében terjed a mozaikszerű nézés, vagyis az egy-két percnyi nézést követő csatornaváltás, vagy oda-vissza, vagy végig a 36 programon.

A bőség zavarában a kézenfekvő, igazi amerikai megoldás – az automatizálás. *A tévénézés számítógépes automatizálása.*

Minden második amerikai televízió alatt ott lapul a video is. Az ellátottság ilyen szintjén már szinte kötelező a tévéprogramokat műsorazonosító pilot-jelekkel kezdeni. E láthatatlan, ámde a képrögzítők számára nagyon is érzékelhető kódok jelzik az adás főbb jellemzőit, a műfajt, a sorozat címét, netán a főszereplőt stb. stb. (Magyarországon is kaphatók olyan, például ITT márkájú videók, amelyek képesek a műsorazonosító kódok érzékelésére – csak éppen az adásból hiányzik nálunk a kódjel. Pedig igazán nem volna olyan bonyolult vagy költséges műszaki feladat nálunk is bevezetni.) A műsorazonosító kódot érzékelő video akkor is felveszi az adást, ha arra konkrétan nem is programozták be. Felveszi, ha a *tulaj* idomíthatja képrögzítőjét műfaj, sorozatcím stb. szerint. Harminchat vagy még több program esetén, persze, azonnal gondok támadnak a rögzítési hellyel. Az Egyesült Államokban ezen segít a „Fifikás TV" (SmarTV) márkanevű szerkezet, amelyet idén márciusban jelentettek meg a piacon – bagatell 6000 dolláros áron.

A SmarTV videofelvevőből és személyi számítógépből álló integrált rendszer. Memóriája 186 órányi műsor befogadására képes, s ha a *tulaj* megfelelően programozza, megszabadulhat a választás kínjainak nagyobbik részétől. Az összestől már csak azért sem, mert az amerikai televíziók ugyanazoktól a műfajokból egyidejűleg igen sokat kínálnak.

A hírek szerint a SmarTV-t arra is be lehet idomítani, hogy a műsorokba beékelt reklámokat ne rögzítse. E pillanatban még titok, hogy a szerkezet erre miképpen alkalmas, hiszen a hirdetéseket nem különbözteti meg pilot-jelekkel az adás többi részétől. Éppen azért nem, hogy minél kevesebben tudják kikerülni a reklámok befolyását.

A felsőfokú videósképzés helyzete:

HÁNY DUDÁS ÉS HÁNY CSÁRDA?

Ellentmondások, ellentétek jegyében zajlott le az ELTE Videokommunikáció és alkalmazott videoszak szervezésében a* Videokommunikáció *című, kétnapos szakmai bemutató és tanácskozás a múlt tanév végén.

Az ellentmondásokat és ellentéteket éppúgy felfedezhettük az elvek és a gyakorlat, az egyes részt vevő szervezetek koncepciói, mint az egyes résztvevő személyek elvárásai és a valóság között. Nem kevés ellentmondás és feszültség gyülemlett fel az egyes oktatási formák meghirdetett célja és végeredménye közötti különbség miatt, a újabb ellentmondás, hogy miközben nem létezik alsó és középfokú videósképzés az állami oktatásban, a felsőfokból négy is van.

Hogy kik vettek részt ezen a hallgatói kezdeményezésre született találkozón? A Színház- és Filmművészeti Főiskola, az Iparművészeti Főiskola Vizuális Kommunikációs Stúdiója, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Videokommunikációs és alkalmazott videoszaka és az MTESZ Optikai, Akusztikai és Filmtechnikai Egyesületének felsőfokú videós tanfolyama.

E felsorolás további ellentmondásokat rejt magában, hiszen nyilvánvalóan nem az egész Színház- és Filmművészeti Főiskola vett részt, sőt… A főiskolát hat vizsgafilm, egy végzett hallgató és egy meghívott előadó képviselte, aki hozzászólásában kifejtette: nem kíván (és nincs is feljogosítva) a vezető tanár Horváth Ádám helyett nyilatkozni, csupán a főiskola helyzetéről mondja el információit. Az Iparművészeti Főiskola komolyan vette a találkozót. Ott volt *Kopek Gábor*, a Vizuális Kommunikációs Stúdió vezetője, több most diplomázott és még tanuló hallgató, és készítettek a találkozóra egy, a főiskolájukon folyó oktatást bemutató másfél órás összeállítást. A szervező és rendező ELTE *Péterffy András* szakvezetővel, oktatókkal, hallgatókkal, közel három órányi videoanyaggal képviselte magát. A MTESZ–OPAKFI-tanfolyamról hivatalos személy nem, „csak" nagyszámú hallgató és 15 vizsgafilm volt jelen. Mint egy szervező megjegyezte, a résztvevők száma és összetétele pontosan megmutatta, hogy a hallgatók mennyire érdekeltek és az egyes intézmények mennyire tartják fontosnak a felsőfokú videoszakképzés helyzetét Magyarországon.

*

Az egyes oktatási formákat bemutató szóbeli tájékoztatók mellé minden intézményből érkeztek illusztrációs anyagok is, vizsgafilmek vagy évközi stúdiumok. Kronologikus sorrendbe csak az Iparművészeti Főiskolán szerkesztették egybe az anyagot, így az oktatás egésze szempontjából csak ez volt megítélhető. Az egyes félévek kötelező feladatai közül (tárgy-, mozgásábrázolás, arculattervezés) a hallgatók választhattak témát (például: üveg, toll, szemüveg, lámpa, stb. vagy futás, gubancok, pillanat, stb.) és láthattuk egy-egy hallgatónak az egymást követő félévekben készült vizsgamunkáit. Ezek az anyagok magasan kiemelkedtek a többi közül, így senki nem csodálkozott, hogy az MTV *Videovilág* című műsora a főiskola harmadéves hallgatóitól rendelte meg a műsor évek óta futó főcímét.

A Színház- és Filmművészeti Főiskola bemutatott öt vizsgafilmje (4 tévéjáték, 1 riport) ugyanazt a hideg rutint sugallta, ami a televízióból árad. Szakmailag korrekt, de invenció nélküli tömegárut láttunk. Persze ismét meg kell említeni, nem tudhatjuk, hogy a bemutatott anyag mennyire volt reprezentatív, vagy esetleges.

Az ELTE anyagát omlesztve vetítették. Egy-egy hallgatónak több munkája is monitorra került, de nem derült ki, melyik volt vizsgamunka és melyik készült „házi feladatként". (Hogy ilyen is volt, azt nem csak a szóbeli tájékoztatóból tudhattuk, megmutatták az azonos témák: ünnep, tévéműsor és reklámparódiák, olimpiai közvetítés hangja más képpel illusztrálva stb.) Csupán az ELTE anyagában láthattunk humoros (szatirikus) munkákat.

Az OPAKFI-tanfolyam évzáró vizsgafilmeket mutatott be, amelyek színvonala nem volt túl magas. Általában a szolid középszer jellemezte azokat, a vizsgán való megfelelés igénye dominált. Nem tűntek fel vizuális kísérletek, meghökkentő ötletek, a tévéből ismert megoldások köszöntek vissza. A sok VHS-anyag sem emelte az összeállítás színvonalát.

A hallgatók között találkoztunk elégedettel és csalódottal egyaránt. *Gárdos Péter* az Iparművészeti Főiskolán diplomázott. Oklevelében az áll, hogy „video és alkalmazott grafikai szakirányú vizuális kommunikációs tervező". Munkakönyves állása nincs, a Művészeti Alap tagsága mellett produkciókra akar szerződni. Munkájának lényegét a videomonitorokon megjelenő vizuális elemek összhangjának megteremtésében határozta meg. Ilyen tevékenység Magyarországon még nem létezik, de a fejlettebb országokban már művelik. Bízik abban, hogy előbb-utóbb nálunk is felismerik szükségességét. Tulajdonképpen látványtervező szeretett volna lenni, de olyan szak éppen nem indult. Az iparművészeti főiskolán másként tanították és használták a vizualitást, mint a filmművészetin. Nem hagyományos rendezői és operatőri ismereteket tanultak, hanem komplex eszközként próbálták alkalmazni a videót. Elsősorban reklámfilmeket szeretne csinálni (diplomamunkája a „Masterfil" Vállalat arculatreklámja), de szívesen megpróbálkozna a hagyományos filmmel is. Véleménye szerint a magyar reklámfilmek elég ízléstelenek, mert hozzá nem értő emberek határozzák meg, hogy mit és hogyan mutasson. Egy filmrendező sem tud jó reklámfilmet csinálni, mert a mondanivaló és nem a vizualitás felől közeledik a témához.

Tóth Tihamér és *Vollmuth Frigyes* az oroszlányi, illetve a békéscsabai közösségi televízió vezető munkatársai. Ők nagyon elégedettek az ELTE-n tanultakkal. Úgy érzik, tágult látóhatáruk és a televíziózás mellett egyéb területen – például a középiskolai oktatásban – is hasznosítani tudják az itt hallottakat. Nem okoz problémát, hogy nem művészi diplomát kapnak, mert eszközként és nem célként használják a videót.

*

A kétnapos tanácskozás, egymás problémáinak és munkáinak megismerésén túl, konkrét szervezeti, együttműködési megállapodást nem hozott. Még a minimális program: a bemutatott munkáknak egy videotékában való elhelyezése is függőben maradt. Azonban mégsem nevezhető sikertelennek a kezdeményezés. A személyi kapcsolatok megszületése mellett megtörtént az első lépés a szervezetek között is.

Dékány István

Mi az a MIT?

Egy mozi, ami más, mint a többi

Másfajta mozi volt a budapesti Kinizsi már korábban is, hiszen egy évtizede a főváros talán első igazi stúdiómozijává vált, jól válogatott művészfilmjeivel. Akkoriban még nem számított általánosnak, hogy mindennap más filmet vetítsenek – ez a megoldás azonban odaadó törzsközönséget toborzott a Kinizsi utcába azok közül, akik nem a mindennapi újdonságokra, hanem az elmulasztott vagy éppenséggel a nagyon is jól ismert darabokra voltak kíváncsiak.

Aztán az egyre jobban lerobbanó fapadost bezárták. Senki sem tudta, mi lesz vele, kinyitják-e még valaha egyáltalán. Olyan hírek terjedtek el róla, hogy felújítása már nem érné meg, mások úgy tudták, hogy az épületet egy francia cég vette meg.

Szerencsére az egyik információ sem bizonyult helytállónak – a Kinizsit az idén tavasszal újra megnyitották, cégtáblája szerint a *MIT moziklubjaként*. Mi az a MIT?

A Mozgókép Innovációs Társulás néhány éve az erőszakkal feloszlatott Társulás Filmstúdió részleges utódjaként alakult meg – tagjai között elsősorban azokat a filmrendezőket találjuk, akik tevékenységüket nehezen tudták beilleszteni a hagyományos stúdiók keretei közé. Dárday Istvánék állítólag már tíz évvel ezelőtt „kinézték" maguknak ezt a mozit: olyan helyre szerettek volna szert tenni, ahol a nézők nemcsak filmeket nézhetnek, de az alkotókkal is találkozhatnak, vitákat hallgathatnak meg, és a játékfilmek mellett dokumentum- és videoprogramokat is választhatnak – vagy éppenséggel kiülhetnek a kerthelyiségbe egy italra.

A MIT a Mozgókép Innovációs Alapítvány keretében a Művelődési Minisztérium kulturális keretének terhére viszonylag olcsón, alig négymillió forintért újította fel a mozit. A felújítás egyben bővítést is jelentett, mivel a moziterem mellett új videoterem nyílt, továbbá egy olyan közös tér jött létre a hallban, ami társalgó és kávéház is lehet egyben, ugyanakkor az itt elhelyezett monitorok tíz csatorna műsorát tudják fogni. Előrelátóan bekábelezték az egész mozit, így, ha szükséges, videokészülékek a tetszés szerinti számban állíthatók be – márpedig több hasonló programot terveznek. Hátravan még a kertmozi helyreállítása és itt, az udvaron üzemel majd a kerthelyiség is – a Kinizsi mozi 1990-től működtethetné minden tervezett szolgáltatását.

Az a koncepció, ami régóta próbálja helyreállítani a filmgyártás, -forgalmazás és -befogadás önálló darabokra szakadt egységét, időközben természetesen sokat változott – és még időszerűbbé vált, mindenekelőtt a videózás elterjedésével. A MIT-ben társultak szándéka szerint a Kinizsi olyan hellyé válhatna, ahol a hagyományos mozifunkció mellett a vizuális kultúra minden más szelete is szerephez juthatna.

Az újra megnyílt Kinizsi mozi először március 15-én hívta fel magára a figyelmet, amikor úgynevezett *nyílt* napot tartottak: mindenki levetíthette a magával hozott videofelvételeket, amelyek akkor az ország különböző pontjain lezajlott megemlékezésekről tudósítottak. Ez a kezdeményezés nem marad alkalmi próbálkozás: nemcsak megismételni, de rendszeresíteni is szeretnék. Hasonlóan az első vizuális kerekasztalhoz, ahol egy-egy témát mindig több oldalról igyekeznek körbejárni. Amikor például a *vizuális alkotások és a társadalmi folyamatok kölcsönhatásáról* volt szó, a beszélgetést számos film vetítése előzte meg, így bemutatták Wajda Vasemberét, a Böszörményi – Gyarmathy páros Recsk-filmjét vagy a Fekete Doboz videodokumentumait is. Az elsőhöz hasonló formában terítékre került *Álmunk, Amerika* a maga külföldi és magyar új nosztalgikus filmjeivel, illetve a horror-, pornó- és akciófilmek mindent elsöprő

Törvénytől védve

A múlt hónapban már beszámoltunk egy bírósági ítélettel végződő videós ügyről, most egy újabbról adhatunk hírt. Ám mind jellegében, mind súlyában a két ügy meglehetősen eltér egymástól: a közös bennük csupán annyi, hogy mindkettőt a Pesti Központi Kerületi Bíróságon tárgyalta dr. Halász András büntető tanácsa.

Videokazetták csereberéjére épülő hobbiközösségekről, munkahelyi klubokról sokan hallottak. Azt is tudjuk, hogy ezek a közösségek valahol a legalitás és féllegalitás határmezsgyéjén egyensúlyoznak. Ezért volt némiképp meglepő, hogy a BRFK Népgazdaság és Társadalmi Tulajdonvédelmi Osztálya sajtórendészeti vétség alapos gyanúja miatt eljárást indított a Pénzintézeti Központ egyik dolgozója, Asztalos Gábor ellen. Az eljárási rend szerint a rendőrhatóság a nyomozás befejezése után az ügy iratait vádemelés végett megküldi az ügyészségnek, amely azután az elkészített vádiratot beterjeszti a bíróságnak. Ebben az ügyben viszont – jelentéktelensége miatt – nem készült vádirat, csak vádindítvány, és az ügyész sem vett részt személyesen a bírósági tárgyaláson. Sőt népi ülnökökre sem volt szükség. Így a tárgyaláson az egyesbírón, a jegyzőkönyvvezetőn, a vádlotton és a védőjén kívül csak néhány tanú és a kirendelt szakértő volt jelen.

A bíró kérdéseire Asztalos Gábor elmondta, a vállalatnál 1985-ben kezdődött a videózás. Eleinte csak a klubban tartottak hetente egyszer zártkörű videovetítést, majd – a megnövekvő igények miatt – hobbiklubot szerveztek kazettakölcsönzésre. A munkát – a vállalatvezetés tudtával és a szakszervezeti bizottság beleegyezésével – a gazdasági osztály vezetője vállalta fel, aki korábban a klubvetítéseket is szervezte. A kölcsönzőklub hamarosan egész vállalkozássá nőtte ki magát, a vállalat dolgozói közül 130-an léptek be – a vezérigazgatóig bezárólag. Az állomány a tagok által beadott és lemásolt kazettákból állt össze, amelyből a rendőrségi eljárás megindulásakor 393 darabot a helyszínen lefoglaltak.

Visszatérve a szerveződés időszakához, a klubvezető elmondta, hogy egy idő után – a kazetták mind nagyobb mennyisége miatt – kezdett számára terhessé válni a vállalkozás. Természetes igényként fogalmazódott meg a cserebere valamiféle szabályozásának a követelménye. A vállalat jogászai nem tudtak egyértelmű választ adni a felmerült kérdésekre, de az elkészült szabályzatot végül is mindenki elfogadta, tudomásul vette, amit az szb is megerősített. Asztalos Gábor kiemelkedő kulturális tevékenység címén 500 forint szakszervezeti jutalomban is részesült: lényegében ez volt az összes haszna a rengeteg időt és munkát igénylő vállalkozásból. A szabályzat 1988 augusztusában

hulláma is. (A sikerre való tekintettel egyik témát sem tekintik lezártnak – a folytatás ősszel várható).

Az új tulajdonosok első lépésben felvették a kapcsolatot [redacted] kerület oktatási intézményeivel, hiszen a mozi az iskolákban felmerülő igényeket is szeretné kielégíteni. Vasárnaponként mindig [redacted] Balázs Béla Stúdió filmjei peregnek, a szerda pedig a Független Filmek Napja, és elsősorban alternatív filmeket várnak azokra [redacted] tervezett nemzetközi szimpóziumokra, amelyek közül az elsőre szintén az őszi hónapokban kerül sor. Októbertől amatőrök és haladók számára egyaránt videóstanfolyamok indulnak, [redacted] összes szolgáltatás beindulásával pedig egyszeri alkalomra szóló, napi és állandó belépőt is lehet majd váltani.

Az új Kinizsi mozi eddigi néhány hónapja azt mutatja, igény mutatkozik [redacted] ehhez hasonló alternatív kezdeményezésekre. Mivel külön dotációban nem részesülnek, hamar kiderül majd, hogy képesek-e önköltséggel vagy akár nyereségesen üzemeltetni. Kezelői mindenesetre be akarják bizonyítani: egymástól látszólag távol eső funkciókat is össze lehet kapcsolni és mozit üzemeltetni gazdaságosan is lehet – ha nem feltétlenül [redacted] megszokott keretek között csinálják.

T. T.

készült el, és október 1-jén lépett hatályba.

30 forint éves alaptagdíj befizetése után maximum 5 darab kazettát vihetett haza [redacted] dolgozó – kazettánként 10 forint kölcsöndíj fejében. A kazettaállományról katalógus készült, a bevételeket és kiadásokat pénztárkönyvben vezették, pontos adminisztrációt vezettek, minden számlát és bizonylatot megőriztek. A rendőrségi házkutatás pillanatában [redacted] pénztárban 24 155 forint volt, ami [redacted] tagdíjból és az egyéb bevételekből folyt be.

A „tényállás" tisztázása ezek után a bíróságnak nem okozott különösebb gondot. Az ügyvéd védőbeszédében két dologra hivatkozott: egyrészt tévedésre, másrészt a cselekmény csekély súlyára. A Btk. értelmében ugyanis nem büntethető, aki [redacted] cselekményt abban a téves feltevésben követi el, hogy a társadalomra nem veszélyes, és arra [redacted] feltevésre alapos oka van. A bíróság is ezt az álláspontot vette figyelembe mert az eljárás megszüntetése mellett bírói megrovásban részesítette a vádlottat. Az ítélet indokolásában elhangzott, hogy [redacted] cselekmény az elbírálásakor oly csekély fokban veszélyes a társadalomra, hogy a legenyhébb büntetés kiszabása is szükségtelen.

Tény ugyanakkor, hogy a műsoros videokazetták zártkörű klubszerű felhasználása, csereberéje kérdésében óriási a joghézag, amit szabályozni kellene – nem vállalati szinten. Az is nyilvánvaló viszont, hogy a Pénzintézeti Központban túllépték azt a határt, ameddig a szerzői jogászok még nyugodtan alszanak.

Feltehetően erre is tekintettel volt a bíróság, amikor az ítélet záró részében a lefoglalt videokazetták elkobzásáról intézkedett, és az eljárás során felmerült bűnügyi költségek egy részében is elmarasztalta a vállalatot.

A Pénzintézeti Központban jelenleg nem működik [redacted] videoklub, és a történtek után nem is tervezik az újraindítását. Arról, hogy más vállalatoknál, intézményeknél miféle hobbiközösségek tevékenykednek, nem szól(hat) a bírósági ítélet...

[redacted] Zoltán

Kazetta 56-ról

Most, hogy 1956 eddigi tendenciózus beállítását kezdjük meghaladni, szinte nem múlik el nap, hogy ne jönnének létre újabb és újabb kezdeményezések, vállalkozások az októberi napok hiteles krónikájának föltárására. A Tudósítások Lap- és Könyvkiadó Kft. például egész sorozatot kíván összegyűjteni 1956 írott sajtójából, röplapjaiból, mindenfajta írott dokumentumaiból. Emellett pedig szeretnék összegyűjteni a magyar felkelés képi anyagát is. Olyan amatőr és nem amatőr filmfelvételekből kívánnak videokazettát készíteni, amelyeket akkor, tehát 1956-ban vettek fel, eredeti dokumentumnak számítanak. Manchin Róbert, a kft. egyik munkatársa szerint először egy 180 perces VHS-kazetta kerülne forgalomba, egy kísérő (információkat tartalmazó) füzet társaságában. Ebben a füzetben az eredeti filmek, filmhíradók adatai, keletkezésük körülményei lesznek olvashatók.

S hogy miket láthatnak majd [redacted] téma iránt érdeklődők? Várhatóan látni lehet majd [redacted] Sztálin-szobor ledöntését és azt, hogy miként kerültek el a szobor egyes részei az EMKE-hez. Minden bizonnyal lesznek részletek a Ludovika körüli harcokból.

A végleges anyag még nem állt össze, az bizonyos, hogy sok múlik az itthon élő és [redacted] külföldi segítőkész embereken, akiknek ilyen eredeti filmek vannak a birtokában. Nyilván az első kazettá[redacted] nem fér majd rá az összes magánkézben lévő képi dokumentum, ezért [redacted] Tudósítások Kft. szükség esetén újabb kazetta vagy kazetták kibocsátására is kész. A cél az, hogy ezzel is hozzájáruljanak egy olyan képi dokumentumtár létrehozásához, amelyet bárki kikölcsönözhet, de természetesen meg is vásárolhat.

E sorok megjelenése után is szívesen veszik bárkinek a jelentkezését, akinek '56-os amatőrfelvételei vagy egyéb képes dokumentumai vannak.

Fekete Doboz után:

Nyitott Szem

A Bős–Nagymaros vízerőmű elleni tavalyi, első nagy tüntetéssel kezdődött – emlékezik dr. Székely Ferenc, a MOVI főszerkesztő-helyettese, a Nyitott Szem legújabb videós folyóirat felelős szerkesztője. – A negyven év alatt lejáratott filmhíradós szakmában új időszámítás kezdődött. Senki nem szabta meg előre, miről szóljon a tudósítás. Egyáltalán, senki nem mondott semmit. Végül is a riport nem került a mozikba, nem fért a heti tíz percbe...

A MOVI filmhíradósai válaszút elé kerültek. Ők is érezték, olyan események elé néznek, amelyek sorsdöntőek lehetnek a későbbi generációk számára. Számtalan dokumentum értékű anyag gyűlt össze archívumukban, miközben csak csekély reményük lehetett arra, a szélesebb nyilvánosság is megismerhesse munkájukat. A felelős szerkesztő az elődökre is hivatkozik:

– Ha '56-ban az operatőrök nem mennek az utcára, ma nincs hiteles képünk az eseményekről. Mi sem akartunk elmaradni a társadalmi mozgások megörökítéséről.

A régiek mellett kortárs mintát is leltek. A Fekete Doboz alkotóit, akik már akkor megjelentek kameráikkal az ellenzék megmozdulásain, mikor a hatalom meglehetősen keményen lesújtott a résztvevőkre. (Elég csupán 1988. október 23-ra vagy november 15-re gondolni.)

Természetesen az indíttatás hasonló elemein kívül, sok mindent másképpen igyekeznek csinálni a Nyitott Szem készítői. Elsősorban is ügyelnek a technikailag mindig kifogástalan felvételek készítésére.

Az adott témától függően vagy film nyersanyagra, vagy videóra dolgoznak. A BETACAM és U-MATIC berendezésekkel készült felvételeket filmre is átjátsszák, mint ahogy a filmdokumentumok is videoszalagra kerülnek.

A havonta rendszeresen megjelenő VHS-kazettákon száztíz perces összeállítások találhatók. A felelős szerkesztő alapvető szándékuknak tartja, hogy mindenféle szélsőséget mellőzve, lehetőleg a politikai és társadalmi szervezetek, csoportok korlátozás nélkül fejthessék ki álláspontjukat. A figyelem ébrentartása érdekében általában egy-két hosszabban, a aposabban kifejtett téma mellett, több, rövidebb riport szerepel a kazettákon.

Állandó rovatokat is tartalmaznak a Nyitott Szem darabjai. Márciusban Mit akar a kisgazdapárt?; áprilisban Mit akar az SZDSZ?; májusban Mit akar a népfront? címmel foglalhatták össze a szervezetek elképzeléseiket.

A dokumentumkazetták kínálatából további ízelítő: a márciusi összeállításban mi más is lehetne, mint az első szabad március 15. Kis interjúk Csengey Dénessel, Deutsch Tamással, Lezsák Sándorral; a Magyar Függetlenségi Párt megalakulása a Munkásszolidaritás bemutatása.

Áprilisi kazettájukon a 301-es parcellát keresték föl kamerájukkal. Megszólalnak a mártírok hozzátartozói, Mécs Imre, Rainer M. János történész, Hegedűs B. András; beszámoló a Kérdezz-felelek '56-ról estről, a Jurta színházból. A Politikai Foglyok Szövetsége tagjai, és vezetője Fónay Jenő évtizedek

Reformműhely
Megjelenési rekorddal

Eseményekben gazdag közéletünkben különösen fontos, hogy az objektív és hiteles információkat időben megkapjuk – a tömegkommunikációs eszközökön keresztül is. Napjainkban jó irányú változásoknak lehetünk tanúi. Ezt példázta a MOKÉP vállalkozása is, amikor napok alatt piacra dobta a kecskeméti reformtanácskozás anyagát videoszalagon.

Április 15-én Kecskeméten rendezték az MSZMP reformköreinek első nagyszabású találkozóját. A tanácskozásról a Közművelődési Információs Vállalat (A Selyemgombolyító) és a Mozgókép Innovációs Társulás közreműködésével videofelvétel készült. Az anyagot Kósa Ferenc filmrendező szerkesztette meg úgy, hogy a háromórás rövidített változat Pozsgay Imre és Nyers Rezső beszédét teljes egészében tartalmazza, míg a többi felszólalásból részleteket idéz. A U-matic kazettán lévő anyag április 26-án jutott el a MOKÉP Video Kiadóba, ahol azonnal megkezdődött a sokszorosítás VHS-szalagokra. Május 2-án megvolt a borító grafikai terve, ennek alapján a FŐFOTO másnapra elkészítette a borítókat. A propagandagépezet is beindult, s a megjelenés napján, május 5-én az újságolvasó, a tévénéző már értesülhetett a kazettáról. Az első napokban a kazettából 7 darab állandóan forgalomban volt a Majakovszkij utcai Videotékában, az árusítással foglalkozó Tanács körúti Diaboltban azonnal eladtak belőle 10 darabot. Később természetszerűleg esett a forgalom, de százat így is megvásárolták különböző intézmények, szervezetek – elsősorban pártbizottságok. A kazetta kiskereskedelmi ára 2060 forint volt, a viszonteladóknak 1440 forintért kínálták, a továbbkölcsönzésre berendezkedett partnerek 2500 forintért juthattak hozzá. A Kecskeméten megkezdett reformtanácskozást a résztvevők májusban Szegeden folytatták. Az erről készült videofelvétel – hasonló módon és feltételek mellett – mára már szintén az érdeklődők rendelkezésére áll.

REFORM – MŰHELY

REFORM-
MŰHELY

Kecskemét,
1989. április 15.

–Szemelvények –

múltán, végre nyíltan szólhattak a kegyetlen megtorlásokról, az ötvenhatosok megaláztatásairól.

Májusi összeállításuk ismét a hónap jelentős ünnepéről, az elsejei, Népligetben tartott alternatív tömeggyűlésről, különböző rendezvényekről szól. Ezen a kazettán örökítették meg az MSZMP budapesti reformkörének ülését is, valamint a kisgazdák Tildy-emléknapját. A júniusi Nyitott Szemben két rendkívül jelentős személy látható. A Nagy Imre-temetés, illetve előzményei. Magyar filmesek közül, valószínűleg elsőként jutottak el a Nyitott Szem munkatársai a Szabad Európa Rádió müncheni központjába.

A Nyitott Szem kazettái 1500 forintért kaphatók – az alkotók legnagyobb sajnálatára egyelőre csak náluk, a helyszínen rendelhetők meg: MOVI, Könyves Kálmán krt. 15. Magyar Filmhíradó. A megrendeléstől számított egy héten belül küldik a kazettát. A megoldás azonban dr. Székely Ferenc szerint a kereskedelmi forgalmazás lenne.

Talán ennél is nagyobb nehézséget okoz az alkotók számára, hogy bár a MOVI költségvetéséből hozzájutnak némi pénzhez, de semmi egyéb támogatást nem kapnak. A felelős szerkesztő említi: a Nyitott Szem stábja szabadidejében, társadalmi munkában dolgozik, ami nem képzelhető el hosszú távon. A szomszédos Ausztriában az Osztrák Filmhíradó csapata központi támogatást kap, hogy minden jelentős politikai, társadalmi eseményen ott legyen, függetlenül attól, hogy végül felhasználják-e a rögzített anyagokat. A Nyitott Szem másként lát, mint a Fekete Doboz, de talán éppen ezért, a két alkotógárda munkája egymást kiegészítve, nyújthat majd teljesebb képet a jelenkornak a az utókornak.

Bihari Tamás

A Nyitott Szem első megjelent kazettájának kínálata:

301. parcella

Reformműhely Kecskeméten

Fidesz-tüntetés a BM előtt

Ellenzéki kerekasztal április 28-án

Kérdezz-felelek '56-ról

Mit akar a Politikai Foglyok Szövetsége?

Lemondjon-e a kormány?

Nyilvános vita a Mikroszkóp Színpadon

Mit akar az SZDSZ?

SIKERLISTA

A MOKÉP Videotéka legsikeresebb filmjei

1. **Amerikai rémregény** (amerikai horror)
2. **Baubau babaház** (hongkongi kalandfilm)
3. **Júdás hadművelet** (francia kalandfilm)
4. **Én csókollak, te csókolsz** (olasz filmvígjáték)
5. **Vénlány** (francia–olasz vígjáték)
6. **Vadhattyúk** (japán rajzfilm)
7. **12 hónap** (japán rajzfilm)
8. **Szuperexpressz** (japán katasztrófafilm)
9. **A dokumentátor** (magyar dráma)
10. **Alázatosan jelentem** (magyar dráma)
11. **A velencei nő** (olasz erotikus)
12. **Ballagás** (magyar ifjúsági film)
13. **Csacsacsa** (magyar ifjúsági film)
14. **Ökölpárbaj** (hongkongi kalandfilm)
15. **Szenzációvadászok** (olasz kalandfilm)
16. **Játék a gyilkossággal** (francia krimi)
17. **Vakbizalom** (kanadai krimi)
18. **Zenebolondok** (amerikai zenés film)
19. **Rolling Stones** (angol zenés film)
20. **Olivia Newton John** (angol zenés film)

INTERVIDEO sikerlista a kölcsönnapok alapján

1. **(1) The Bourne Identity** (A Bourne rejtély), amerikai bűnügyi film Richard Chamberlainnel
2. **(–) Disorderlies** (Ápolandó ápolók), amerikai vígjáték a Fat Boysszal
3. **(–) Angel of Vengeance** (A bosszú angyala), amerikai horror
4. **(3) Magnum Force** (A Magnum ereje), amerikai bűnügyi film Clint Eastwooddal
5. **(–) Blade Runner** (Szárnyas fejvadász), amerikai sci-fi Harrison Forddal
6. **(–) Day of Animals** (Az állatok napja), amerikai katasztrófafilm
7. **(–) Avanti,** amerikai vígjáték Jack Lemmonnal
8. **(–) City Beneath the Sea** (Város a tenger alatt), amerikai sci-fi
9. **Carrie,** amerikai horror Sissy Spacekkel
10. **(5) Thunderbolt and Lightfoot** (Villám és fürgeláb), amerikai bűnügyi film Clint Eastwooddal

Böngésző

E havi böngészőnket a vidokazettáknak szenteljük. A kedves olvasó valószínűleg felszabadultabban olvasgatja a termékek paramétereit, a főként árait, mint a jóval drágább árú képmagnókét. Hiszen az idei, kétszeri forintleértékelés és az áprilisi vámszigorítások után a drágább termékek elvámolásakor igencsak ki kell nyitni a pénztárcákat; jószerivel a kazetta maradt az egyetlen videocikk, amely után nem kell vámot fizetni. A nyugatnémet Video Magazin 5. számából átvett tesztünk nem túl sok eltérést mutat a legutolsó kazettaböngészőhöz képest. S várhatóan, egy darabig nem is lesz változás, mivel nem kerülnek minden hónapban új kazetták a kínálatba. A választék valószínűleg a közeljövőben megrendezésre kerülő nyugat-berlini nemzetközi elektronikai vásár idején gazdagodik jelentősebben, hiszen a gyárak szeretik ilyen alkalmakra tartogatni újdonságaikat. Addig is be kell érni a régi kínálattal... A VHS–Hifi kazetták legjobbika továbbra is a Panasonic S–VHS–SE 180. Akár VHS, akár S–VHS üzemben használjuk, képe kitűnő, hangja tiszta, másolásra is alkalmas. Jó a jel/zaj viszonya, alacsony a drop-outja. A VHS–High-Grade kazetták között tartja elsőségét a TDK NEW EHG. Nem csupán jó képet és hangot ad a lejátszáskor, de – teljesítményéhez képest – az ára is igen kedvező. Végül szóljunk néhány szót a VHS standard kazettákról is. Az eddigi legsikeresebbnek ítélt Philips Quality Grade megőrizte vezető helyét. Képe egyedülálló minőséget képvisel, a hangja is jó. Ára szintén vonzó, alig haladja meg például a rangsor utolsó sorában elhelyezkedő GoldStarét.

	Típus	Játék-idő	Ár/DM	Kép	Hang			Össze-sen	A magazin minősítése
VHS- HIFI és PRO KAZETTÁK									
1.	Panasonic S-VHS	SF-180	34	38	18	30	9	95	kiváló
2.	Schotch S-VHS	SF-180	36	38	18	30	7	93	nagyon jó
3.	TDK HDX-Pro	E-180	29	36	18	29	9	92	nagyon jó
4.	Maxell RX Pro	E-180	29	35	17	29	10	91	nagyon jó
5.	Fuji SXG Pro	nagyon jó	27	37	16	29	7	89	nagyon jó
6.	Fuji SHG HiFi	E-180	16	32	16	28	9	85	nagyon jó
6.	JVC Super Pro	E-180	20	35	16	27	7	85	nagyon jó
8.	Hitachi HF	E-180	18	31	18	26	9	84	nagyon jó
8.	Kodak HiFi	E-180	15	33	16	26	9	84	nagyon jó
8.	Schotch FXG HiFi	E-180	15	32	17	26	9	84	nagyon jó
8.	TDK HD	E-180	19	33	17	26	8	84	nagyon jó
12.	Sony UHG HiFi	E-180	18	32	16	26	9	83	nagyon jó
12.	BASF HiFi SHG	E-180	15	33	15	28	7	83	nagyon jó
14.	Kodak XHG	E-180	14	30	17	26	9	82	nagyon jó
14.	Maxell HGX Gold HiFi	E-180	17	31	16	27	8	82	nagyon jó
16.	Agfa HGX HiFi	E-180	18	29	16	26	9	80	nagyon jó
16.	Kodak Fastman Pro	E-180	32	30	16	25	9	80	nagyon jó
16.	Philips EHG HiFi	E-180	17	29	16	26	9	80	nagyon jó
VHS-HIGH-GRADE KAZETTÁK									
1.	TDK NEW EHG	E-180	13	35	18	29	8	90	nagyon jó
2.	Fuji SHG	E-180	13	34	16	29	9	88	nagyon jó
3.	JVC SHG	E-180	14	34	17	28	6	85	nagyon jó
4.	Sony HG	E-180	15	33	15	26	9	83	nagyon jó
5.	Agfa HG	E-180	15	29	16	27	8	80	nagyon jó
5.	Magna HG	E-180	9	29	16	26	9	80	nagyon jó
7.	Maxell HGX	E-180	12	28	16	25	7	77	jó
7.	Phillips XHG	E-180	13	28	16	24	9	77	jó
9.	Panasonic SHG	E-180	14	29	16	22	8	75	jó
9.	Raks HG	E-180	11	28	16	23	8	75	jó
11.	Konica SHG	E-180	13	28	16	22	7	73	jó
11.	SKC SHG	E-180	10	27	15	24	7	73	jó
13.	BASF SHG	E-180	12	27	14	22	7	70	jó
14.	Kodak Eastman HG	E-180	28	26	16	20	7	69	jó
15.	Goldstar XG	E-180	7	25	14	22	5	66	jó
VHS-STANDARD KAZETTÁK									
1.	Philips Quality Grade	E-180	11	30	17	26	9	82	nagyon jó
2.	Agfa high Color	E-180	12	28	17	26	9	80	nagyon jó
2.	Schotch EG Plus	E-180	11	28	17	26	9	80	nagyon jó
4.	Konica Super SR	E-180	10	28	16	23	9	76	jó
5.	TDK HS	E-180	11	27	16	23	9	75	jó
6.	Fuji HQ	E-180	11	30	15	20	7	72	jó
6.	BASF Chromd EQ	E-180	10	28	14	24	6	72	jó
8.	Sony	E-180	12	26	15	21	8	70	jó
9.	Maxell EX	E-180	10	26	16	18	9	69	jó
9.	PDN Standard HG	E-180	10	25	15	24	5	69	jó
9.	SKC PG	E-180	8	24	15	23	7	69	jó
13.	Hitachi	E-180	11	26	16	16	8	66	jó
14.	JVC HR	E-180	11	26	14	17	8	65	jó
14.	Kodak	E-180	10	23	15	16	7	61	jó
VHS-kazetták 210–240 percig									
1.	TDK Extra High Grade	E-240	18	32	13	26	10	81	nagyon jó
2.	BASF HiFi SHG	E-240	18	32	15	27	7	81	nagyon jó
3.	BASF Extra Quality	E-240	13	30	15	27	8	81	nagyon jó
3.	Sony Ultra HG HiFi	E-240	20	32	12	26	10	80	nagyon jó
3.	BASF SHG	E-240	15	31	15	27	7	80	nagyon jó
6.	Agfa High Color	E-240	15	28	15	25	8	76	jó
6.	Fuji Super HG	E-240	18	28	13	27	8	76	jó
6.	Philips Extra High Grade	E-240	19	28	14	24	10	76	jó
6.	JVC Super HG	E-240	20	31	14	25	6	76	jó
6.	Hitachi Super Extra HG	E-240	23	29	15	25	7	76	jó
11.	Magna High Grade	E-210	14	28	14	26	7	75	jó
11.	Sony Dynamicron HG	E-240	18	26	15	27	7	75	jó

	Típus	Játék-idő	Ár/DM	Kép	Hang			Összesen	A magazin minősítése
11.	Philips EXG HiFi	E-240	23	26	13	26	10	75	jó
14.	Magna High Grade	E-240	15	28	14	26	6	74	jó
14	Magna HG Super	E-240	18	26	15	26	7	74	jó
14.	PDM Super HG HiFi	E-240	19	27	14	25	8	74	jó
17.	DM Standard HG	E-240	16	28	12	26	6	72	jó
18.	Maxell HGX	E-240	19	26	13	26	6	71	jó
18.	Schotch EXG Plus	E-240	19	28	14	23	6	71	jó
	VHS-C-KAZETTÁK								
1.	TDK HDX-Pro	EC-30	20	33	14	28	9	84	nagyon jó
2.	TDK EHG	EC-30	15	32	15	27	9	83	nagyon jó
3.	Fuji Super HG	EC-30	16	33	15	26	7	81	nagyon jó
4.	Kodak XHG	EC-30	20	31	13	25	8	77	jó
5.	Panasonic Super HG	EC-30	14	30	14	26	6	76	jó
6.	Maxell HGX Gold	EC-30	17	30	12	26	6	74	jó
6.	Agfa High Color	EC-30	15	30	12	25	7	74	jó
6.	Schotch EXG	EC-30	15	30	12	26	6	74	jó
6.	JVC SPro	EC-30	16	32	11	24	7	74	jó
10.	BASF Super HG	EC-30	17	28	11	21	10	70	jó
11.	Philips XHG	EC-30	16	28	11	20	7	66	jó
11	JVC SHG	EC-30	13	27	11	21	7	66	jó
13.	JVC HG	EC-30	11	25	10	18	7	60	közepes
14	Hitachi SF	EC-30	13	23	9	18	7	57	közepes
	VIDEO-8 KAZETTÁK								
1	TDK	P5-60	21	32	18	24	7	81	nagyon jó
2.	Agfa	P5-60	21	32	17	24	7	80	nagyon jó
3.	Fuji	P5-60	20	32	18	23	7	80	nagyon jó
4.	Maxell	P5-60	21	31	17	24	6	78	jó
5.	BASF	P5-60	22	30	18	19	8	75	jó
5.	Kodak	P5-60	23	30	17	22	6	75	jó
7.	Sony	P5-60	24	29	18	19	8	74	jó
8.	Schotch	P5-60	25	28	17	18	6	69	jó
	VIDEO-8 KAZETTÁK								
1.	TDK	P5-60	27	32	16	23	8	79	jó
2.	Fuji	P5-60	25	30	17	19	8	74	jó
3.	Sony	P5-60	29	29	17	18	9	73	jó
3.	Kodak	P5-60	30	29	16	21	7	73	jó
5.	Agfa	P5-60	27	29	16	21	6	72	jó
6.	BASF	P5-60	27	29	16	19	6	70	jó
6	Maxell	P5-60	28	28	16	20	6	70	jó
8.	Schotch	P5-60	32	28	16	18	7	69	jó

A SKÁLA SZTRÁDA KÍNÁLATÁBÓL

Megnevezés	Ár (Schillingben)		(Ár Schillingben)
Videomagnók:		**Televíziók**	
Panasonic NV–G40 EE	6850		
Samsung SVX–305	4420	ITT 42 centiméteres	4940
Videokazetták:		45 cm	5290
Sony DX E–180	66	55 cm	7410
Sony DX E–195	75	63 cm	7690
Sony DX E–240	88	70 cm	8390
Philips HG E–180	68	ITT sztereo,	
E–195	75	kép a képben	
E–240	88	71 cm	14480
TDK HS E–180		MTC IC 37 cm	3400
E–195		MTC IC 51 cm	4200
E–240			

75
85
99

HITACHI OSZCILLOSZKÓPOK

V 262 típusú 2 csatornás	20 MHz-es	42 000 Ft
V 522 típusú 2 csatornás	50 20 MHz-es	76 000 Ft
V 665 típusú 2 csatornás	60 20 MHz-es	120 000 Ft
V 1150 típusú 2 csatornás	150 20 MHz-es	270 000 Ft
VC 6025 típusú 2 csatornás	20 20 MHz-es	194 000 Ft

Wilkommen Tatabánya!

Hosszú ígérgetések után, végre megnyílt Tatabányán a legújabb, konvertibilis valutáért árusító üzletközpont. Az M1-es autópálya mentén a Skála Sztráda áruházban 1500 négyzetméteren töltötték fel a polcokat és gondolákat nyugat-európai és távol-keleti áruféleségekkel.

Júniusban, kezdetben kétféle video volt kapható, Panasonic NV–G40, Samsung SVX–305. A három fellelhető kazettatípus elsősorban a standard kategóriát képviseli: a Sony DX, a Philips HG és a TDK HS. Viszonylag televíziókból a legnagyobb a választék. A nyolc fajta viszonylag széles áruskálán kínálja magát a soványabb és a vastagabb pénztárcájú vásárlóknak egyaránt. Az MTC IC 37 centiméteres képcsőátmérőjű tv-hez már 3400 schillingért hozzá lehet jutni. Aki egy ITT sztereo „kép a képben" 71 centiméteres képcsőátmérőjű berendezésre vágyik, annak 14480 schillinget kell fizetnie a kasszánál.

Táblázatunkat böngészve döntse el az olvasó, érdemes-e Bécsig utaznia, vagy ezek az árak valóban olcsóbbak az ausztriaiaknál, ahogy a cég hirdeti. Érdemes azonban figyelembe venni, hogy az M1-es mentén nem számolnak többletértékadót, nem vámolnak, és az üzlet mindössze 60 kilométerre fekszik a fővárostól.

Sokaknak természetesen még ez a távolság is számottevő lehet, különösen, ha tudják, hogy Budapesten a Dob utcában bemutatótermet nyitott a Skála Sztráda. Árurendelésre és házhoz szállításra viszont nincs mód. A KOMA-hoz hasonlóan csupán anynyit tehet a budapesti ügyfél, hogy a megvásárolni kívánt berendezést leköti és meghatározott időben érte megy. A bemutatóterem szolgáltatásainak bővítésére – úgy tűnik még várni kell.

A bevásárló turizmuson nevelkedett hazai polgár nagyjából tisztában van azzal is, hogy Magyarországon milyen feltételekkel vásárolhat valaki konvertibilis valutáért. Mégsem árt megismételni a tudnivalókat: tőkés és szocialista országokból érkezett vendégeink a Skála Sztrádában is korlátlanul szabadulhatnak meg konvertibilis fizetőeszközeiktől. Magyar állampolgár devizaszámlája terhére, illetve a legalább egy évre lekötött BC számláról vásárolhat. Aki egyikkel sem rendelkezik, a hivatalosan magánál tartható 4 ezer forint értékű konvertibilis valutáját költheti el, igaz, akár tízszer is egyetlen napon. Az egy háztartásban élők összevonhatják otthon tartható valutájukat, de ebből még a legolcsóbb színes televízióra sem igen futja.

B. T.

Video – határtalanul

Míg tavaly naponta átlagosan háromszáz-négyszáz képmagnót hoztak be a turista-vásárlók a nyugati határszakaszon, addig ez a szám az év elejétől április 8-ig, az új vámjogszabályok életbe lépéséig ötszáz és ezer közé emelkedett. Január 27-én például 937 videót és 452 színes televíziót vámoltak el, március 24-én pedig 624 képmagnót, melyek közül csupán egyetlen egyet szántak eladásra, a többit saját célra hozták be.

Mára szinte legendáknak hatnak a történetek, amelyek a magyar–osztrák határszakaszon játszódtak április első hetében, vagyis azon a néhány napon, amikor a kormányzat még meghagyta a kiskaput az állampolgárok számára. Az új vámrendelkezés kihirdetése és bevezetése közötti héten minden eddigi vámcsúcs megdőlt és videóból sem áramlott még be az országba magánimportból annyi, mint március utolsó napja és április nyolcadika között. Ekkor egymillió ember lépte át kifelé és befelé a határt Soprontól Rábafüzesig, közülük 902 ezer magyar útlevéllel. (Ha tehát azzal számolunk, hogy döntő többségük nem turistáskodni, hanem vásárolni utazott át Ausztriába, akkor számuk csaknem 450 ezerre tehető!) A várhatóan hosszú ideig fennálló csúcsot április 3-a tartja, amikor is pontosan 113 847 magyar lépett ki az országból a határállomáson. Ezen a napon 7278 volt az úgynevezett „vámkiszabási esetek" száma, s a vámok összege meghaladta ■ 19 millió forintot. A „jeles" napok között ■ második helyet április 7-e, foglalja el, 7135 vámköteles áru beérkezésével és 16 millió 778 ezer forintos vámbevétellel. Előkelő helyen szerepel április 4-e és 6-a is. A nyolc napon összesen (beleértve április 2-át, vasárnapot is) csaknem 35 ezer darab árut vámoltak el, 93,5 millió forint összegben.

A behozott slágercikkek között darabszámra a video érdemelte ki az aranyérmet, megelőzve ■ színes televíziót, az egyéb szórakoztató elektronikai termékeket és a hűtőládát. Április 3-án és 4-én 5664-en (!) költötték pénzüket képmagnóra és 4013-an színes tv-re – míg hűtőládára 3506-an. Legalábbis a hivatalos adatok szerint.

Az 1989. április 3-án és 4-én behozott jellemző áruféleségek

megnevezés	átlagár (ATS)	behozott mennyiség (db)	Össz. értéke* ezer ATS-ben	ezer Ft-ban
képmagnó	5440	5664	30 812	138 650
színes tv	5440	4013	21 830	98 230
egyéb szórakoztató elektronika	4500	4280	19 260	86 670
hűtőláda	3490	3506	12 235	55 062

* a számítás még az 1989. január 27-től érvényes schilling árfolyammal készült
forrás: VPOP

Vénülő videók?

Gondolkodhat-e úgy egy videomagnó tulajdonosa, mint egy japán autó birtokosa? Hetedik életévük betöltését követően ugyanis a japán gépkocsik mindennapos problémájává válik a meghibásodás. Így, aki meg akarja előzni a várható gondokat, még időben kicseréli járgányát egy frissebb évjáratúra.

De vajon a videokészülékek esetében is meghúzható-e az ■ határ, amikor érdemes a régi gépen túladni, ■ helyette újat vásárolni, hogy ezzel megmeneküljünk egy esetleges katasztrofális meghibásodás sorozattól?

A szakemberek nagyon óvatosan fogalmazzák meg véleményüket. Az egészen biztos – állítják –, hogy olyan video nem létezik, amelyik egy bizonyos életkort elérve, egyik napról a másikra úgyszólván használhatatlanná válik. A magnók azonban tartalmaznak olyan alkatrészeket, részegységeket, amelyek elöregedését be lehet határolni. A fej működését például körülbelül kétezer órára tervezik a gyártók, ennek leteltével ajánlatos a csere. Ezt azonban többnyire csak a szervizekben tudják, mivel a használati utasításban általában nem is szerepel ez az adat. Így igen nehéz megbecsülni, mikor is jár le kétezer óra, hiszen minden vásárló más gyakorisággal használja a videóját. Sőt, a finommechanikai rész élettartamát az is befolyásolja, hogy gyakran kapcsolgatják-e a készüléket ki-be, vagy inkább egyenletesen járatják.

Még több gondot okoz a szakembereknek a videomagnó elektromos részének az elhasználódása. Ezt szinte lehetetlen előre kiszámítani – mondják –, hiszen még valódi fizikai kopásról sem lehet beszélni. Tény, hogy jelenleg számos olyan készülék van használatban (és kifogástalanul működik), amely 1984-ben ■ legkorábbi típusokból, az elsők között került hazánkba, például a Panasonic NV 333.

Vannak persze „fogások", amelyekkel meghosszabítható a videók élettartama. Nem szabad például rossz vagy ismeretlen minőségű kazettákat használni, mert ezek károsítják a fejet. A meglevő kazettaállományból is kiszűrhetők a rossz minőségűek vagy a porosak. (Lejátszásukkor csíkos kép jelenik meg a monitoron, s zavaros lesz a hang is.) A fej megóvásához azonban ilyenkor nem a tisztítókazetta jelenti a megoldást. A hozzáértők szerint az úgynevezett száraz tisztítók koptatják a fejet, a folyadékosak pedig előbb-utóbb egy kemény réteget képeznek. A szennyeződést ilyenkor legjobb puha alkoholos ruhával eltávolítani, ■ a műveletet lehetőleg profi szerelőre kell bízni. S amint ezt a használati utasítások is tartalmazzák, a videóknak nem tesz jót a gyakori hőmérsékletváltozás és a sűrű ki-be kapcsolgatás sem.

A gondos kezelés azonban csupán az *ismeretlen* életkort növeli, vagyis nem kerültünk közelebb eredeti kérdésünk megoldásához.

Biztos kapaszkodókat tehát ■ készülékek fizikai elavulásának „időzítéséhez" nem tudnak adni a szakemberek sem. Van persze néhány hasznosítható észrevételük. Aki teheti – tanácsolják –, hat esztendőt elért videóját cserélje ki, a szervizeléshez ugyanis csak 8 évig kell alkatrészt biztosítaniuk

E válságos napok alatt ugyanis a vámárőrök – érthető módon – csak szúrópróbaszerűen tudták ellenőrizni az Ausztriából hazatérőket. Így is akadtak furcsaságok: volt, aki például a hűtőládába rejve próbálta frissen vásárolt képmagnóját vámmentesen behozni az országba. (Ez természetesen nem jelenti azt, hogy a hűtőládák számát ezután már hozzá kellene adnunk a videókészülékekéhez.) A Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnoksága számítása szerint az elvámolt magnók és televíziók átlagára 5440 schilling volt, így csupán e két nap alatt a termékek értéke meghaladta az 52 millió forintot.

Az új vámjogszabályok életbe lépése óta igencsak mérséklődött a vásárlási kedv. Április utolsó három hetében például összesen nem szabtak ki áruféleségekre annyi vámot, mint április 3-án, vagy 7-én, és az utasok száma is csupán egyhét alatt volt annyi, mint egyetlen április eleji drámai napon. A behozott videók mennyisége is visszaesett napjainkra meglehetősen, s érthetően, nem éri el még a tavalyi átlagnapokét sem.

F. T.

---

a gyártóknak, így az első komolyabb alkatrészellátási gondok körülbelül a vásárlástól számított 6 év elteltével jelentkeznek. A képmagnók erkölcsi elavulása ugyanis igen gyors. Az 1984-ben megjelent tetőtöltéses videókat például már 1985-ben felváltották a fronttöltésesek. 1987-ben a hosszú programozású készülékekkel rukkoltak elő a gyártók, '88-ban pedig már keresőrendszereket és ismétlő programokat is építettek az új fejlesztésű videókba. Hamarosan színre léptek a hifi-sztereo készülékek is, s napjainkban már kezdenek tért hódítani az S–VHS rendszerű képmagnók.

Az árak azonban a hazai vásárlóknak igen borsosak. Aki csak ritkán tud pénzt szánni videovásárlásra, s anyagilag képtelen követni a piacra kerülő újdonságokat esetleg hatévente sem telik új videóra, annak – megfogadva a szakemberek tanácsát – megbízható, jól bevált márkákat kell választania.

Sz. I.

Keres-kínál

Rovatunkban ingyen közzétesszük magánszemélyek 100 szótagnál nem hosszabb szövegű hirdetéseit. Leveleikben kérhetik gyári vagy házilag felvett, de megunt műsoros kazettáik, valamint „üres" kazettáik, prospektusaik, televízióik, monitorjaik, képmagnóik, kameráik hirdetéseit.

● Keresem a következő filmeket [illegible] Berecz Zsolt, 1400 Kapuvár [illegible]

● [illegible]

● [illegible]

● [illegible]

● [illegible]

● [illegible]

● [illegible]

● [illegible]

● [illegible]

● [illegible]

● [illegible]

● Megvételre keresem a Video Magazin 1–15. számait. [illegible] Sándor [illegible]

● Keresem a JVC HR-[illegible] [illegible]

● [illegible]

● [illegible] ... programozható 4 műsor 31 napra beállítható [illegible] Szombathely, Malom u. 11.

● Keresem TOSHIBA V-83 CZ típusú videorecorder magyar nyelvű kezelési útmutatóját [illegible]

● [illegible]

● Eladó japán [illegible] Miskolc [illegible]

● [illegible]

● [illegible]

● [illegible]

● [illegible]

● [illegible]

● [illegible]

● [illegible]

● [illegible]

● [illegible]

● [illegible]

● [illegible]

● [illegible]

● Eredeti ár negyedéért eladom [illegible] JVD [illegible] 180 E [illegible] Papp László 9600 Sárvár [illegible] ltp. 33. IV. 14.

● Keresem SELTRON VCR-L2 típusú videomagnó kezelési utasítását magyar nyelven. Sipos József, Csökkeresz, 9636 Kossuth út 14.

● Négy fejes SHARP HQ videomagnó eladó. Szolgáltatása: [illegible] műsoridő, szuper képkereső rendszer, [illegible] program, gyermek elleni elzárhatóság. Szalma Gyula. 2500, Esztergom, Árpád u. 17.

● Hordozható videofelszerelés eladó: [illegible] kamera, [illegible] táska, hálózati tápegység és akkutöltő, akku, áll-

● [illegible] 10 méteres kábel, nagylátószögű [illegible] Bp. [illegible] Telefon: 626-044.

● [illegible] Samsung videó [illegible]

● Vámkezelt [illegible] SVR-5010 videomagnó [illegible] Sándor, 6000 Kecskemét [illegible]

● Keresem az [illegible]

● Keresem az [illegible]

● [illegible]

● [illegible]

● [illegible]

● [illegible]

● [illegible]

● [illegible]

● [illegible]

● [illegible]

● [illegible]

● [illegible]

● [illegible]

● [illegible]

● [illegible]

● A Video Magazin [illegible] számait [illegible] Mikl[illegible] 7700 Mohács [illegible] ltp. 14 h.

● Eladó Sony SLC-9 Beta video, Sony [illegible] Betamovie tartozékokkal, valamint [illegible] eredeti gyári Beta műsoros kazetta és számos műsoros VHS kazetta. [illegible] VHS magnót és műsoros kazettákat beszámítok. Kun István, 3300 Eger, [illegible] 12.

● VHS kamkorder 170 000 forintért eladó. Telefon: 371-765 (este).

ELNÖKHŐSÖK

AMERIKAI ELNÖKÖK A FILMVÁSZNON

Az amerikai elnökökről rengeteget összeírtak már. Nem beszélve arról a felmérhetetlen mennyiségű kép- és hanganyagról és a megszámlálhatatlan celluloidkilométerről, amely alakjaikat, tetteiket őrzi. Nincs is még egy olyan nemzet a világon, amely történelmének mozgóképen való föleleveníttése kapcsán ilyen nagy figyelmet szentelt volna államfőinek, elnökeinek, mint az amerikai. E sajátos nacionalizmus és jellegzetes amerikai mentalitás megnyilvánulását kövessük most nyomon, 364, 1984-ig bezárólag készült játékfilmben.

A mozi mint olyan még meg sem született, amikor Edison leforgatta az első olyan dokumentumértékű filmjelenetet, amelyben először tűnt föl az amerikai elnök. Mindjárt kettő is. Az egynézős „látó szekrények", a Kinetoscope-ok számára készített félperces *Élénk politikai vitájának* (Lively Political Debate, 1894) felvételein Benjamin Harrison és Cleveland volt látható. A filmtörténeti adatok szerint Harrisont egy Steele, míg az utódját egy Topack nevezetű színész alakította. A következő filmszalagra a századfordulóig kellett várni. A *Rettenetes Teddy, a grizzlykirály* (Terrible Teddy, the Grizzly King, 1901) főhőse – ki más is lehetne? – mint a vadászszenvedélyéről is ismert „kemény lovas": Theodore Roosevelt. Ő lett egyébként az első elnök, aki színészi oldaláról is bemutatkozott, saját magát személyesítette meg a *Nagy vadászat Afrikában* (Big Game Hunting in Africa, 1909) című, az egykori élményeiről beszámoló híradófilm rekonstruált játékfilmváltozatában. Még két szerepléséről tudnak a krónikák, az egyik egy még pontosan nem azonosított egyfelvonásos komédia 1914-ből, melyben Matty Roubert volt a partnere, illetve az *Asszonyiság, avagy egy nemzet dicsősége* (Womanhood, the Glory of a Nation, 1917) című mozgókép. Rajta kívül csak Woodrow Wilson dicsekedhet még azzal, hogy mint elnököt alakító elnökszínész állt a kamerák elé.

Közben föltűnedeztek a többiek is. Mindenekelőtt Abraham Lincoln, aki talán a legismertebb és a legnépszerűbb az összes közül. „Különleges morális ereje, jellemének nagysága révén... az volt ő, ami Beethoven a zenében, Dante a költészetben, Raffaello a festészetben ..., a történelemben ismert nemzeti hősök és nagy államférfiak közt... igazi óriás." (Lev Tolsztoj) És valódi „sztár" a vetítővásznakon is. Egyhamar senki sem fog tudni a nyomába érni, hiszen 1903 [*Tamás bátya kunyhója* (Uncle Tom's Cabin)] és 1977 [*A vadon őrangyala* (Guardian of the Wilderness)] között nem kevesebb, mint 120 játékfilm kisebb-nagyobb szerepében kapott helyet. Különösen a '10-es években fordultak érdeklődéssel az alakja felé a filmesek, ebben az időszakban 42 alkotásban szerepelt. Az első, névről is ismert megformálója George Steele volt *Az alvó őrszemben* (The Sleeping Sentinel, 1910), később azután világsztárok sora – Walter Houston, Henry Fonda, Raymond Massey és mások – öltötte magára e szerepet. *Washington a Kovácsok völgyében* (Washington at Valley Forge) jelent meg először 1908-ban. Látogatását – mármint a völgyben – később még kétszer (1914-ben és 1971-ben) megismételte. Még ugyanebben az évben, ha nem is az oldalán, de Ulysses Granttal szerepelt a *Barbara Fritchi*-ben.

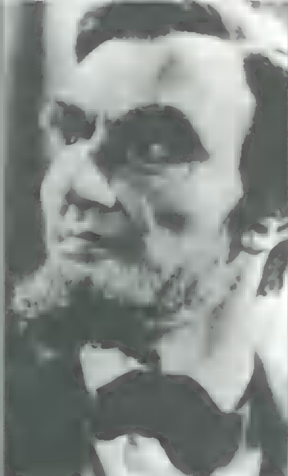
Az elnökfilmek terén ők hárman vezetik a ranglistát. Lincoln mögött Grant a második 34 róla szóló filmmel, míg a harmadik Washington 31-gyel. A középmezőnyt Theodore Roosevelt (26), Franklin Delano Roosevelt (19), Andrew Jackson (13), Richard Nixon (12), valamint Thomas Jefferson és Woodrow Wilson (10-10) alkotja. A többiekről csak mutatványszámban készült 1–6 mozi. Tylerről, Fillmore-ról, Buchananról, Hayesről és Hardingról pedig még annyi sem. Ha Rooseveltek nem tartanák magukat olyan jól, akkor az arányok még meglepőbbek lennének: ugyanis a XVIII–XIX. sz-i elnökök a filmek számát tekintve 269:95-re vezetnek századunk államfői előtt.

Ez a múlt felé fordulás sok tényezővel magyarázható. Elsősorban a függetlenségi háborúval, az önálló nemzeti állam létrejöttével, később pedig polgárháborúval és a Vadnyugat meghódításának korszakával. Hiszen az ezekben az időszakokban játszódó történetekben mindaz megvolt, illetve megvan – hazafias lelkesedés, buzdítás, a kiemelkedő személyes példák bemutatása, a romantikus cselekményvezetés, a látványos ármánykodások és cselszövések, no meg az elmaradhatatlan szerelmi románcok – amivel be lehet csalogatni a közönséget a mozikba. A műfajok közül pedig elsősorban az amerikai történelmi film, a western volt az, amely megkülönböztetett figyelemmel fordult az elnökök figurái felé. Ezzel szemben a legújabb kor a Kennedy-gyilkosságban és a Watergate-botrányban rejlő lehetőségeket aknázta ki leginkább.

Az amerikai elnököket megszámlálhatatlan színész játszotta. Főleg azért, mert sok korai némafilm esetében a legtöbbjüknek még a nevét sem sikerült kideríteni. Azt viszont tudjuk, hogy Frank McGlynnt 1915 és 1939 között 15 alkalommal maszkírozták Lincolnnak. A Lincoln-filmeknél meg kell még említeni Ralph Ince és Benjamin Chapin nevét, akik 9-szer, illetve 7-szer alakították. A sorból mindenképpen érdemes még kiemelni a *Lincoln gettysburgi címének* (Lincoln's Gettysburg Adress, 1927) amatőr főszereplőjét, egy Lincoln Caswell nevű papot. Ezt a témát egyébként már korábban (1912-ben és 1922-ben), illetve azt követően (1930-ban és 1973-ban) is megfilmesítették. A többi elnöknél a sorrend a következőképpen alakult. Walter Rogers négyszer jelent meg a színen, mint Grant. Ugyanezt mondhatja el magáról Sidney Blackmer Theodore Rooseveltként és Richard M. Dixon, mint Nixon. A triplázók közül említsük meg Fred Warrent és Joseph Grehant (mindkettő Grantként) és a Washingtont játszó Alan Mowbrayt. Keveseknek adatott meg az a lehetőség, amit Jason Robards és Charlton Heston kapott, nevezetesen az, hogy három (Grant, Nixon, F. D. Roosevelt), illetve két (Jackson és Lincoln) elnököt is megszemélyesíthettek.

Ha tovább csemegézzünk a nevek, évszámok és címek adattengerében, újabb és újabb különlegességekre bukkanhatunk. Így például két olyan film is létezik, amelyben egyedülálló módon 4 elnök is megfordult.

Két Lincoln-arc 1939-ből: Henry Fonda *Az ifjú Lincoln* (Young Mr. Lincoln) és John Carradine [redacted] *Emberi szíveknek* (Of Human Hearts) című filmben.

A korábbi, [redacted] 1918-ban készült *A gyönyörű Mrs. Reynolds* (The Beautiful Mrs. Reynolds), amelyben [redacted] első elnökök – Washington, Adams, Jefferson és Monroe – parádéztak. A kellő áhítattal és alázattal áthatott mozi mellett [redacted] másik alkotás [redacted] *J. Edgar Hoover magánirattára* (The Private Files of J. Edgar Hoover, 1977) volt, amely [redacted] FBI egykori mindenható főnökének praktikáiról lebbentette föl [redacted] fátylat. A négy elnök F. D. Roosevelt, Kennedy, Johnson és Nixon volt.

Az amerikai elnökök zöme főszereplőként, vagy epizódistaként természetesen amerikai filmekben kelt új életre. Persze azért más nemzetek alkotásaiban is megjelentek. Legelőször 1919-ben. A *Matsumoto iskolamester* (Schoolmaster Matsumoto) című japán filmben Washington kapott egy kisebb szerepet. A japánokon kívül angol, francia, olasz, német és szovjet filmekben is közreműködtek. A 6 föltüntetett szovjet mozgókép közül a legismertebb kétségtelenül Jurij Ozerov monumentális második világháborús tablója, [redacted] *Felszabadítás* (Oszvobozsgyenyije, 1970–71), 272 amelyben F. D. Rooseveltet Sztaniszlav Jaskevics játszotta. Az ismert nemzetek mellett az egzotikumot a kínaiak [*Kennedy és az ő igaz színei* (Kennedy in His True Colour, 1962)], az irániak (!) (*Haji Washington*, 1983) és a Kajmán-szigetiek [*A Kajmán-háromszög* (The Cayman Tringle, 1977)] képviselik. De készült még velük lengyel, svéd és mexikói film is.

Összeállításunk végén, az elnökökről szóló filmek sorát zárjuk a leköszönt államfő, a köztudomásúan színészként indult Ronald Reagannel, aki egy elnökalakítást tudhat maga mögött. Ennek a mozinak viszont az az érdekessége, hogy prófétikus látomásként megelőzte korát, „meglátta" a jövőt. Azt hiszem, hogy maga Reagan sem gondolta azt, hogy *Az egy nagy érzés* (It's a Great Feeling, 1949) képzelt elnöke egyszer, egy nap valóságos személlyé fog válni. Hogy az utódja, George Bush fog-e kapni filmszerepeket – színészként vagy figuraként – azt majd vélhetően a ténykedése, illetve működésének visszhangja fogja majd nagymértékben meghatározni. A színészmesterséget mindenesetre már ő is elsajátíthatta a nagy tanítómester mellett.

John F. Kennedy, mint rohamcsónak parancsnok a II. világháborúban (balra) és az őt alakító Cliff Robertson a *PT 109* (1963) című filmben.

Ronald Reagan *Az egy nagy érzés* (1949) főszerepében.

Szilagyi G. Gábor

A bohócok magányos királya

„Ha a filmet nem találják fel, Chaplin minden bizonnyal zseniális bohóc maradt volna; [redacted] hetedik művészet viszont lehetővé [redacted] számára, hogy a cirkusz és [redacted] music-hall komikumát [redacted] legmagasabb művészi színvonalra emelje.”

André [redacted]

SZÁZ ÉVE SZÜLETETT CHARLIE CHAPLIN

Ő az, aki filmjei végén keménykalapját lengetve, sétapálcáját pörgetve kacsázik el egy kacskaringós úton a végtelenbe, melynek neve: szabadság. Ezt az utat nem árnyékolják be fák, nem szegélyezik virágok. Ezen az úton nem szövődnek barátságok, nem születnek szerelmek. Legfeljebb délibábok kísértenek a kíméletlenül tűző nap alatt. És Charlie – [redacted] milliomos filmsztár és [redacted] szakadt csavargó – rendületlenül megy tovább.

Egyedül. Chaplin a filmtörténet legmagányosabb magányos hőse. Ő az a zseniális deviáns, aki úgy illeszkedett be mindig, mindenüvé, hogy közben soha, sehová sem illeszkedett be. A sors – ki tudja, miért – úgy döntött, hogy nagy embert, sztárt, félistent teremt belőle: és kidobta London egyik nyomornegyedébe. Mit tehetett Charlie ezek után? Tragikus hőssé, hősszerelmessé alkatánál? körülményeinél? fogva nem válhatott. Elment hát bohócnak. Vesztenivalója nem volt: komédiává oldotta tragikus magányát.

Ezen a szabadsághoz címzett úton egyetlen társa, mentora, őrző angyala [redacted] kaján, cinikus, kiszámíthatatlan és kíméletlen véletlen volt. Az gondoskodott arról, hogy miután Charlie apja – az állítólag jóképű és sikeres színész – [redacted] sírba itta magát, anyja – a valaha szép és tehetséges music-hall primadonna – egy kocsmai fellépése botrányba fulladjon.

„A színfalak mögött álltam, amikor anyám hangja megbicsaklott” – írta Chaplin visszaemlékezéseiben. – „A hallgatóság nevetni, majd fütyülni kezdett. Anyám zokogva rohant le a színpadról és veszekedni kezdett [redacted] ügyelővel, mert látta, hogy az egyszer csak kézen fog engem és a rivaldafénybe penderít. Ott álltam, életemben először, a színpadon! Énekelni kezdtem: Jack Jonest ismerik errefelé, mégse látod [redacted] piactéren őt... A dal felénél pénzeső hullt [redacted] színpadra, én pedig folytattam. Énekeltem, táncoltam, végül azon kaptam magam, hogy anyámat utánzom, azt, ahogy megbicsaklott a hangja... Ez volt az ő utolsó és az én első fellépésem. Így lettem színész, sőt hivatásos színész ötéves koromban.”

Gyermekkora – ha volt egyáltalán – így ért korai és drasztikus véget. Türelmetlen nagyravágyó végzete üstökön ragadta és a londoni kocsmák, mulatók részeges csepűrágóinak és mocskos kurváinak sötét alvilágába hajította. Mi volt ez? Próbatétel, mely végül elnyerte méltó jutalmát? Charlie, [redacted] koravén, toprongyos kis bohóc, homlokán zűrzavaros származásának – francia? spanyol? cigány? zsidó? –, alkoholista apjának, elmebeteg anyjának, soha fel nem vállalt, törvénytelen féltestvéreinek fekete bélyegével menekült az éhhaláltól és vonszolta magát tovább, előre [redacted] végtelenbe vesző úton.

Tizenhét évesen szerződtette [redacted] londoni music-hall világ mágnása, a nagy Fred Karno. „Törékeny, sápadt, szomorú kisfiú volt, semmi több. Túlságosan félénknek találtam és nem bíztam abban, hogy bármi hasznát látom majd a színpadon” – így emlékezett Karno. „Főként ellenszenves szerepeket osztott rám. Én voltam [redacted] hitvány áruló, aki hiába csetlik-botlik hosszú kabátjában, egyik kudarc a másik után éri” – mesélte később Chaplin.

Charlie összeszorított foggal tűrte, hogy mindig csak őt rúgják fenékbe. Mintha csak tudta volna, hogy hamarosan ő lesz a

ya

filmtörténet – mit film! a világ történetének – legyőzhetetlen, leleplezhetetlenül alattomos farba billentő bajnoka.

Karno társulatával jutott el Párizsba, majd Amerikába. „Megnyílt előttem a világ. Amerikában üzleti szellem és optimizmus töltötte meg ■ levegőt. És én olyan fiatal voltam!" – áradozik Chaplin, akinek egy San Franciscó-i mellékutcában ezt jósolták: „Hosszú út előtt áll. Elhagyja Amerikát, de hamarosan visszatér és új üzletágba fog. Valami másba kezd, mint amivel most foglalkozik. Nem látom pontosan, mi az, de majdnem azonos az eddigi foglalkozásával. Óriási sikert látok, hatalmas vagyont. Pénzteremtő keze van. Három házassága lesz, az első kettő nem sikerül, de az életét egy boldog kapcsolatban fejezi be, három gyerekkel. Egy dollár!"

A jósnőnek minden szava valóra vált, kivéve, hogy Chaplinnek négy házassága és tíz gyermek volt – legalábbis törvényesen... Visszatért Angliába, ám London szmogja hamarosan fojtogatni kezdte. A második alkalommal már nem teherhajón, hanem személygőzösön érkezett New Yorkba. Amikor megpillantotta ■ Szabadság-szobrot, a fiatal kor önhittségével – a róla szóló legenda szerint – így kiáltott: „Vigyázz, Amerika, mert meghódítalak!" És így is történt. Charlie-t felfedezte a Keystone Stúdió vezető rendezője, Mack Sennet. Heti százötven dollárral indult, de hamarosan ő lett a stúdió sztárja.

Between Showers – Két zápor közt, avagy Charlie esernyőt lop – ez volt negyedik filmjének címe, melyet 1914. február 28-án mutattak be. A nagyvilág számára ezen ■ napon és nem 1889. április 16-án született meg CHARLIE CHAPLIN. Keménykalap, sétapálca, bő nadrág, nyakkendő. Az ügyefogyott csavargó igyekszik úriemberként viselkedni, ám valamiben mindig mellétog. A korai Charlie sok szempontból ellentéte ■ későbbi gyenge és gyengéd, sebezhető és jóságos Charlie-nek. „Szerepeimben eleinte lusta, kéjsóvár, irigy és gőgös voltam, de mindenekelőtt gyáva." – emlékszik ő maga. „Charlie később sem szeretett szembe nézni a nehézségekkel. Szívesebben támadott hátulról, meglepetésszerűen. Amikor fenéken rúgott valakit, mindig félrefordult, mintha semmi köze nem lenne a történtekhez. Talán így, anarchista módjára próbáltam megbosszulni balszerencsés, nyomorult gyermekkoromat."

Sommerset Maugham alaposan mellétogott, amikor azt írta, hogy Chaplin számára az egyetlen hely, ahol valaha is otthon érezte magát, ■ Kennington úti padlásszoba volt. „Marhaság! – fakadt ki Charlie – Tudják, hol éreztem otthon magam? Luxusszállodákban, Beverly Hills-i házamban és svájci, tóparti villámban. Sem vonzónak, sem épületesnek nem tartom a szegénységet. Nem nevelt másra, csak az értékek eltorzítására, ■ gazdagok erényeinek túlbecsülésére. A vagyon és a hírnév viszont lehetővé tett, hogy megfelelő szemszögből nézzem a dolgokat. Minden ellenkező híreszteléssel ellentétben a gazdagság nem korlátoz, hanem felszabadít. Szegénynek lenni ■ legkevésbé sem erény."

Chaplin pontosan tudta, hogy miről beszél. Huszonhét éves volt, amikor már a világ leghíresebb emberének tartották. Louis Delluc, korának híres kritikusa pedig azt állította, hogy csak Jézus Krisztus és Napóleon veheti fel vele ■ versenyt a népszerűségi listákon. Ömlöttek hozzá ■ milliók, ő volt ■ társaság kedvence. Hollywood –, ■ szabadsághoz vezető végtelen út szemérmetlen délibábja – pontosan tudta, hogy kápráztassa el mit sem sejtő áldozatait. Rajongás és ünneplés közepette Charlie néha úgy érezte magát, mint egy potyautas, akit bármikor leleplezhetnek és zsákba varrva a tengerbe dobhatnak. Épp New Yorkban sétált, amikor a Times Building tetején levő fényújságon ezt olvasta: „Chaplin ■ Mutual Filmstúdiónál évi hatszázhetvenezer dolláros szerződést írt alá." Egyszerűen nem hitte el, hogy ő az ■ szóban forgó Chaplin: „Olyan tárgyilagosan olvastam el a hírt, mintha valaki másról szólt volna. Befutott, Charlie! – mondták ■ ismerőseim. Hová futottam be? Két party közt olyan magányos voltam, hogy nem volt kivel egy kávét meginnom!" Fejezeteket lehetne írni ■ filmsztár és ■ csavargó Charlie tragikomikus szerelmi életének párhuzamairól. Chaplint magánya? naivitása? szeximádata? botrányosabbnál botrányosabb kapcsolatokba, házasságokba sodorta. Ötvennégy éves volt, amikor feleségül vette az akkor tizennyolc éves Oona O'Neillt, a világhírű drámaíró lányát. Az apai tiltakozás és a hollywoodi pletykák, ármánykodások dacára ez ■ házasság jól sikerült és pontot tett Chaplin kalandozásainak végére. Nyilván ekkor, érett fővel jelentette ki: „Nem értek egyet Freuddal, aki szerint a szexualitás a legfontosabb elem az emberi magatartás és az emberi jellem kusza szövevényében. A szex sohasem töltötte be az életem. Balzac úgy vélekedett, hogy minden szerelmes éjszakáért odavész egy jó oldal a regényéből. Nekem is meggyőződésem, hogy odavan tőle a másnapi műtermi munka." Charlie, ■ csavargó szerelmi történetei sohasem végződtek happy enddel. Ő mindig reménytelenül volt szerelmes, a gyönyörű lányok vagy mást szerettek – lásd Aranyláz, Cirkusz –, vagy észre sem vették őt – Nagyvárosi fények. Legfeljebb barátságot, szeretetet kapott tőlük, de szerelmet soha. Chaplin sikere és hírneve csúcsán volt, amikor a húszas évek végén betört a hangosfilm. Elsöpört mindent, amit ■ némafilm addig teremtett: filmsztárokat, rendezőket, stúdiókat. „Hangosfilm? Vegyék úgy, hogy gyűlölöm" – kiáltotta Chaplin, míg Charlie, a toprongyos, néma kis csavargó egyre dacolt a felé áradó szóáradattal. „Charlienak hallgatnia kellett, mert saját groteszk maszkjába volt zárva, melyet ő maga talált ki ■ maga számára, de melynek sikere és népszerűsége őt ki nem engedte többé, hanem mint vas álarc csu- ▶

Aki áprilisban és májusban alaposan figyelte a Magyar Televízió kettes csatornájának műsorait, három vasárnapi kora estén rögzíthette házi videokönyvtára számára Chaplin 1915 és 1917 között készült némafilmjeinek legjavát. E bő négy és fél óra annál is nagyobb kincs, mivel tudtunkkal a televízió az elkövetkező években nem tervezi Chaplin filmjeinek műsorra tűzését.

A MOKÉP videotékája számára szeretné megvásárolni három összeállítást Chaplin 1918 előtti némafilmjeiből (részben azt a filmcsokrot, amelyet a tv tavasszal vetített). E művek a jövő év elején kerülnének a kölcsönzőüzletekbe. A Televideo közeli kiadási tervei között nem szerepelnek Chaplin-művek bár a Filmtörténet klasszikus alkotásai sorozatban szívesen jelentetnének meg a nagy nevettető filmjeiből, ha meg tudnák vásárolni az ehhez szükséges jogokat.

A legbiztatóbb helyzetben a Magyar Filmintézet van, amely a Magyar Filmklubok Szövetségével közösen, Chaplin születésének századik évfordulójára megvásárolta a Modern idők, az Aranyláz és A diktátor című filmek mozivetítési jogát. E műveket láthattuk áprilisban a Filmmúzeumban, s e három alkotás az ország háromszáz filmklubjában is vetíthető. A szerződés alapján a mozi elsőbbséget élvez: a televízió két és fél évig nem játszhatja ezeket a filmeket.

kódott rá." – írta Balázs Béla, aki szerint az elkerülhetetlen műfajváltás Chaplin művészetének hasznára vált. A filmesztéta igaza vitatható. Hisz lelke mélyén Chaplin pontosan tudta, hogy Charlie halála az ő művészi öngyilkossága is lesz egyben. És tudta ezt Charlie is, de megszólalni mégsem volt hajlandó. „Nem szólalhatott meg! Az első kimondott szó egészen más személlyé változtatta volna. A koncepció, amelynek létét köszönhette, épp olyan néma volt, mint a rongyok, melyekbe öltözött, mint ■ kalap a fején, melynek külön élete volt, mint ■ sétapálca, ami száz meg száz, kizárólag ■ pantomimben érvényes játékra adott nekem ihletet." – töprengett Chaplin. „Hogyan beszélne egy ilyen furcsa, groteszk, stilizált figura? Belegebedtem ■ gondolatba, mert tudtam, hogy sohasem érhetném el némafilmjeim színvonalát."

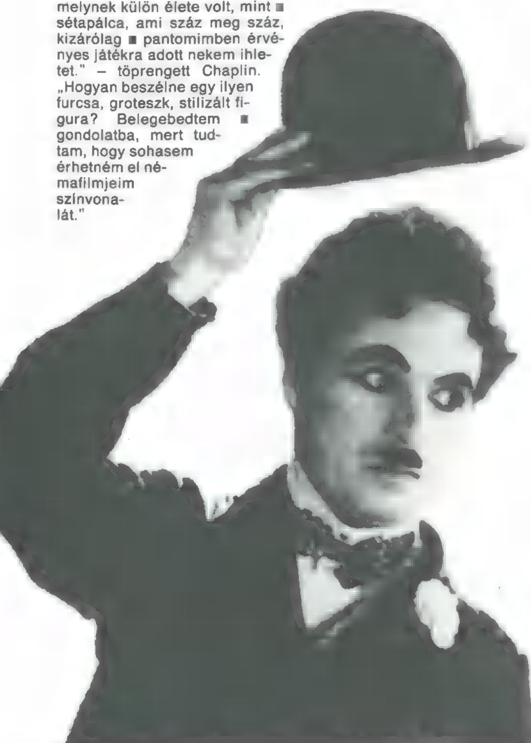
A konok kis csavargó még jó pár évig ellenállt: néma volt ■ Modern idők anarchista Charliejaként és csupán artikulálatlanul makogott vagy üvöltözött A diktátor Hitler-paródiájában." „A csavargó A diktátorban búcsúzott el örökre. Kénytelen voltam megölni őt, mert ■ régi film mohikánja volt, és sohasem tudtam rávenni arra, hogy megszólaljon. Némán váltunk el egymástól, egyszer s mindenkorra" – adta fel a harcot Chaplin.

A filmet 1940. októberében mutatták be – Charlie mindössze huszonhat évet élt. Egyelőre senki sem gyászolta. Amerika még boldogan kacagott, de Európában már véres harcok dúltak és Hitler – lám a művész döbbenetes próféciája – megállíthatatlan volt.

Charlie meghalt, ám Chaplinre még harminchét zaklatott földi év várt. Meg kellett érnie, hogy az ötvenes évek McCarthyizmusától megvadult Amerika elüldözze választott hazájából, mert az Amerika-ellenes Tevékenységet Vizsgáló Bizottságnak azt merte táviratozni: „Én békebűnös vagyok!"

Svájcban telepedett le, sok gyereke született és forgatott pár kétes sikerű hangosfilmet. A vége felé közeledő hosszú úton immáron Chaplin egyedül bandukolt tovább. A csavargó egy felhőről nézett le rá csendes mosollyal. Csak ő tudta, hogy ki teremtett meg kit? Ki merné biztosan állítani, hogy Chaplin agyából pattant ki Charlie és nem fordítva?

Zétényi ■■

Chaplin és a video

Tavasszal néhány napot Budapesten vendégeskedett *Pamela Paumier*, a Mo. Rottman Film De Dam filmforgalmazó cég elnökasszonya. Azé a cégé, amely Charlie Chaplin 1918 óta készült valamennyi alkotásának jogával rendelkezik. Az elnökasszony harmincegy esztendeje dolgozik ■ Chaplin családnak, s a családfő életének utolsó húsz esztendejében is tevékenyen részt vállalt az életmű feldolgozásában, népszerűsítésében.

Így a leghitelesebb személytől tudakolhattuk meg, vajon mi ■ titka a Chaplin-művek és ■ video különleges kapcsolatának.

– Mi az oka annak, hogy gyári műsoros videokazettán csak ritkán lehet találkozni Chaplin nagyszerű filmjeivel?

– Bevallom, sem a család, sem én nem erőltetjük a videokazetta-gyártást. Nem ragaszkodunk hozzá, mert úgy érezzük, a Chaplin-filmek nem mutatnak igazán jól a televízióban és így műsoros videokazettán sem, mert csökken a hatásuk.

– Mégis léteznek gyári Chaplin-kazetták, például az Egyesült Államokban, tehát ■ család hozzájárul a videoforgalmazáshoz!

– Igen, természetesen léteznek videojogok ■ Chaplin-művekre, de ezek a jogok meglehetősen drágák. Annak érdekében, hogy ez megváltozzon, nemigen teszek semmit. Nem akadályozom, meg, hogy forgalomba kerüljenek, de nem is segítem elő.

– A divatos slágerfilmekhez képest mennyibe kerülnek a Chaplin-produkciók videojogai?

– Körülbelül ugyanannyiba.

– S ezt sokallják ■ videoforgalmazók? Mondván, hogy egy mai sikerfilmből sokkal több hasznot lehet elérni?

– Igen, ez a helyzet. De mi ragaszkodunk ahhoz, hogy ha a Chaplin-filmek megjelennek videokazettán, azok kiváló minőségűek legyenek. Tapasztalataim szerint ■ nagy áruházakban kapható műsoros kazetták nagyon olcsók, de a minőségük igencsak gyatra. Mi nem kívánjuk azzal rontani ■ Chaplin-művek színvonalát, hogy olcsón, nagy tételekkel árasztjuk el a piacot. Ha viszont szuper minőségben jelennének meg ■ kazetták, akkor áruk is magas lenne. Magyar pénzre átszámolva a gyenge minőségű kazetta 500 forintba, míg a kiváló minőségű 5000 forintba kerülne. Erre viszont nem lenne igazi piac. Márpedig mi a minőséget helyezzük az első helyre! Ez a csapda.

– Azért is érdekes ■ család álláspontja, mert a video elterjedésével e műsoros kazetták révén, szerte a világon, jóval többen ismerkedhetnének meg Chaplin művészetével! Nem gondolja, hogy kisebb hátránnyal járna, ha a sokszorosított kazetták minősége valamelyest szerényebb lenne, de milliók otthonába jutnának el Chaplin filmjei?

– Teljes mértékben egyetértek önnel abban, hogy a remekműveknek meg kell jelenniük az otthonokban, de mi azt szeretnénk, hogy azok a Chaplin-művek esetében ■■ adott technikai színvonal maximumán jussanak el. Biztos vagyok abban, hogy az elkövetkező években találunk majd megoldást, hogy mind az ár, mind a minőség megfelelő legyen.

– Mennyire keresettek ma ■ nagyvilágban Chaplin filmjei?

– Manapság talán valamelyest kevésbé, mint mondjuk ■ Csillagok háborúja-szerű amerikai szuperfilmek, de már a világ valamennyi országában vetítették őket és ma is sok helyütt népszerűek.

Falus Tamás

Chaplin filmjei 1918-tól

Kutyaélet (A Dog's Life), 1918
Idill a mezőkön (Sunnyside), 1919
Egy nap boldogság (A Day's Pleasure), 1919
A kölyök (The Kid), 1921
A semmittevők (The Idle Class), 1921
Fizetésnap (Pay Day), 1922
A zarándok (The Pilgrim), 1923
Bohémvér: Párizs asszonya; Közvélemény (A Woman of Paris Public Opinion), 1923
Aranyláz (The Gold Rush), 1925
Cirkusz (The Circus), 1928
Nagyvárosi fények (City Lights), 1931
Modern idők (Modern Times), 1936
A diktátor (The Great Dictator), 1940
Monsieur Verdoux, 1947
Rivaldafény (Limelight), 1952
Egy király New Yorkban (A King in New York), 1957
A hongkongi grófnő (A Countess from Hong-Kong), 1967

VHS – S-VHS–VHS–C

JAVÍTÁS kétnormásítás, [redacted] beépítés
video audio átjátszókábelek
SZUPER [redacted] – garancia –
legújabb technológia
[redacted]
[redacted] AUDIO-TON-ig.
30-féle típus, gyári előírás szerinti
javítása.
[redacted]E FELEDJE: VIDEOFEJ-tisztítás
[redacted]000 üzemóra [redacted] ajánlott.
Kétnormásítás, fejtisztítás
MEGVÁRHATÓ

„VIFI" – VIDEO Szerviz

Kerekes Gábor villamosmérnök
1092 Budapest, Ferenc krt. [redacted]
Telefon: 373-754

ÚJ!

Video-kazetta-kölcsönző!

Akció, horror, kaland, erotikus, rajz-
[redacted] mesefilmek kölcsönzése [redacted]
választékban!

Budapest, VIII., József krt. 43.
Tel.: [redacted]
Budapest, XV., Konytyfa u. [redacted]
Tel.: 645-116

Nyitva [redacted] reggel [redacted]-tól [redacted] 10-ig

[redacted] a kényes ügyeket [redacted] lezárni,...

BIZTONSÁGI
ZÁR
KÉPMAGNÓHOZ

Minden forgalomban lévő VHS-rendszerű videomagnó [redacted] alkalmas. Megakadályozza [redacted] képmagnó [redacted] használatát. Elkerülhető [redacted] gyerekek nemkívánatos videózása. Csökkenti [redacted] lopásveszélyt.

Gyártja:

Vevőszolgálat:
686-786

Forgalmazza:

[redacted]

[redacted]

Megrendelek .... db Video-Safe-et utánvéttel 720,- Ft/db + postaköltség egységáron (közületek esetén átutalási egyszámla-szám: ....)

A termék ára tartalmazza [redacted] ÁFÁ-t.

Megrendelő neve: ....

Címe: ....

....

Felirat színe: fekete arany ezüst

....
aláírás

A megrendelőlapot nyomtatott betűvel kérjük kitölteni és [redacted] alábbi címre borítékban elküldeni: COMPUDRUG Műszaki Fejlesztő Kisszövetkezet, 1037 Budapest, Toboz u. 6.

Bemutatjuk a

MONTY PYTHON

társulatot

A Gyalog-galopp és társai

Körülbelül tizenhárom esztendeje egy merőben újszerű, abszurd humorú, ■ hagyományosabb filmekhez szokott nézők szerint idétlen, az értelmiségi fiatalság körében viszont egyértelmű elismerést, sőt rajongást kiváltó film került ■ hazai mozikba: a *Gyalog-galopp*. A film (dacára a magyar szinkron hibáinak) azóta legendává lett, s hosszú ideig csak botrányos minőségű kazettamásolatok formájában forgott közkézen. Nemrégiben azonban végre megjelent ■ film a Mokep Videotékában is.

Bár az egyetemista-főiskolás réteg szinte mitosszá emelte a Gyalog-galoppot, azt valószínűleg még mindig kevesen tudják, hogy e film nem egyszeri „kísérlet" volt, hanem egy hattagú alkotócsoport, a *Monty Python* sokadik munkája. Ki hát az ■ hat művész, akik kétségkívül ■ legtöbb újat hozták a tévés, filmes és írott humor terén ■■ utóbbi évtizedekben? Öt színész-író: *Graham Chapman, John Cleese, Eric Idle, Terry Jones* és *Michael Palin* – valamennyien angolok. A hatodik tag, az amerikai *Terry Gilliam* íróként és animátorként vett részt a közös munkában, s csak nagyritkán tűnik fel személyesen is a képen.

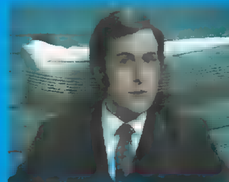
Ők hatan 1969-ben alakították meg ■ csoportot. Tévésorozatokkal kezdtek, vagyis jelentekből és Gilliam animációiból álló, egyenként félórás epizódokkal. A tévés műsorfolyam címe *Monty Python Repülő Cirkusza (Monty Python's Flying Circus)* lett. Hogy miért? Erről *Ian MacNaughton*, aki akkoriban rendezőként dolgozott velük, így írt: „1. Mert tudomásunk szerint senkit sem hívtak Monty Pythonnak. 2. Mert ■ sorozatnak semmi köze nem volt ■ repüléshez. 3. A cirkuszhoz sem."

A csoport egyik nagy újítása, hogy ■ jeleneteket nem hagyományos értelemben vett „poénok" zárják le, hanem azok szinte „átfolynak" egymásba, ■ legképtelenebb módokon. És persze valamennyi jelenet, monológ és animáció magán viseli ■ csoport minden addigitól elütő, végletesen abszurd képzelőerejének nyomait. Példa nélkül állóan színes világot építettek fel azáltal, hogy valamennyien a legkülönbözőbb fazonokat (hang, maszk, ruha) képesek eljátszani, s mivel öt ilyen színész dolgozott együtt, ez ■ változatosság megsokszorozódott. 1969-től kezdve ■ hetvenes évek közepéig ■ csoport elképesztő mennyiségű és minőségű kreativitásról tett tanúbizonyságot. Tévésorozataik mellett számos nagylemezt adtak ki, részben tévés, részben eredeti jelenetekkel, dalokkal, sőt könyveket is megjelentettek, amelyekben nem ■ tévéműsorok leírt változatát találjuk, hanem teljesen más írásokat, rajzokat. Ma már természetesen videón is kapható ■ Repülő Cirkusz-sorozat egy része, a BBC gondozásában. ▶

Graham Chapman

John Cleese

Terry Gilliam

Eric Idle

Az első Monty Python-mozifilm az 1971-ben készült *És most valami egészen mást* (And Now For Something Completely Different), amelyet tévés jelentekből állították össze. Ám azokat – és ez nem mellékes – a filmhez újra leforgatták, helyenként változtatásokkal. Ez a másfél órás ötletzuhatag bárkinek ajánlható, aki szeretne megismerkedni a Monty Python csoport fantasztikus világával, szertelen fantáziájuk abszurd gyöngyszemeivel, briliáns színjátszásukkal.

A társulat első, összefüggő nagyjátékfilmje a Gyaloggalopp (Monty Python And The Holy Grail) volt. Mestermunka ez, meglátszik rajta, hogy alkotói előzőleg, a sok-sok jelenet során nagy rutint szereztek ■ komikus hatáskeltés terén. A film egyetlen kockája sem unalmas, minden percre jut egy újabb képi, vagy verbális geg.

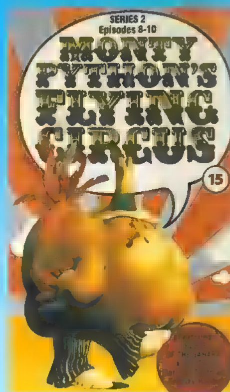
1979-ben készült a második Monty Python-nagyjátékfilm, a *Brian élete* (Monty Python's The Life Of Brian). A bibliai időkben játszódó történet főhőse Brian, aki körülbelül egy időben születik Jézussal, így a Háromkirályok összetévesztik vele. Ő persze csak Brian, így sorsa másképp alakul, bár végül ő is ■ keresztre kerül.

Ami közös ■ Gyaloggaloppban és a Brian életében (azonkívül, hogy valamennyi fontosabb szerepet a csoport tagjai játsszák), az a parafrázis-jelleg. Vagyis nem megtörtént események eltúlzott paródiáját látjuk, hanem mindenki által ismert legendák és tények teljesen „önkényes", abszurd felhasználását. A Brian élete esetében persze sokakat megbotránkoztatott ■ szent személyek és események ilyetén való ábrázolása. Ám John Cleese erről úgy vélekedik, hogy akik Krisztusban csak az isteni tulajdonságokat hajlandók meglátni, az emberieket pedig nem, azok épp a kereszténység lényegét nem értik.

1982-ben és 1983-ban két olyan film készült, amelyekben ismét jelenetekből építkeztek. A *Monty Python élőben,* ■ *Hollywood Bowlban* (Monty Python Live At The Hollywood Bowl) egy színpadi fellépésüket örökíti meg. Itt régi, televízióból már ismert jelenteikből játszanak el egy összeállítást, óriási közönségsikerrel.

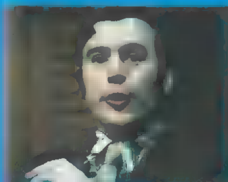

Marx és Che Guevara

Ezzel szemben *Az élet értelme* (Monty Python's The Meaning Of Life) csupa új jelenetből áll, amelyeket egy laza szál fűz össze: valamennyi az élet értelmét boncolgatja. Kronológiája is van ■ filmnek: a születéstől a halálig mutatnak be példázatokat. Itt is érvényesül ■ csoport teljesen autentikus, eredeti látásmódja. A jelenetekben ezúttal sincs „mondanivaló", aktuálpolitikai vagy társadalmi utalás, egyszerűen csak képtelen, egyszersmind ellenállhatatlanul mulatságos szkecscsek sorozatát látjuk, s ez a

Terry Jones

Michael Palin

elitett üresség valahogy még- csak a legtöbbet mondja el z élet értelméről. Kiemelke- ő jelenete a filmnek, amikor z iskolaigazgató felesége rsaságában tart szemlélte- ssel egybekötött némi felvi- gosítást a diákoknak, akik zt olyan unottan figyelik, mint a a Ruhr-vidék iparáról len- e szó. Ugyanilyen hatásos fi- ura Mr. Creosote, a valószí- tlenül kövér úr, aki az ette- mben mindent és mindenkit szó szerint leokád, végül fel- robban. Ugyancsak említést érdemel az *Élő szervátültetések* (Live Organ Transplants) című jelenet, amelyben erre szakosodott iparosok (tehát nem orvosok) kiveszik egy egészséges* ember máját, másirányú felhasználás céljából. Így talán ijesztőnek, esetleg gusztustalannak tűnnek ezen ötletek, ám filmen mindez nevettet. John Cleese nyilatkozta a *Films and Filming*

ta Menések Minisztériuma

m horror – komédia

címü lapnak: „Földhozragadt gondolkodású emberek nem veszik észre a különbséget a között, ami a vásznon történik és a között, ami az életben. De aki intelligensebb, megérti, hogy lehet nevetni valamin, ami a valóságban nem lenne vicces. Amikor Tomon (a *Tom és Jerry* című rajzfilmben) átmegy a gőzhenger, nevetünk és nem gondoljuk, hogy »Istenem, ez a szegény macska biztos szörnyű kínokat élt át!«."

Az élet értelme a csoport utolsó közös műve. 1983 óta csak külön dolgoznak, (önálló vállalkozásokra korábban is volt példa) esetenként kettenhárman együtt működnek. Ne felejtsük el, hogy csak az minősül Monty Python-produkciónak, amelyben mind a hatan részt vettek.

John Cleese 1975-ben, majd '79-ben készített egy-egy tévésorozatot *Fawlty Towers* címmel, amelyben egy kis panzió tulajdonosát alakítja. Az önálló epizódok mindegyike valóságos jutalomjátékot kínál Cleese-nek, aki virtuóz módon él a lehetőséggel. Természetesen a vendégek és a személyzet körüli állandó bonyodalmak okozója és szenvedő alanya ő, akit még pikírt felesége is folyton nyúz. A Fawlty Towers tizenkét epizódját négy videokazettán adta ki a BBC.

1985-ös keltezésű a Brit Filmhét alkalmával nálunk is bemutatott *Óraműpontossággal* (Clockwise) című nagyjátékfilm, amelyben Cleese olyan iskolaigazgatót játszik, aki mindent másodpercre pontosan csinál és erre környezetét is rákényszeríti. Csak éppen élete legfontosabb közéleti szerepléséről késik el váratlan és dehonesztáló kalandok miatt. *A hal neve: Wanda* (A Fish Called Wanda) – ez Cleese legújabb mozisikerének címe. Az Amerikában is népszerű bűnügyi komédia egyik szereplője, *Kevin Kline* az idén Oscar-díjat kapott ezen alakításáért.

Terry Gilliam, aki az animáció mellett már régóta érdeklődést mutat a rendezés iránt is, 1977-ben forgatta *Jabber-wocky*, 1981-ben pedig *Idő-banditák (Time Bandits)* című filmjeit. Nos, e filmek bizony nélkülözik a csoport közösen készített alkotásainak humorát, eredetiségét, s ezek helyett nem sok egyéb értéket vonultatnak fel. Mielőtt azonban arra gondolnánk, hogy ezek szerint Gilliam önállóan „félkarú óriás", megcáfol bennünket az 1985-ös *Brazil* című film, amely valódi mestermű. Részletesebb méltatása fölösleges, hiszen szerencsére a hazai mozikban is látható volt. Gilliam jelenleg *Münchhausen* című filmjén dolgozik.

Michael Palin gyakran vállal filmszerepeket, ezenkívül egyik megalapítója és munkatársa a *HandMade Films* nevű kis cégnek, melynek célja, hogy helyt adjon újszerű filmes kísérleteknek, eredeti ötleteknek.

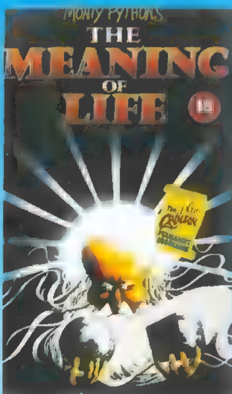
Terry Jones továbbra is ír, játszik és rendez. Készülő filmje az *Erik, a viking* (Erik, The Viking) címet viseli, s ő maga királyt játszik benne. Cleese ugyancsak feltűnik majd e filmben, sőt a hollywoodi veterán, *Mickey Rooney* is.

Graham Chapman a jelek szerint visszavonult a filmezéstől, Eric Idle-ról pedig annyi a hírünk, hogy szerepel Gilliam fent említett Münchhausenjében.

S hogy ki közülük a legnagyobb? Az Osztrák Televízió szerint John Cleese. Már ami a testmagasságot illeti.

Galla Miklós

MEGRENDELŐLAP

Megrendelem a Video Magazin havilapot ... példányban és kérem az alábbi címre kézbesíteni:

Egyéni megrendelő neve: ....
címe: ....
....

Közületi megrendelő neve: ....
címe: ....
....

Az előfizetés díja: fél évre 294 forint, egy évre 588 forint. A következő korábbi példányokat is kérem megküldeni, amennyiben mód van rá:

....
....

aláírás

Kérjük a megrendelőlapot a következő címre adják fel: Hírlap- és Lapellátási Iroda 1900

MOZI
augusztusi műsora

JÚLIUS 27.–AUGUSZTUS 2.

Könyörtelenek (színes, feliratos olasz kalandfilm)
Főszereplők: Joseph Cotten, Norma Bengell, Julian Mateos
Rendezte: Sergio Corbucci

$\frac{1}{4}2$, $\frac{1}{2}4$, $\frac{3}{4}6$.

Játék a gyilkossággal (színes, feliratos francia krimi)
Főszereplők: Claudine Auger, Jean-Pierre Cassel, Michel Duchaussoy
Rendezte: Alain Jessua

8, $\frac{1}{2}11$.

AUGUSZTUS 3.–AUGUSZTUS 9.

Tökéletes péntek (színes, feliratos angol bűnügyi filmvígjáték)
Főszereplők: Stanley Baker, Ursula Andresse, David Warner
Rendezte: Peter Hall

$\frac{1}{4}2$, $\frac{1}{2}4$, $\frac{3}{4}6$.

A kék katona (színes, feliratos amerikai film)
Főszereplők: Candice Berger, Peter Stauss, Donald Pleasence
Rendezte: Ralph Nelson

8, $\frac{1}{2}11$.

AUGUSZTUS 10.–AUGUSZTUS 16.

Kellemes húsvéti ünnepeket (színes, szinkr. francia filmvígjáték)
Főszereplők: Jean-Paul Belmondo, Sophie Marceau
Rendezte: Georges Lautner

$\frac{1}{4}2$, $\frac{1}{2}4$, $\frac{3}{4}6$.

Egy férfi, egy nő és egy bank (színes, feliratos kanadai bűnügyi fvígj.)
Főszereplők: Donald Sutherland, Brooke Adams, Paul Mazursky
Rendezte: Noel Black

8, $\frac{1}{2}11$.

AUGUSZTUS 17.–AUGUSZTUS 23.

A leopárd (színes, feliratos francia bűnügyi filmvígjáték)
Főszereplők: Claude Brasseur, Dominique Lavanant
Rendezte: Jean-Claude Sussfeld

$\frac{1}{4}2$, $\frac{1}{2}4$, $\frac{3}{4}6$.

Téli gyilkosságok (színes, feliratos amerikai politikai krimi)
Főszereplők: Jeff Bridges, John Huston, Anthony Perkins, Eli Wallach
Rendezte: William Richert

8, $\frac{1}{2}11$.

AUGUSZTUS 24.–AUGUSZTUS 30.

A testőr (színes, feliratos francia filmvígjáték)
Főszereplők: Jane Birkin, Gerard Jugnot, Sami Frey
Rendezte: Francois Letterrier

$\frac{1}{4}2$. $\frac{1}{2}4$, $\frac{3}{4}6$.

Erőszakos rendőrök (színes, feliratos olasz bűnügyi film)
Főszereplők: Henry Silva, Antonio Sabato, Ettore Manni
Rendezte: Michele Massimo Tarantini

8, $\frac{1}{2}11$.

Budapest
VIII., József krt 63.

Szomorú leltár:

Jazz és video

AL DI MEOLA

A magyar észjárás mindig is hajlamos volt rá, hogy tudomást se vegyen olyan kulturális jelenségekről, melyek országunkban nem váltak divatossá. Ez a közönyös szemlélet azt sugallja a kultúrcikkek vásárlóinak, hogy ami nem hozzáférhető a boltokban, az nem is létezik. Ily módon Magyarországon a mai napig „nincs" több meghatározó jelentőségű képzőművészeti, irodalmi vagy éppen zenei irányzat, iskola.

A jazzről néhány évtizeddel ezelőtt még majdnem-tiltott szférába tartozó kapitalista ármányként beszéltek, akárcsak a Coca-Coláról, mely megrészegíti a barbár gyilkos amerikai katonákat. Aztán a hetvenes évek közepére a jazz is divat lett. Bördzsekis „hipszterek" szívták a ragasztót félhomályos jazzklubok sarkaiban; mindig benépesült a szerdai Syrius-hajó, ahol tényleg jó zenét lehetett hallani. De ennek is vége szakadt egyszer. A legnépszerűbb muzsikusok egy része a határokon túlra szerződött, a hipszterek vagy végleg külföldre távoztak, vagy családot alapítottak, nem jártak többé koncertekre. Ugyanakkor minden utcában megnyílt egy új diszkó, mely már egy más generációt szórakoztatott. A jazznek maroknyi híve maradt. De maradt!

Nehéz lenne tagadni, hogy a Magyarországon egyre elterjedtebb videokultúra is a populáris zenei műfajoknak kedvez. A videokazettákat árusító boltokban a külföldi slágerlisták kedvenceinek koncertfilmjeit, illetve az ő zenéjükkel készült játékfilmeket lehet megvásárolni. Jazz sehol. Azok a videotulajdonosok, akik televíziójukon nyugati adókat tudnak fogni, elsősorban clipek között válogathatnak. A clip pedig, mint a műfaj eddigi története bizonyítja, mindenekelőtt slágerek reklámozására való. Történtek ugyan kísérletek arra is, hogy jazzfelvételeket clipeken népszerűsítsenek, például Chick Corea és Pat Metheny egyes szerzeményeit, Magyarországon pedig Babos Gyula egyes lemezen is hozzáférhető darabjait, de ezek a próbálkozások nem jártak nagy sikerrel. Úgy tűnik, a jazz összeegyeztethetetlen a clipek kínálta vizuális lehetőségekkel.

Valószínűleg azért van ez így, mert a jazz, a klasszikus zenéhez hasonlóan, elsősorban koncerten, illetve lemezen (magnószalagon) élvezhető. A hangverseny az „élő" hangulat és hangzás miatt pótolhatatlan, míg a stúdióban készített, keverőberendezésekkel tökéletesített felvételek a hibátlan technikájú, „steril" zenére tett kísérletek. Mindkét zene esetében erős koncentráció, odafigyelés várható el a hallgatótól. A clip nézője nem akar koncentrálni. Ő azt szeretné, ha vizuális és auditív hatások egyszerre érnék, s a kettő ráadásul ki is egészítené egymást. Ezek után természetes, hogy a befelé forduló, meditatív muzsika nem kapcsolható a gyakori éles váltásokkal dolgozó, a szerkezetébe gyakran bábfilm- és animációs filmmegoldásokat is beépítő clipekhez. Jazzfilmek, jazzvideók azonban igenis léteznek.

A jazzfilmek gyűjtője

Idehaza is akadnak, akik gyűjtői a jazzvideofilmeknek. Közéjük tartozik *Solti János* is, a Locomotiv GT dobosa, akit legutóbb Babos Gyula lemezén hallhattunk.

Először azt kérdeztük tőle: valóban nem lenne igény a magyar videózók körében jazzfilmekre?

– A látszat csal. Mindenki úgy gondolja, hogy kereslet nálunk csupán „limonádék" iránt van. S valóban: a videósok egy hányada a kommersz zenés filmekért rajong. Fülbemászó dallam, szokványos-hamis karriertörténet, mely a nyomortól a luxusvilágig ível: ez nagyon sokaknak kell. De azért léteznek mások is, úgy gyanítom, nem is kevesen, akikről a magyarországi videopiac teljesen elfedkezett. Szerintem főleg olyan harmincöt éves vagy még idősebb emberekről van szó elsősorban, akiknek már végképp sikerült egzisztenciát teremteniük, s arra is telik a jövedelmükből, hogy színvonalas zenekészülékeket és videót vásároljanak maguknak. Viszont ízlésükben „konzervatívak": ha van idejük tévét nézni vagy egy filmet berakni a képmagnóba, inkább vágynak a nyugodt, mint a kalandos, a pihentető, mint az izgató után. Ők azok, akik Karajant és a IX. szimfóniát, vagy egy békés jazzkoncertet néznének szívesen. Nekik a magyar tévéműsorral sincs valami nagy szerencséjük. Elég ritka eset, hogy jazzkoncerteket vetítsenek, akkor is inkább olyan modern *fúziózenét*, amely már kívül esik sok idősebb jazz-kedvelő érdeklődési körén. A magyar tévé műsorából igenis hiányoznak azok a remek régi amerikai filmek, melyeket a negyvenes évek ottani mozijaiban a főműsor előtt vetítettek. Ezek afféle „ősclipek", némelyiknek története volt, táncosok jelentek meg a képkockákon, s természetesen maga a jazz-sztár is: Count Basie és Duke Ellington, Louis Armstrong és (kicsit később) Thelonius Monk. A névsor tetszőlegesen bővíthető.

Wayne Shorter

– *Melyik a legkedvesebb, kazettán őrzött jazzfilmed?*

– Egy viszonylag korai filmet Miles Davisről. Őt többen szeretik a fiatalabb jazzrajongók közül is, hiszen még a nyolcvanas évek elején, hosszú betegség után is képes volt megújítani, felfrissíteni a zenéjét. Róla szól a film, mely az ötvenes évek második felében készült. Stúdiófelvételek láthatók rajta, részben kiszenekarral, olyan résztvevőkkel, mint John Coltrane és Julian Cannonball Adderley, részben pedig nagyzenekarral, a Gil Evans Big Banddel. A tanulságos film bepillantást enged Davis egyik zenei műhelyébe, ezen keresztül a jazzstúdiómunkába. Muzeális érték: a rajta játszó zenészek nagy része ma már halott.

– *Honnan szerezhet valaki ilyen filmeket?*

– Bonyolult úton. Valaki egy nyugati országban, ahol gyakoribbak a jazztévéműsorok, felvesz egy anyagot, hazahozza, itt pedig a gyűjtő átmásolja. Más megoldást egyelőre nem ismerek. Nem létezik az a tömegkommunikációs intézmény, amely feladatának érezné a jazz népszerűsítését.

– *Szerinted mennyire lennének népszerűek a jazzvideók, ha könnyen lehetne hozzájuk jutni?*

– Elég, ha csak annyit mondok: ott voltam majdnem minden fontos budapesti jazz-koncerten, hallhattam a BNV egyik pavilonjában John McLaughlint és Gato Barbierit; a Sportcsarnokban Al DiMeolát, Wayne Shortert, Chick Coreát és Stanley Clarke-ot. Minden esetben zsúfolásig volt nézőkkel a hatalmas terem. De amikor Armstrong Pesten járt és a *Népstadionban* adott koncertet, verekedtek a jegyekért. És legutóbb, amikor a Tavaszi Fesztiválon koncertezett Keith Jarrett: be se lehetett férni a terembe.

– *Milyen a jó jazzvideo?*

– Nincs recept. Lehet a film koncertfelvétel, és jó hangminőséggel, ügyes kameraállásokkal utánozhatja a páratlan hangversenyhangulatot. Mondok egy példát arra, mennyi múlhat egy jól megcsinált és jó zenét rögzítő koncertfilmen. Zenei ízlésembe valahogy sose fért bele Carla Bley zenéje. Mindig tudtam és elismertem: színvonalas, amit csinál, de tőlem idegen maradt. Aztán láttam róla egy filmet, gyorsan fel is vettem, annyira tetszett. *Látni* kellett ahhoz, hogy megszeressem. De lehet a film stúdiófelvétel is. Annak szintén megvan a varázsa, ahogy Miles Davis esetében említettem.

– *Ám vannak olyan jazzfilmek is, amelyek elsősorban oktató szándékkal készültek!*

– Így van! Az ilyen filmek még annyira sem ismertek nálunk, mint a koncertfilmek. Pedig egy muzsikus rengeteget profitálhat belőlük. Nekem magamnak is van több ilyen oktatófilmem, természetesen dobosok részére. Kiemelném közülük Steve Gadd kazettáját, melyen technikai trükkjeit, bonyolultabb dobolási eljárásait mutatja be, magyarázza el. Tanácsokkal is szolgál kezdőknek. Egy magyar zenész számára azért is lényeges lenne ilyen oktató filmek megnézése, mert nálunk egyetlen világhírű jazztanár se működik. A konzervatóriumban nem lehet mindent megtanulni, az ilyen filmek „posztgraduális képzés" helyett látnák el tanácsokkal a zenészeket.

Wayne Shorter

Ajánlat

Szerény ajánlatunkban ezúttal néhány olyan jazzkazettára hívjuk fel a figyelmet, amelyről a szaklapok is elismerő hangon nyilatkoztak. Az érdeklődők dolgát azzal szeretnénk megkönnyíteni, hogy minden esetben megadjuk a film rendezője nevét, a kazetta pontos címét és időtartamát.

Azoknak, akik a jazz történetét a trombitajáték fejlődésén keresztül szeretnék látni, ajánlhatjuk a David Chertok magángyűjteményéből publikált *Trumpet Kings* (72 perc) című filmet. A ritka felvétel narrátora a neves jazztrombitás Wynton Marsalis. A film „ősclipek" során át mutatja be a hangszer útját a New Orleans-i időktől máig, korunk egyik legkiválóbb zenekaráig, a trombitás Lester Bowie-ra építő Art Ensemble of Chicagóig.

Ugyanebből a filmfajtából való a Chick Corea kísérőszövegével forgalmazott *Piano Kings* (63 perc). Huszonhárom világhírű jazzpianista számait mutatja be az értékes film, mely arra is törekszik, hogy lehetőleg az összes fontos zongorastílus képviseltesse magát a kockákon.

Szintén a Chertok-kollekció egyik filmje a *John Coltrane: The Coltrane Legacy*. A legendás avantgárd tenorszaxofonos olyan felvételei hallhatók itt, melyek a Miles Davistől való elválás után nem sokkal készültek, mindig négytagú zenekarral. A Coltrane-együttes akkori tagjai ma már világhírű muzsikusok: Elvin Jones (dob), McCoy Tyner (zongora) és Jimmy Garrison (bőgő).

Aki a modern nagyzenekari stílus kedvelője, annak a *Gil Evans And His Orchestra* című film ajánlható (rendező: Stanley Dorfman, 57 perc). Svájci koncert, melyen olyan nagyságok is fellépnek mint Billy Cobham (dob) és Mike Mainieri (vibrafon). Szintén Dorfman rendezésében látható a *Louis Bellson and His Big Band* című film, mely 55 percet rögzít a dobosfenomén 1984-es svájci koncertjéből.

Visszatérve a trombita művészeire: ragyogó stúdiófilm a *Freddie Hubbard: Studio Live* (rendező: Ric Trader, 59 perc), melyen a steril stúdiózene valóban közelről szemlélhető: többször az egész képernyőt betöltik a trombitaművész ujjai, amint hangszerén dolgoznak. A már említett Art Ensemble of Chicago *Live At The Showcase* című filmjét (rendező: William Mahin 50 perc) a vezető trombitás Lester Bowie bravúrjai miatt lehet ajánlani.

Thelonius Monk zenéjéről készült néhány ritka dokumentumot gyűjtött össze a *Monk In Music Time* című film rendezője, John Goodhue (60 perc). S végül említsünk meg két olyan kazettát is, melyen ősi afrikai ritmusok hangzanak fel, természetesen jazzelemekkel kísérve. Ilyen Fela Anikulapo *Kuti Fela In Concert* (Rendező: Stanley Dorfman, 57 perc) című filmje, valamint a kameruni származású szaxofonos, Manu Dibango *King Makossa* című kazettája (rendező itt is S. Dorfman, 55 perc).

Írta és összeállította:
Máté J. György

ÁRUBÓN öS 100,–

KIZÁRÓLAG A
VIDEO MAGAZIN OLVASÓINAK!

ENNEK AZ ÁRUBÓNNAK ÁTADÁSÁVAL SZEMÉLYENKÉNT öS 100,– KEDVEZMÉNY!

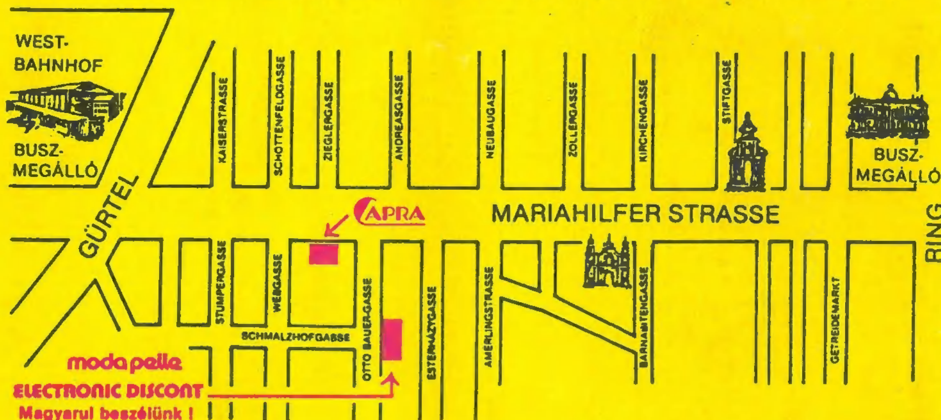
moda pelle

CAPRA

ELECTRONIC DISCONT

1020 WIEN, TABORSTRASSE 15
1060 WIEN, MARIAHILFER STR. 97
1060 WIEN, OTTO BAUER-GASSE 18

TV-, ÉS VIDEÓKÉSZÜLÉKEINK BEÉPÍTETT MAGYAR HANGGAL RENDELKEZNEK

NAGY VÁLASZTÉK A MÁRKAKÉSZÜLÉKEKBEN !
RENDKÍVÜL OLCSÓ ÁRAKON

TDK PHILIPS SAMSUNG BASF HITACHI ELIN Panasonic 3M TENSAI SANYO Technics JVC maxell SHARP FISHER Jamo Commodore SONY ATARI GRUNDIG Sansui PIONEER TOSHIBA Schneider GoldStar SALORA

AZ ÁRAKBÓL A 20%-OS ADÓT A HELYSZÍNEN LEVONJUK

Itt levágandó!